„Cu această carte, Linda Boström Knausgård a produs un adevărat lexicon al suferinței psihice.“
RAIN TAXI
LINDA
BOSTRÖM
KNAUSGÅRD
Copil de octombrie
Traducere de Roxana-Ema Dreve
PANDORA
Anansi
CONTEMPORAN

COLECȚIE COORDONATĂ
DE **BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU**

Anansi
CONTEMPORAN

LINDA BOSTRÖM

KNAUSGÅRD

Copil de octombrie

Traducere din limba suedeză de

Roxana-Ema Dreve

PANDORA M

editori

:

Magdalena Mărculescu

Silviu Dragomir

fondator:

Ion Mărculescu, 1994

director editorial:

Bogdan-Alexandru Stănescu

redactare:

Alexandra Turcu

design:

Andrei Gamarț

director producție:

Cristian Claudiu Coban

dtp:

Mirela Voicu

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.

Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparţin persoanei juridice Pandora M Publishing SRL.

Titlul original: Oktoberbarn

Autor: Linda Boström Knausgård

Copyright © 1976 by the Estate of Erich Fromm

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen.Romanian edition published by arrangement with Agenția Literară Livia Stoia.

Copyright © Pandora M, 2023 pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-978-589-8

ISBN (epub): 978-606-978-658-1

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Aș vrea să-ți pot spune totul despre fabrică. Dar nu am cum. În curând nu-mi voi mai aminti zilele și nopțile sau de ce m-am născut. Tot ce știu e că am fost acolo în intervale lungi de timp, între 2013 și 2017, și că mi-au prăjit creierul cu electroșocuri atât de puternice, încât erau siguri că nu voi mai reuși să scriu aceste rânduri. Vom începe cu o serie intensivă de douăsprezece intervenții. Foloseau acest cuvânt. „Intervenții.“ Un cuvânt care dădea o substanță neutră acțiunilor lor și care era menit să reducă frica de procedură. Spuneau că intervenția e delicată și că o poți asemăna cu repornirea unui calculator. Se foloseau deseori de imagini din astea îngrozitoare. Era un limbaj creat de cei care considerau că suferința unui om se poate atenua astfel, iar ei erau așa de obișnuiți cu el, încât procedura se transforma rapid în ceva ce uitai la fel de ușor ca pe ultima minciună. Făceau douăzeci de astfel de intervenții pe zi. Aceste evenimente pe bandă rulantă erau cireașa de pe tort într-o afacere lipsită de transparență. Aveau mână liberă și puteau explica oricând o abatere spunând că pacientul sau pacienta nu răspunde la tratament. În astfel de situații, se vorbea cu mândrie de rezultate. Îți zădărniceau orice încercare de a lua legătura cu lumea reală. Erau atât de speriați de posibilitatea de a fi anchetați, încât dădeau mereu vina pe pacient. Nu ne-am putut înțelege cu ea. La el, boala era deja prea avansată. Pacienta era disperată. Bătrâna era bolnavă cronic și ar fi trebuit să trăiască într-o altă perioadă, unde ar fi rămas în liniște și pace cu alții de o seamă cu ea, într-un loc adaptat nevoilor lor. Cu trei ore de plimbare în parc și mâinile unei asistente care niciodată nu i-ar fi reproșat nimic. Vremea aia s-a dus și nimeni nu mai voia bolnavi cronic în secția lor. Toți voiau rezultate, iar rezultatele se obțineau prin populara terapie cu electroșocuri, panaceul pentru suferințele oricărui individ. Își promovau procedurile în fața unor pacienți care oricum credeau orice le spunea medicul specialist, în perioada scurtă de timp în care chiar purtau o discuție. Zece minute o dată pe săptămână, fără loc de întrebări. Celor mai incomozi li se administra o doză mai puternică de electroșocuri. Toată lumea o știa.

Aveam o slăbiciune înlăuntrul meu și în toată ființa mea care m-a făcut să stau o bucată bună de vreme aici. Am fost expusă la electroșocuri de mai multe ori. Știam totul despre procedură.

La ora cinci dimineața venea o asistentă pentru a-mi pune o branulă. Știai după cum apăsa clanța dacă avea să te doară sau nu. Lui Zahid îi era frică să introducă ace, așa că rata deseori și începeau să-l treacă transpirațiile. Poate nu era așa de ciudat că nu-i ieșea, căci lustrele din salon luminau slab. Mi se părea un miracol

cum de reușeau ceilalți asistenți să-mi nimerească vena în această semiobscuritate. Într-un final, Zahid mă înțepa în antebraț, acolo unde venele se văd cel mai bine, dar unde te doare cel mai tare la introducerea acului. Dacă sora Maria deschidea ușa, știai că nu vei simți nimic. Acul aluneca fără durere și mulți îi zâmbeau cu recunoștință. Aalif înfigea puternic acul. Nu rata niciodată și îi eram cu toții recunoscători, deși strânsoarea pișca așa de tare, încât durerea ștergea pentru o clipă simțul realității. Unii orbecăiau la nesfârșit, fără să nimerească, de parcă venele se dădeau la o parte din calea lor. În mod ciudat, venele păreau întotdeauna invizibile pentru aceeași oameni, iar unii dintre ei te înțepau fără să te anunțe. Atunci urlam de durere. Trebuia să mă pregătesc pentru înțepătură. Trebuia să aud cuvintele „Acum îți pun o branulă“ ca să am timp să expir când acul îmi străpungea pielea și astfel să alung durerea sau, în orice caz, s-o fac suportabilă. Când acul era pe poziție, îmi puneau cu un plasture un cateter mic, introduceau puțină soluție salină, ca să vadă dacă cateterul funcționează pentru ca anestezicul să-și facă ulterior efectul, atât la nivelul corpului, cât și la nivelul minții care ceda rapid. O capitulare totală.

Dar mai întâi. Drumul spre fabrică. Nu aveai voie să te duci niciodată singur. Mai mereu te însoțea un îngrijitor și adesea pe mine mă însoțea Aalif. Îmi plăcea de Aalif. Nu părea să aibă probleme. Provenea dintr-o țară mai caldă și fugise de război. Parcurgeam cei aproximativ douăzeci de metri împreună. Ieșeam mai întâi din secție, apoi făceam trei pași la stânga spre coridorul scurt ce ducea la fabrică.

Eram înșirați într-o sală de așteptare, noi, cei care urma să începem terapia, și însoțitorii noștri. Se intra cu o viteză furibundă. Erau foarte organizați. Reușeau, după cum am menționat mai devreme, să facă loc pentru douăzeci de amărâți pe zi. Stăteam în sala de așteptare și de cele mai multe ori nu ziceam nimic, dar dacă sângele-mi curgea mai repede prin vene, vorbeam despre țara lui Aalif. Îl întrebam despre război și dacă nu fusese groaznic să trăiască în țara asta în care nu iese nimeni seara afară și unde conversațiile se poartă întotdeauna în jurul întrebării dacă te poți sau nu baza pe cei din jur. Aalif făcea un gest ce se voia a fi un fel de „ce să-i faci?“ și-mi spunea: E mai bine aici. Mai bine pentru familia mea.

De obicei stăteam în sala de așteptare și mă holbam la ușa care se deschidea regulat și de unde câte un rezident nou, blond, cu dinții albi, ne striga pe nume,

iar atunci fie rămâneam în continuare aşezaţi pe bancă, fie, dacă numele rostit era al nostru, ne ridicam şi intram în salon împreună cu însoţitorul.

Odată ajunşi în încăpere, nu mai era timp de ezitări. Sus în pat cu noi. Anestezistul: Ai mâncat sau ai băut ceva azi? Ai dinţi care se clatină?

Ţi se măsura tensiunea arterială în timp ce asistenta îţi poziţiona electrozii pe piept şi pe frunte. Apoi sosea şi rezidentul cu masca de oxigen pe care îl respirai pentru a-ţi oxigena creierul. Anestezistul îţi spunea că o să adormi în curând şi după aceea ţi se injecta somniferul rece în sânge prin cateterul pregătit. Te simţeai de parcă-ai fi băut întuneric.

De la Aalif am aflat ce ni se întâmpla după ce adormeam. Mai întâi ne puneau o proteză dentară, ca să nu ne muşcăm limba în timpul procedurii. Apoi, ne injectau în cateter un calmant care să ne relaxeze muşchii şi să ne împiedice să ne zbatem pe pat. De asta trebuiau să mărească puterea curentului, pentru a induce o convulsie. După aceea curentul trecea rapid. Curentul în care-şi puneau toată încrederea. Curentul, mântuitorul doctorilor. Curentul fără de efecte secundare, care aducea alinarea pe care niciun alt medicament nu o putea aduce.

Curentul care, în intervalul de câteva secunde până la un minut, inducea convulsiile, cheia unui tratament de succes.

Ce ni se întâmpla când se terminau convulsiile îţi voi povesti altcândva, însă atât pot să-ţi divulg: că noi, pacienţii, eram întinşi pe paturi înguste, unul lângă altul, atât de aproape, că aproape ni se atingeau corpurile. Fiecare în întunericul lui, într-un somn de nepătruns. Acolo zăceam şi dormeam, în spatele unei perdele. Era important să nu dezvăluie chipurile celor care dormeau noilor pacienţi ce intrau în salon. Era important să nu le provoace frică înainte de începerea procedurii delicate, dar eu reuşisem să-i văd pe cei adormiţi de mai multe ori, şi gândul că voi zăcea şi eu întinsă, la rândul meu, un om între atâţia, neştiind ce urma să mi se întâmple, mă speria mai mult decât electroşocurile.

Nimănui nu-i păsa că erau aşa de multe evenimente pe care aveam să nu mi le mai amintesc. Pierderea memoriei era un preţ mic de plătit pentru efectele terapiei. Şi cât cântăresc amintirile? Cum le măsurăm? Cum ne dăm seama cât sunt de preţioase? Amintirile nu erau văzute cu ochi buni în fabrică. Preferau să

te îmbuibe patru săptămâni cu electroșocuri decât să te lase să hoinărești prin saloane luni la rând. Era un sentiment îmbătător pentru cei care lucrau cu părțile neexplorate ale minții omenești să poată veni în sfârșit cu un rezultat și astfel să fie invitați la cele mai selecte evenimente.

În vremea aia eram scriitoare. O meserie păguboasă. Fără liniște. Fără alinare. Fără odihnă. Fără bucurie. Doar cu amintiri pregnante despre locurile în care scriam, fantezii și cuvinte care uneori se dovedeau a fi reale. Scriam așa de rar, că era ridicol să mă numesc scriitoare, dar tot o făceam. Să fiu scriitoare era planul meu B. Prima mea alegere a fost să fiu actriță, ceea ce am și încercat să devin în tinerețe. Talentul meu nu era constant. Într-o noapte puteam să fiu minunată pe scenă, să n-am deloc inhibiții, și atunci simțeam o bucurie care nu poate fi ușor descrisă în cuvinte. Nu s-au inventat cuvinte să descrie acea ușurare. De a fi liberă, dar de a ști totodată ce urma să mi se-întâmple. Protejată în mijlocul mulțimii, cu toate acestea eu însămi. Raiul pe pământ.

Însă nu era propria mea alegere. Nu așa se simțea. Nu era cucerirea mea. Mama descoperise această profesie și în cele din urmă mi-am dat seama că nu voiam să-i calc pe urme. Teatrul mi se părea insuportabil în nopțile când îmi spuneam replicile cu greutate, ca o amatoare fără talent, având ca singură companie anxietatea. Știam că lipsa de statornicie nu era acceptată în meseria asta. Rațiunea mi-a dictat să renunț la acest vis și să aleg în schimb ceea ce se aflase mereu în interiorul meu. Scrisul.

Am scris mai mult în copilărie decât scriu acum. Nu mai am nimic de spus. În plus, sunt într-un fel de criză. Nu doar din cauza intervențiilor și a zilelor pierdute hoinărind încolo și-încoace pe coridor, ci pentru că sunt complet lipsită de apărare.

Sunt singură cu mine însămi. N-am prieteni în orașul în care locuiesc, iar soțul m-a părăsit. S-a săturat să înceapă doar el conversațiile cu copiii la masă. Era nevoit să facă mai multe glume doar pentru a ascunde faptul că eu tăceam mâlc. Nu doar la masă, ci în general. În afară de clipele când vorbeam ca o moară stricată. Eram adesea plecată. Stăteam deseori internată la spital. Boala mea ne-a doborât pe toți. Era o viață pe care nu și-a dorit-o. Toată dragostea s-a transformat într-un pulover strâmt pe care trebuia să-l dezbrace. Dacă scapi de pulover, totul va fi bine din nou.

Nu m-am rugat în acei ani. Oare-am uitat să mă rog pentru o iubire pe viață? Pe

cine să dau vina pentru neglijența mea? De ce nu mi-am dat mai mult interesul cât timp am fost împreună?

Nu știu.

Tu știi cât pot fi de contradictorie în gesturi. Spre final, boala s-a agravat.

Aleg să privesc acest ultim moment ca pe o încercare de la Dumnezeu.

În liceu am scris două lucrări mai ample, una despre Sofocle și alta despre Iov, din Biblie. Mă gândesc că trăiesc în epoca lui Iov. Responsabilități, muncă și poarta cerului închisă.

Într-o zi m-am trezit singură într-o casă și n-am mai știut cum să-mi continui viața. Viața mea nu mai conta, pentru că nimeni nu mă mai iubea și nu-mi ieșea nimic din ce făceam. Singurătatea era atât de puternică, încât nu știam cum o să-mi trăiesc viața. Așa că am devenit un om care trăia viața unui nimeni. Eram un nimeni. Mă prefăceam că trăiesc, desigur, dar nu trăiam cu adevărat. Îmi imaginam că voi dispărea sau că mă voi sinucide, făcând să pară că fusese un accident. Am căutat pe net cum poți înscena cel mai bun accident. Deși nu-mi amintesc, trebuie să fi întrebat cum să fac rost de o armă, pentru că armata Americii a început să-mi trimită mesaje; primul lucru pe care mi l-au scris a fost: You can’t stand all this freedom. Și aveau dreptate. Libertatea asta nu era de mine. Al doilea lucru pe care mi l-au scris a fost că pentru o sumă frumușică pot cumpăra orice doresc din magazinul lor. Atunci am înțeles că nu armata Americii îmi trimisese mesaje, ci o firmă de armament, cu același nume. Când mă gândesc să mă sinucid, cel mai simplu mod ar fi să mă împușc. Mi-ar ieși, dar ar fi dificil să fac să pară că altcineva m-a împușcat, astfel încât, cu o anumită tristețe, am început să caut alte modalități. Dar eram prea lașă pentru oricare dintre ele. Nu puteam să mă arunc de la etaj și nici nu puteam să înghit toate medicamentele care se lăfăiau în fața mea, într-o cutie de metal, duhnind a posibilitate de suicid. Odată am intrat în contact cu lumea infractorilor. Luasem trenul spre capitală de la capătul de lume unde locuiam. Știam unde mă duc. O știau toți. M-am apropiat de bărbatul care avea cei mai mulți oameni în jur și am întrebat cât costă să mă împingă careva în fața trenului. Primisem o bursă și puteam pune la bătaie suma aia. Când i-am zis cât puteam să-i dau, a început să râdă. Cine și-ar risca libertatea pe suma asta de doi bani? m-a întrebat, spunând

că, dacă aveam de gând să-l mai deranjez cu treburi din astea, trebuia să-i dau de o sută de ori mai mult. Am fugit de acolo cu coada între picioare, ruşinată. Cine eram? În ce hal ajunsesem? Cum puteam scăpa?

M-am concentrat asupra copiilor. Găteam cap-coadă reţetele şi-i ţineam aproape de mine, cât se putea. Atunci încă stăteau cu mine. Cei mai mari îi duceau mereu dorul tatălui. Când erau la el, vorbeam mai mult la telefon şi asta era o consolare, chiar dacă acuzaţiile încă nu se evaporaseră. Era vina mea. Din cauza mea s-a destrămat familia.

Cei mai mici voiau să stea cu mine, aşa că mi-au îngăduit să le fiu aproape. Să le îndeplinesc toate dorinţele aducea mult a fericire. Mă comportam frumos cu cei mici şi mai urât cu cei mari, care pretindeau răspunsuri pe bune la nedumeririle lor. Nu poticnelile mele, date la repezeală. Nu eram prezentă cu toată fiinţa mea, căci mă trăgea spre adâncuri ţara nimănui, de unde nu se întrezărea posibilitatea unei vieţi normale. O problemă mare era că nu îndrăzneam să jelesc. Refuzam să mă vadă lumea ca o ratată ce sunt. Fără lacrimi. E bine, îmi spuneam. Încă nu-mi doream să am felul lui de a măsura distanţarea de ceilalţi. Era în fond adevărat, dar şi mai adevărat era că mă simţeam împietrită.

În timp ce mi se întâmplau aceste lucruri, una dintre cărţile pe care le-am scris a început să aibă succes. Eram năucă. Un fel de bucurie în tot răul pe care mă prefăceam că nu-l văd. Să publici cărţi nu e pentru suflete neliniştite. Sau cel puţin nu pentru suflete zbuciumate, care au nevoie de ajutor.

La câteva luni după, m-au internat de urgenţă la spital.

Am luat trenul de noapte pentru a mă întâlni cu Kristofer la editură. Trebuia să tăiem împreună jumătate din programul zilelor următoare. O dădusem în bară. Trebuia să fiu în aceeaşi seară şi în Oslo, şi în Washington. Apoi mai erau nişte întâlniri cu scriitori sau vizite la biblioteci. Nimic din ce nu puteai amâna.

Erau însă unele evenimente pe care nu voiam nici în ruptul capului să le anulez. Trebuia să merg la Ierusalim cu doi scriitori şi doamna care planificase călătoria. Urma să citim într-o cafenea şi ulterior să ne ducem în Tel Aviv, acasă la Amos Oz. Începusem să-l citesc pe Amos Oz cu În ţara lui Israel, Poveste despre dragoste şi întuneric.

Partea bună era că aveai la dispoziţie mult timp să explorezi oraşul la pas. Citisem despre Ierusalim întreaga mea viaţă de adult. Nu voiam să ratez nimic.

M-aş fi plimbat în oraşul sfânt, printre locurile sfinte. Dintr-un motiv sau altul, eram sigură că avea să-mi vină o idee despre o nouă piesă. Primisem o ofertă să scriu pentru teatru, dar nu mă putusem mobiliza. Râvneam la o piesă care să abordeze originile comune ale celor trei mari religii mondiale. Voiam să dezvolt o anumită poveste, nu spun care. Ştiam că ar fi ciudat să văd Ierusalimul vechi aşa de aproape de lanţurile comerciale cunoscute, care răsar peste tot pe glob într-un ritm alert, ca ciupercile după ploaie. Ştiam că ar fi un fel de coliziune de principii şi că era important să nu mă las afectată. Am început să recitesc Biblia. Şi am mai cumpărat un ghid turistic despre Ierusalim.

De fapt, nu ştiam atât de multe despre Ierusalim cum lăsam să se creadă. Aveam lacune la capitolul istorie, dar aş fi avut probabil timp să mă pregătesc.

M-aş fi trezit într-o dimineaţă, devreme, aş fi lipit fruntea de Zidul Plângerii şi aş fi cerut ajutor.

Am ajuns la gară în zorii zilei şi primul lucru de care-mi aduc aminte este că mă aflu într-un anticariat admirând trei icoane expuse în faţa mea, pe masă, înconjurate de cărţi. Le cumpăr pe toate cu bani pe care nu-i am de cheltuit. Sunt fericită. Arhanghelul Gavriil. Mihail. Sfântul Gheorghe cu balaurul. Am găsit apărarea la care tânjeam aşa de mult. Părăsesc anticariatul plină de încredere. E ceea ce oamenii numesc un punct de cotitură. Începând din acest moment, viaţa mea se va schimba. Asta îmi zic icoanele. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că iau o broşă de la Kristofer. E o broşă pe care o are mereu cu el, cea pe care stă scris „1984“, şi în acest moment special realizez că este anul meu. Eu sunt proprietara broşei. O iau şi apoi mă găsesc într-o sală de aşteptare cu aur atârnând din tavan. Când mă trezesc, o văd pe mama venind spre mine. Stau întinsă într-un pat şi ea vine spre mine aşa cum a venit de opt, unsprezece, treizeci de ori înainte; îmi mângâie părul, sunt la spital, ea mă vizitează şi totul e aşa cum ar trebui să fie. Doar că mă aflu în oraşul greşit.

Unde te internezi de obicei? E important să te duci undeva unde te cunosc oamenii. De parcă ai putea cunoaşte pe cineva cu adevărat când lucrezi în industria asta. Cei care mă cunosc sunt fostul meu şot şi mai cine? Nu cei din secţia de lângă lac, în orice caz. Ei dau un telefon şi mă expediază de urgenţă cu elicopterul, iar pe tot parcursul călătoriei trei persoane se holbează la mine. Se holbează constant în timp ce zac pe targă, legată fedeleş, şi se întreabă ce naiba o

să fac? Să deviez avionul? Să-l îndrept spre un munte? Fix asta aș fi făcut dacă nu aș fi fost așa de lașă și neinspirată.

În schimb, la fabrică am primit tratament de VIP. Era necesară o decizie fermă, luată la timp.

M-au adormit și, când m-am trezit, nu mai știam cine sunt, unde sunt sau de ce am ajuns acolo. Atunci mi-au furat trei din cele nouă vieți. Înainte de asta, pierdusem încă cinci, așa că nu-mi mai rămăsese decât una. Mi le luau pur și simplu, de parcă nu valorau nimic.

Optsprezece ședințe de tratamente. Nu-mi aduc aminte multe. Aproape nimic. Nu le pasă de asta. Mă miră că mie îmi pasă, dar chiar așa e. Discut problema cu medicul care e de gardă în acel moment, în cele zece minute pe care le am la dispoziție. Nu e niciodată același medic. Nimeni nu vrea să rămână în secția asta care duhnește a îndoială și frică. Doar unii îngrijitori au rămas, Zahid, Aalif, sora Maria, Christian, cu care joc șah, Lennart și Mohamed, care pare uneori un zeu printre noi, muritorii. Se plimbă printre secții și e chemat unde situația devine violentă. Ca atunci când Thobias a vrut să mă lovească doar pentru că am trecut prin fața ușii lui deschise în clipa în care el se gândea la fosta lui soție.

Era vară și soare, secția se îneca în căldura ce pătrundea prin ferestrele de plastic și tânărul căruia eu îi zic Trudy și cu mine ne refugiaserăm în balconul cu gratii din capătul coridorului. Îi împărtășeam impresiile despre frumusețea feriboturilor navigând deasupra strâmtorii și apropierea enervantă de castelul Kronborg, unde locuise Hamlet.

Îți dai seama? Să fii așa de aproape de castel și să nu-l vizitezi niciodată? E o barbarie, o ofensă, lene, aproape un păcat de moarte.

Despre ce vorbești? a întrebat tânărul privind marea. Am înțeles în secunda aia că era primul om pe care l-am întâlnit care să nu știe cine e Hamlet. Cum stătea așa în spatele gratiilor care te împiedicau să te arunci de la balcon, mă întrebam dacă ar trebui să-i povestesc despre Hamlet, și dacă da, despre ce să-i povestesc?

Hamlet a fost un prinț tânăr căruia i-a murit tatăl. Fantoma acestuia i-a apărut la miezul nopții avertizându-l că a fost ucis de propriul frate care ulterior s-a căsătorit cu regina, mama lui Hamlet. Intolerabil.

Trudy — ura să fie numit așa — și-a apropiat chipul de mine. Am făcut un pas în

spate şi l-am bombardat cu citate din Hamlet, căci prezenţa lui mă făcea, îţi spun cu toată sinceritatea, emotivă. Era un tinerel, cu tot ce poate avea un tinerel pe inimă.

The time is out of joint; O, cursed spite, That ever I was born to set it right. A fi sau a nu fi. Paloarea bolnavă a gândirii.

Trudy mi-a întors chipul către el. Am decis pe loc să-l uit pe Hamlet. Simţeam un fel de uşurare, o ameţeală cum mă aflam aşa, în lumina tăiată de barele gratiilor, şi atunci am întors spatele spre Öresund. Tânărul stătea cu chipul foarte aproape de al meu şi ne-am sărutat.

Poate m-am înmuiat de la sărutul lung, pentru că după ce Thobias m-a văzut trecând pe lângă uşa deschisă a camerei lui, s-a gândit instant la soţia sa şi a început prin urmare să strige „curvă“ către mine, m-am oprit din drum şi m-am îndreptat către el. Thobias s-a ridicat şi de nu ar fi fost tânărul din spatele meu, m-ar fi bătut până aş fi zăcut pe podea şi ar fi continuat să mă lovească chiar şi atunci. Tânărul era kickboxer şi a avut curajul să se apropie de mutul Thobias, iar toată treaba s-a terminat cu Thobias aşezându-se înapoi pe pat, astfel încât conflictul s-a rezolvat înainte să izbucnească. Îmi amintesc că m-am gândit că e prima oară când cineva îmi ia apărarea. În tinereţe, când mă trezeam în situaţii violente, bărbatul cu care eram la vremea aia mă ţintuia pe mine cât timp eram lovită, în loc să ne răzbunăm împreună şi să-l doborâm pe cel care mă umilise de faţă cu toţi. Apropo, tot Thobias se numea şi actorul scund şi agresiv care mă numise „curvă“ la o petrecere. Asta după ce îl rugasem să nu mai fie atât de bădăran cu mine şi cu prietenii mei. Mi-am înfipt ţigara în obrazul lui, drept răspuns la atitudinea lui, şi atunci m-a lovit. Un croşeu de dreapta.

Poate trebuia să conştientizez o dată pentru totdeauna că nu-i bine să te tragi de mânecă cu cei pe care-i cheamă Thobias. Pe de altă parte, am lucrat cu un individ foarte simpatic care se numea Thobias. Caracterul este cel care determină felul în care-ţi porţi numele?

Thobias s-a proptit lângă mine în secţie şi a vrut să mă lovească de îndată ce m-a zărit, motiv pentru care l-au chemat pe Mohamed. Thobias avea un metru nouăzeci, era mut şi plin de furie, făcând până şi munca lui Mohamed grea. Nu-l puteau lega în cămaşa de forţă mereu. Erau reguli pentru tot. Mohamed, care era

pe deasupra şi kickboxer, concurând la nivel înalt, crease o stare de calm în secţie, de care eram impresionată. Cu cei doi metri ai lui şi felul special de a merge, nu părea omenesc, iar prima oară când l-am văzut i-am spus:

Nu pari de pe planeta asta.

Mohamed era calmul în persoană şi stăteam lângă el dacă era prin preajmă Thobias. Da, stăteam lângă el cea mai mare parte din timp.

De obicei citea o carte în arabă şi, când auzea că are loc o ceartă, termina de citit pasajul început înainte să lase cartea jos, să se ridice şi să meargă într-acolo, pentru ca prezenţa lui să readucă liniştea. Parcă târându-se, dar mereu pregătit pentru ce avea să se confrunte.

Vorbeam cu Mohamed vrute şi nevrute. Despre zilele şi nopţile care se asemănau, despre faptul că în spital nu existau anotimpuri, despre mâncare, despre legumele fierte cu gust de apă chioară, despre tristeţe şi compasiune, despre singurătate. L-am întrebat dacă a fost şi el în fabrică. M-a privit îndelung şi într-un final mi-a răspuns:

Ce vrei să spui?

Ai ieşit vreodată pe uşă şi ai făcut acei trei paşi la stânga care te duc la tunel?

Mohamed a stat puţin să se gândească, lucru pe care l-am apreciat.

Vrei să spui aici, în spital?

Da, ai fost în camera unde mai întâi te adorm şi apoi încearcă să te trezească, ca pe un nou-născut, cu electricitate? I-ai împins cu căruciorul vreodată pe cei care dorm, prin secţie?

Da, a răspuns el. Acolo lucrez.

Mohamed a plecat şi m-am gândit, ca de atâtea ori înainte, că nu vrea nimeni să stea cu mine. Nici măcar viermii care mă bântuie noaptea. Sunt peste tot. De cât timp am murit? M-au îngropat şi de câtă vreme zac sub pământ? L-am speriat pe Mohamed? Mi s-a făcut ruşine. L-am presat. De ce-ar fi vrut unul ca el să stea de

vorbă cu una ca mine? Avea cu siguranță și altele de făcut. De ce îmi pasă de Mohamed? Să-l ia naiba. De ce lucrează aici dacă e un kickboxer de nivel înalt? Mohamed e un nimeni pentru mine. Un nimeni fără habar despre cum e să-i ajuți pe alții în momente dificile. Deși e îngrijitor și asta îi e meseria.

Fix când bolboroseam la adresa lui, a revenit și s-a așezat lângă mine. Poate fusese până la baie.

Bucuria revederii a șters rușinea într-o fracțiune de secundă. Nu mă alungase. Îmi îndurase prostiile și totul era ca înainte. Un fel de euforie mi-a străbătut corpul. M-am antrenat mulți ani să nu-mi mai urmez impulsurile. Am învățat să rămân nemișcată când vreun gând își lua avânt. Eram mai adunată acum. Nu mereu excesivă. Aici eram doar în vizită. Nu-i așa?

Toate lucrurile pe care le-am spus și pe care nu le-am făcut mă năpădeau când stăteam suferindă în întunericul meu. Eram burdușită de exagerări și minciuni. Minciunile mele. Nu mai puteam rămâne aici. Trebuia să mă ridic și să plec. În camera mea, dacă nu altundeva. Cu siguranță aveam să găsesc o soluție. Eram dintr-odată plină de idei. Curent și inviolabilitate. Pot să spun asta? Nu sună bine. Naiba să-i ia! Bântuirea asta seamănă cu un peisaj în miniatură. Eu eram uriașul care venea pe jos, iar toți ceilalți erau piticii. Mai aveau doar câteva secunde de trăit. Trebuia doar să-i calc.

Nu, eu eram piticul de sub cerul pe care nu-l mai văzusem de atâta vreme. Sau doar prin gratiile balconului unde mai ceream uneori o țigară dacă aveam companie sau, dacă eram singură, mă holbam la groapa mare de pământ. Pe balcon erau multe țigări aproape neatinse, căci la urma urmei fumatul era interzis. Da, da. Dar ce importanță are? Nu mai căuta mucuri de țigară pe jos. Ajunge. Chiar ajunge.

Ca să nu tac din gură, am zis:

Mohamed e zeul care râde, dar nu poate iubi.

De unde ți-a venit ideea asta?

I-am răspuns plină de încredere că mi-a zis asta un poet palestinian, după ce l-am întrebat. Îl presasem să-mi răspundă la întrebări fix înainte să intre pe scenă și să-și citească poeziile.

De la un poet palestinian. Înțeleg.

Este Mohamed zeul care râde, dar nu poate iubi?

Profetul, a spus Mohamed citind mai departe. Mohamed este profet.

Da, așa e, doar am spus-o și eu, i-am zis.

De ce nu pot să gândesc înainte să vorbesc? De ce mai vorbesc, de fapt?

Nu poți iubi? l-am întrebat.

Ți se pare că râd?

Poate râzi în interiorul tău.

Nu acum, în orice caz, a spus Mohamed, îndreptându-se spre recepția care era cu un etaj mai jos. Doar la câțiva pași.

Nu-mi pasă de Mohamed. Am lucruri mai importante de făcut decât să stau aici și să-mi bat capul cu el. N-am de gând să spun nimic. Nimic n-am de gând să vorbesc. Am închis ochii, mi-am forțat gândurile să mă asculte, așa cum învățasem s-o fac în copilărie, și am adormit instant. Am avut somnul acela nevinovat în care nu mă speria nimic. Totul era ca de obicei. Soțul meu dormea lângă mine. Era noapte. M-am ridicat și m-am dus în camera copiilor, care dormeau. Dormeau întotdeauna atât de adânc. Le-am strâns puternic mâinile în mâinile mele. Am rămas mult timp așa, privindu-i. Părul zburlit și încâlcit al fetelor, obrajii lor. Chipul luminos al băiatului. Erau așa de frumoși. Neștiind ce avea să se întâmple când se vor trezi. Cum aveam noi să stăm cu toții la masă și să le spunem că ne-am decis să divorțăm. Ne-am îndepărtat unul de celălalt, aveai să le spui. Va fi bine — era singurul lucru pe care puteam să-l spun fără să știu cu adevărat cum va fi. Sau ce avea să se întâmple după ce ne ridicam de la masă. Sau după șase luni, sau după un an. Ce aveam să facem atunci? Să-mi spună cineva. Este extrem de important să aflu cât mai multe cu putință. Au trecut trei săptămâni de când le-ai dat vestea. Vreau să spun un an și jumătate.

Am coborât scările către locul unde dormea pisica. Siberiana noastră de pădure. Ea, care nu voia niciodată să stea în poala nimănui și care te zgâria dacă încercai s-o iei în brațe. Aducea acasă de fiecare dată cele mai interesante capturi. Odată ne-a lăsat în fața ușii un animal decapitat pe care nu l-am putut identifica. E un

dihor? Nu, nu e un dihor. Dihorii sunt mici, nu? Să fie un bursuc călcat de mașină? Nu puteai să-ți dai seama, pentru că trupul era făcut harcea-parcea. Ți-ai adus camera și ai fotografiat prada. Te însufleța priveliștea. Nu înțelegeam de ce te-ai apucat dintr-odată să fotografiezi. N-o făceai niciodată. Eu eram cea care fotografia de obicei. Făceam poze cu copiii și le developam, după care le puneam în albume foto. Când am încetat să mai fac asta? Aveam poze cu copiii doar până la o anumită vârstă. M-a cuprins brusc neliniștea. Trebuie să mă reapuc de fotografiat. Trebuie să existe o continuitate. Ei trebuie să se vadă. Cât au crescut. Cum au crescut. Pe Anna, care stătea întotdeauna în copac cu cea mai bună prietenă a ei și vorbea, așa cum făcusem și eu în parcul unde mă refugiam. Fugeai de ceva? De ce ești mereu așa de melodramatică? Nu te duceai acolo primăvara, să-ți iei înghețată, ca toți ceilalți?

Trebuie să-l trezesc!

Trebuie să-l fac să înțeleagă că doar el vrea asta. Nu eu, nici copii. Trebuie să-i explici, mi-am spus. Nu poți să le prezinți niște fapte și apoi să taci. De ce nu? mi-ai spus. Fac ce vreau.

Am intrat din nou în dormitor și m-am întins lângă corpul tău. Dormeai dus. Nu ți-ai dat seama că m-am pus lângă tine. Ți-am luat brațul și l-am întins peste mine. Mi-a amintit de prima noastră iarnă, când ne-am dat pe derdeluşul din dune de nisip, pe plajă. Mirarea noastră privind acel peisaj necunoscut. Nu semăna cu nimic din ce experimentaserăm înainte. Soarele pe deasupra zăpezii și apa. Orizontul, cu feribotul polonez ca un punct mic, în depărtare. Momentul când ai încercat să vezi dacă e posibil să te dai pe derdeluș de-acolo și ai coborât dunele de nisip, până spre plajă, direct în apă.

Mohamed mă bate pe umăr. Deschid larg ochii, sunt trează. Ochii lui Mohamed. Cum le-aș putea descrie culoarea? Uneori maronii, ca sângele. Sau ca gândul. Negri- aurii. Mă întreb cum e să fii ca el? Să știu că voi face față tuturor lucrurilor pe care viața mi le va așterne înainte.

Jos din pat, mi-a spus. Am rămas în continuare întinsă.

Acum. Vocea lui părea departe. Abia auzeam ce-mi zice.

Eu?

Da, tu.

Mă dau jos din pat. Mohamed îmi întinde o coardă. Nu știu cum a făcut rost de ea. El, la fel ca toți ceilalți, știe că nu e voie cu coarde aici. O coardă este un instrument excelent pentru cineva care se uită la Last Exit Sweden toată ziua, ultima ieșire din Suedia înainte de a traversa neputincios podul spre Danemarca, țara libertății. Da, ultima ieșire, de fapt. Mă bântuia Hamlet și acum luase forma acestei coarde. Nu. Refuz. Cred că mă pot păcăli așa de ușor?

Era vital să nu devii paranoic și să vezi semne peste tot, ci să gândești cât se poate de limpede.

Iau coarda și brusc văd o sumedenie de posibilități. Îmi oferă oare Mohamed o cale de scăpare?

Nu, nu și iar nu.

Îl pot păcăli?

Sari! Mohamed pare enervat, firește, și are tot dreptul. Sigur îmi poate citi gândurile. Doamne, Dumnezeule. Săracul Mohamed!

Trebuie să te miști. Sari!

Nimeni nu-mi spune mie ce să fac. N-am de gând să sar.

Sar.

Nu știu de ce o fac. Suntem la capătul coridorului, lângă ieșire. Maria trece pe lângă noi. Îmi zâmbește când își scoate cheile. Asta mă enervează. Nu-i zâmbesc. Sunt îngrozită, îngrozită de ce-aș face cu această coardă. Bătăile inimii. Unu, doi, trei. Nu aud nimic. Mohamed e cel care numără. Eu nu pot. Nu pot s-o fac. Mă opresc. Zece, spune Mohamed.

Nu mai am de gând să sar coarda, i-am spus, întinzându-i-o.

Atunci trebuie să te apuci de alergat, a zis Mohamed. Dintr-odată alergăm pe coridor. Nu avem voie, o știu, dar e un sentiment aparte să alerg cu Mohamed. Fuge la fel de încet ca mine. Cu un pas în urma mea, ca să mă impulsioneze, să mă împingă să nu renunț. Am fugit pe lângă biroul asistentei, în care se aflau

închise sub cheie medicamentele, pe lângă camera de zi, care era goală. De ce era goală? Unde erau toți? Apoi am alergat pe lângă saloanele cu numere pe uși. Pe lângă cabinetele acum închise, până în camera doctorului de gardă, unde cineva stătea cu spatele la noi și scria la calculator. De ce nu a tras perdeaua? De unde brusca nevoie de expunere? Am fugit până la zona de fumat și ne-am întors. Înainte și înapoi. Am vrut să renunț, să mă opresc după câteva ture. Mi se părea ridicol să alerg pe coridor. M-am oprit. Mohamed m-a bătut pe umăr. Am reînceput să alerg. Acum fugea lângă mine.

Dacă te oprești, distrugi orice șansă de vindecare, mi-a zis. Când renunți, îi refuzi corpului șansa la vindecare. Când vrei să renunți pentru că crezi că nu mai ai energie, ai de fapt exact câtă îți trebuie. Continuă! O să-ți spun când să te oprești.

Mă simțeam de parcă alergasem ore întregi. Am continuat să fugim înainte și înapoi pe coridor până la gustarea de amiază. Camera de zi era burdușită cu oameni care doreau să mănânce prăjiturele și să bea suc. Și eu aveam chef de prăjituri și suc. Când m-am oprit, Mohamed m-a bătut pe umăr. Își înfășurase coarda în jurul mâinii.

Zilele când alergam pe coridor deveneau din ce în ce mai luminoase. Limpezi. Fără umilință, așa-mi închipuiam, cel puțin. Alergam pe lângă ușa deschisă a lui Thobias, care refuza să și-o închidă. Sunt claustrofob, la dracu', striga el ca să-l audă toți prin secție. Asta pentru că ești închis în propriul tău cap, am îndrăznit să-i răspund când alergam pe lângă el. Am înțeles acum de ce te-a părăsit soția. Nu poți vorbi. Nu-mi păsa că Mohamed încerca să mă facă să tac.

Dacă te mai comporți așa, nu o să mai alerg cu tine.

M-am oprit. A fost ideea ta oricum, i-am spus atunci luând-o din loc. Mohamed m-a ajuns din urmă.

Ține-ți gura! mi-a zis și a început din nou să alerge.

Îmi plăcea să-l tachinez pe Thobias când Mohamed era de față. De ce n-aș face-o? Fuck him. Mohamed, cel care i-a închis nepăsător ușa când s-a ridicat să iasă. Câteva săptămâni mai târziu aveam să mă căiesc de cuvintele urâte adresate lui Thobias, dar încă nu o știam, nu știam că am să-l întâlnesc la chioșcul din spital,

singur-singurel. Era prietenos, își cerea scuze și vorbea frumos. Soția lui era gravidă în luna a patra. Voiau să încerce să-și repare relația, mi-a povestit în vreme ce punea dulciuri într-o pungă. L-am văzut umplând punga și atunci eu, care venisem la chioșc cu aceeași treabă, mi-am scăpat dulciurile pe jos, pentru că eram îngrozită.

Ce bine, i-am spus și am luat-o la fugă.

Când am ajuns din nou în secție, tremuram de frică.

Cum stăteam în pat și plângeam, repetam ceva ca o mantra: fii bună cu toată lumea! Nu există doar timpul de acum, ci și timpul de după, și atunci vei fi singură și nimănui nu-i va păsa de ce se întâmplă cu tine.

Nu o știam pe vremea când alergam cu Mohamed și mă simțeam invincibilă. Așa cum se întâmplă deseori când ești într-o stare pe care nu ai mai trăit-o și ești oarecum de neclintit. Euforic. Toate obstacolele păreau brusc să dispară. Nu mai aveam nevoie de nimeni. Chiar de nimeni. Eram liberă. Eram făuritoarea propriei fericiri. Credeam că pot să transform apa în foc. Sau să călesc oțelul. Avea să fie bine. Avea să fie bine în casa care zăcea abandonată pe o stradă de lângă vechiul turn de apă, unde vântul bătea în voie. Ciorile și corbii țipau toată noaptea în parcul de lângă casă. Păsările alea nenorocite.

Și de ce n-ar fi? O să fie bine. E deja mai bine. Ce sau cine m-ar putea opri? Nimeni nu o va putea face. Nimeni nu mă va putea trage în jos. Copiii și cu mine o să fim bine. O să ne apropiem mai tare unii de alții. O s-o ducem și mai bine ca înainte. O credeam din tot sufletul. Suportam totul doar pentru că o voiam. Puteam transforma suferința într-o paradă a victoriei. Nu-mi mai aminteam ce urma să câștig, dar cum nu era nimeni care să-mi stăvilească gândurile, doar la asta-mi stătea capul. Încrederea. Asta voi recăpăta. Încrederea celorlalți în mine, bucuria și drumul către visurile și fanteziile lor. Ar fi așa de simplu. Am traversa plaja călare și am modela soldăței de plumb. Nu i-aș mai speria niciodată. Puteam trece de la depresie profundă la euforie într-o oră. Destul! Trebuie pur și simplu să am și să fiu de încredere. Am lua trenul până în orașul meu natal și le-aș arăta Humlegården, biblioteca regală, teatrul. Am merge la spectacole pentru copii, am aplauda și i-am vizita pe prietenii care încă mă plac.

Abia mi-am adâncit degetele de la picioare în umbră. Conturul meu părea desenat cu cerneală. Puteam să încetinesc curgerea timpului până la ziua când au

trebuit să mă lase singură cu gândurile şi fanteziile mele. Opriseră de multă vreme terapia cu electroşocuri. Puteam să fug. Mohamed m-ar fi ajutat.

*

Ceea ce nu ştiam era că Mohamed avea să părăsească secţia în curând, însoţit de Thobias.

Thobias avea să fie mutat într-o altă secţie, iar personalul respira uşurat. Mohamed nu mai trebuia să ne păzească ziua întreagă. Am jelit depărtarea de el. De ce l-ar muta pe Thobias?

Înainte să plece, Mohamed mi-a spus că se va ruga pentru mine. Apoi a dispărut în locul unde-l chema datoria. Îi duceam dorul mai mult decât ar fi trebuit. De la el am aflat lucruri de care habar n-aveam. Îmi povestea despre Coran şi simţeam că poate fi adevărat că locul ăsta e cel mai bun pentru mine. Îmi explica despre darurile minunate ale rugăciunii şi când l-am întrebat dacă se roagă aici, la spital, mi-a răspuns că da. Unde? l-am întrebat. Nu te-am văzut niciodată rugându-te. De unde ştii că nu mă rog acum? mi-a zis. Vocea lui era o voce care te făcea să-l asculţi şi să-ţi doreşti să-i fii aproape.

Dar toate se termină la un moment dat.

Într-o bună zi a plecat şi, când m-am luat la harţă cu un pacient, n-a mai venit Mohamed, ci o îngrijitoare cu seringă.

După cum ţi-am povestit, erau mai mulţi îngrijitori în secţie.

Britt, Charlotta, Varg, Elsa, Christian şi Sofia. Preferaţii mei erau Aalif şi Mohamed, evident, pe care poate nu-i voi mai vedea vreodată, dar persoana care m-a făcut să vorbesc despre ce simt a fost sora Maria. Cei mai mulţi îngrijitori erau OK, dar luau tot ce le spuneam de-a gata. Nimeni nu voia să se implice. Nimeni nu voia să pună o vorbă bună la vizita medicală. Nimeni nu se întreba de ce m-au internat în secţia asta de o veşnicie, veşnicie, veşnicie, în afară de Maria, care-mi dădea senzaţia şi că vrea să fiu acolo, cu ei, şi că voia să fiu acasă la mine, în realitatea mea, urmându-mi soarta.

Ea era cea care mă însoțea când venea vremea să mă întâlnesc față în față cu medicul specialist. Mă târa pe coridorul unde trebuia să te grăbești să-l prinzi pe doctorul care se nimerea să fie de serviciu și care-și făcea drum în secție cu toate documentele și o postură bună. Camera spre care te invitau arăta că nimănui nu-i pasă. Doar o masă și câteva scaune, neoane șubrede în tavan.

Îmi dormeam somnul mut, refuzam să mănânc, muream de fiecare dată când îmi puneam capul pe pernă. Nu știam dacă nu mă voi trezi din cauza tratamentului sau din cauza refuzului meu de a o face. O durere tăcută de care nu mă puteam rupe.

Să mori, îmi suna ca un ecou în cap. Să dormi, să dormi, poate să visezi.

Dacă moartea nu e sfârșitul? Ce-o să fac atunci?

Într-o zi ca toate celelalte, Maria a deschis brusc ușa salonului meu și mi-a spus că e timpul. Îmi spusese de mai multe ori că, dacă nu mă ridic, va chema întăriri. I-am cerut scuze și m-am ridicat din pat. Nu o mai făcusem de multă vreme. Mi-am numărat pașii pe coridor pentru a mă calma și pentru a mă pregăti pentru întâlnirea care urma să aibă loc imediat. La pasul cincizeci și patru am ajuns în fața ușii care s-a deschis la fel de repede cum s-a închis în urma mea.

Blegul ăla pe post de doctor mi-a spus prefăcându-se că se uită în jurnalul medical:

Ar trebui să fii totuși fericită că ți-ai revenit. Au fost multe intervenții la intervale scurte, dar per ansamblu putem spune că tratamentul a dat roade.

I-am spus că sunt scriitoare și că trebuie să-mi recuperez amintirile.

Acela a fost singurul moment în care s-a uitat la mine, și a spus că amintirile vor reveni. O fac întotdeauna. Mai devreme sau mai târziu. Poate nu chiar absolut toate, dar e greu, dacă nu imposibil, să găsești un tratament fără efecte secundare. Înțelegi asta, nu? Poți oricând să inventezi. Nu asta fac scriitorii? Când a rostit aceste cuvinte, am văzut negru în fața ochilor și n-am știut cum să mă mai controlez. Am încercat să mă temperez, dar tot am ajuns să mă arunc spre el, să-l strâng de gât și să mă bucur de frica autentică din ochii lui.

M-au pedepsit, evident. N-aveau să mă mai lase singură, ăsta era semnul că ești un pacient care are nevoie de pază constantă. Sau, cum îi ziceam eu prescurtat,

PC.

Era de nesuportat. E destul să fii tu singur cu ființa ta nesuferită. Mult mai rău e să trăiești când ai un îngrijitor lângă tine, în aceeași încăpere. Nu puteam să citesc. Să scriu. Să gândesc. Era o idioțenie. Făceau cu schimbul. Și pentru ei era o situație stresantă să stea de pază.

Noaptea, personalul intra în salon pe furiș, cu o lanternă, să vadă dacă respir. Veneau la fiecare cinci minute ca să mă verifice. Ușa avea un geam rotund prin care puteau să privească înăuntru.

Lanterna care mă lumina noaptea făcea să-mi fie imposibil să dorm. Lumina îmi intra mai întâi în ochi, apoi era îndreptată spre restul camerei, ca un far în mijlocul mării, în întuneric.

Sedative și încă o serie de tratamente, pază constantă timp de mai multe săptămâni, luni. Următoarea dată când l-am întâlnit pe doctorul pe care-l atacasem, nu mi-l mai aminteam.

Sora Maria m-a sfătuit să-mi adun amintirile, cu cât mai curând, cu atât mai bine. Nu era mulţumită de rezultatul tratamentului. Că ieșeam doar pe coridor și că tremuram la orice atingere. M-a întrebat dacă-mi aduc aminte de copiii mei și i-am zis sigur că da.

Cum se numesc? m-a întrebat.

Am încercat să răspund, dar când să zic „Anna“, m-a luat o durere în spatele ochilor, așa cum se întâmplă înainte ca lacrimile să curgă șiroaie, și odată ce am început să plâng, nu mă mai puteam opri.

Gândește-te la copiii tăi, mi-a zis Maria, care a luat lacrimile mele ca pe un semn. Gândește-te ce fac cât timp tu ești aici.

Oare ce fac acum?

Am plâns și mai tare la auzul acestor vorbe și m-am prăbușit în brațele ei. M-a îmbrățișat cât timp am plâns, iar după o vreme mi-a zis:

Oare n-ar fi mai bine să te gândești la ei când erau mici? A fost o perioadă frumoasă, nu-i așa?

Poate era o laşitate din partea mea să dau înapoi. Îi vedeam în faţa ochilor, ca într-o fotografie, pe Anna, pe Olivia şi pe Josef, pe soţul meu şi pe mine. Eram plecaţi într-o vacanţă mult aşteptată. Soţul meu lucrase la o carte zi şi noapte până a terminat-o de scris şi simţeam un sentiment incredibil de uşurare să revenim la normalitate din nou. Să nu mai fie nevoie să fug ca nebuna prin apartamentul din oraşul în care locuiam atunci. Să nu mai fie nevoie să prind copiii, să-i fac să stea la masă mai mult de câteva minute, să-i hrănesc, să-i culc. Chiar credeam că totul va reveni la normal. Nu ştiam atunci ceea ce aveam să aflu mai târziu. Că atunci fusese doar începutul şi că sfârşitul avea să fie mult mai rău decât mi-aş fi putut imagina vreodată.

Ai luat biletele de vacanţă fără să stai pe gânduri, ţi-ai dorit dintotdeauna să mergi în Maldive. A fost o călătorie memorabilă, cu cei trei copii ai noştri şi un pasager morocănos, care încerca să-i facă să tacă, când nouă nu ne ieşea. Aveau trei, cinci şi şase ani, nu puteai să le ceri să nu scoată un sunet. Eu, cu impulsurile mele violente, am urlat la bărbatul gras, cu ochi de porc, care se plângea cel mai tare de copii.

Nu e mirare că nu ştii nimic despre copii, pentru că nicio femeie nu ar vrea să stea lângă tine. Tu, care nu erai aşa de obişnuit cu ieşirile publice, ai încercat să mă calmezi, dar fără succes. Cu toate acestea, nu a fost aşa grav. Copiilor le plăcea să călătorească, doar că mai strigau unii la alţii din când în când. Şi bărbatul gras a sărit la noi, de parc-ar fi aşteptat de mult şansa să-şi facă auzită vocea.

Care-i problema? Bărbaţii mai bătrâni nu aud aşa de bine, l-am întrerupt.

Ajunşi la hotel, erau doar palmieri şi verdeaţă, cu umbre şi dealuri nesfârşite.

Atunci te-ai uitat la peisaj şi ai zis:

Ce naiba e asta?

Se pare că era Mauriţius, nu destinaţia ta de vis, insulele Maldive, şi toată vacanţa am stat la umbră şi am zis:

O, ce frumos e aici în Mauriţius. Mauriţius. Mauriţius. Credeam că e corect. Ce-am fi făcut în Maldive? Mai ales că eu nu toleram soarele.

A fost oricum o excursie de vis şi nici nu îndrăznesc să mă gândesc cât a costat.

Ce-i drept, cărţile soţului meu începuseră să se vândă ca pâinea caldă şi astfel noi, care nu ne-am scăldat niciodată în bani, care mergeam la amanet după ce lăsam copiii la grădiniţă, ne-am trezit dintr-odată bogaţi. Nu chiar putred de bogaţi, dar fără să resimţim vreun stres şi fără să mai primim vizitele unor bărbaţi care apăreau la apartament cu o sumedenie de întrebări.

N-aţi plătit-o, spuneau, fluturându-ne o factură, nici asta, nici asta. La acestea termenul de plată a fost depăşit de mult. Aveţi acţiuni? Piese de artă? Mobilă? Poate nişte bunuri nedeclarate?

Cum le zice acestor bărbaţi? Recuperatori?

Învăţasem de la mama să fiu extrem de blândă şi prietenoasă cu astfel de bărbaţi. Locuiam într-un apartament de cinci camere în Malmö, pe care l-am schimbat pe cel mai frumos apartament, unul în care a locuit mama înainte să ni-l lase nouă, doi părinţi nestatornici.

Ai venit în Suedia cu un bagaj plin de cărţi, o colecţie de trei ori mai mare decât a mea.

În minunăţia asta de apartament ne-am amestecat cărţile, punându-le în bibliotecă, pentru prima oară.

Nu ne-am gândit că mamei îi va fi dor de apartamentul ei de două camere de pe strada Regeringsgatan, vizavi de Nalen. Noi eram viitorul.

Vreau o grămadă de copii, ai spus. Şi eu îmi doream mulţi copii. O familie adevărată.

Bine aţi venit, le-am zis recuperatorilor.

Înţeleg, i-am spus bărbatului.

Ce bine! Mulţumesc!

Nu ne pricepem la treburile astea. Suntem scriitori. Plătim tot acum. Vreau să zic mâine. Când putem.

Mulţumim de vizită şi de deranj!

La revedere. Mulţumim. Mulţumim.

Am închis uşa în urma lor şi am izbucnit amândoi în râs. Masa urâtă a mamei pe care-am dus-o la parter. Pot s-o ia, ai spus. Și poate și dulapul.

Nu, nu dulapul, a fost dintotdeauna în viața mea, și mult înainte. Dulapul acela avea câţiva ani mai târziu să stea în biroul tău, înnegrit de la fumul de ţigară, ca de altfel şi masa, care fusese a mamei.

De ce ți-ai decorat biroul cu mobila maică-mii?

Copiii noştri aveau să considere excursia în Mauriţius drept cea mai frumoasă excursie a noastră. Țestoase şi anghile în jurul picioarelor, când intrai în apă. Grădina zoologică interminabilă și atmosfera plăcută. Serile violet și nopțile întunecate. Așa ar fi trebuit să fie mereu.

Să-mi fi zburat gândul prima oară la această amintire pentru că era inofensivă? Nu știu. I-am spus Mariei că aș prefera să plec acasă cât mai repede, iar ea mi-a răspuns că nu are sens să gândesc așa. O să stai aici mult și bine și-ți vor da drumul acasă când te vei vindeca. Dacă protestam și urlam și atacam vreun pacient inocent care nu-mi făcuse niciun rău, mai primeam o injecţie şi ultimul lucru pe care-l vedeam înainte să adorm era chipul Mariei aplecat deasupra mea. Îmi șoptea ceva. Te rog să nu-ți amintești mai multe decât poți duce.

Am luat o pauză de la amintiri. Și oricum, nici nu mai știam ce-mi aminteam și ce uitasem. Nu aici. Trebuie să ies în lumea reală pentru a-mi putea aminti. Câteva luni mai târziu, mă aflam în aula de la școala copiilor mei, ascultând o prezentare despre importanța cititului în dezvoltarea imaginației copiilor și starea lor de bine viitoare. Când s-a terminat prelegerea și noi, părinții, urma să mergem fiecare în clasa copilului nostru pentru o ședință cu părinții, am uitat dintr-odată unde mă aflu. Aveam trei copii la școală și, când să mă decid în clasa cărui copil să mă duc prima oară, mi-am dat seama că nu știu în ce clasă sunt copiii mei și nici cine le sunt profesorii. Am rămas pe loc în timp ce aula se golea și după ce a plecat toată lumea, m-am dus la doamna director și am întrebat-o care e clasa fiului meu. Mi-a arătat-o, fără să lase să se întrevadă că i se părea ceva complet ciudat.

A trecut mult timp de la acel eveniment și încă mai bat coridoarele în lung și-n

lat prin spital, fără să-mi amintesc ceva din ce s-a întâmplat în vara respectivă. Ba da, îmi amintesc ambulanța. Ești sigură? Nu. Nu chiar. Oare ce-am spus atunci? Da, îmi amintesc. Sunetul motorului, bărbații, salteaua. Eram legată fedeleș și răsuna un ecou. Nu-mi amintesc prea bine nici anii de la țară. Îmi amintesc de copii și că tu erai în birou, îmi amintesc că scriam și de puținele vizite pe care le-am avut.

Îmi amintesc cum ai plătit pentru casă, ca un gangster.

*

Îmi amintesc de personalul din secție pentru că l-am văzut deseori cu alte ocazii. Trebuia să se termine odată. Asta trebuie să fie ultima oară. Altfel o să mă tot trateze cu electroșocuri până voi deveni ca femeia de piatră de pe coridor. Femeia lângă care stătusem în prima mea vizită într-o astfel de secție, când eram mai tânără și nu prea pricepeam nimic din ce se petrecea cu mine. Femeia aia mă speria în orice moment al zilei. Pe ea mi-aș fi dorit s-o uit, dar era blocată în conștiința mea, ca un coșmar care nu se termină nicicând.

Era o pacientă. O femeie mai în vârstă care stătea nemișcată într-un scaun ziua întreagă. Culoarea tenului ei. Pielea cenușie, cum stătea acolo ca un munte viu, respirând. Ochii ei nu erau vii. Nu se mișcau. Peste ei se așeza o membrană albă, tulbure, subțire și toți cei care îi priveau înțelegeau că este un mort viu.

Au încercat s-o trezească cu electroșocuri. După cum ți-am zis, eram tânără atunci și mintea mea se lăsa ușor înfricoșată și o lua la galop la cel mai mărunt lucru. Am încercat să nu privesc cum o rostogolesc de pe targă, după terapia cu electroșocuri. Nu-mi puteam imagina prin ce oroare trecuse. Să-ți bage curent în cap! Au trecut pe lângă salonul unde stăteam și ne pierdeam vremea, sau unde ne complăceam în suferințele noastre, și atunci am simțit cu tot corpul că nu e corect s-o vedem așa, complet neajutorată. Noi, cei care am fost martorii transferului ei după vizita la fabrică, știam ceva despre ea, ceva ce nici ea nu conștientiza. Era mare ca o balenă și abia încăpea pe targa îngustă, așa că o cărau întotdeauna patru îngrijitori pe coridorul lung până la salonul ei, unde, unindu-și puterile, o rostogoleau pe pat.

Corpul ei sub pătura galbenă, de spital. Simțeam o disperare că o cărau așa. Că zăcea în văzul tuturor. Fără să știe ce se petrece cu ea, într-un somn profund. Nu

era corect. Știam asta.

Faptul că mulți ani mai târziu aveam să fiu eu însămi cărată în același mod, în somnul cel mai adânc, expusă tuturor, nu părea, în mintea mea, la fel de periculos. Nu știu de ce. Încercasem să-mi imaginez cum zăceam în văzul tuturor pe o targă, dar acum eram atât de mulți care urmam aceeași cale dinspre fabrică, încât nu mai era ceva ieșit din comun, ci un lucru cu care se obișnuiseră toți.

Doctorii care-ți zic că tratamentul dă roade, dar că nu știu exact de ce. Vor să inducă o relaxare imediată pacientului. Una care aduce cu euforia și care poate fi interpretată că pacientul și-a revenit din boală.

Dacă terapia cu electroșocuri e atât de benefică, de ce a fost interzisă în anumite țări? În anumite state din SUA, în Olanda și Germania electroșocurile se folosesc rareori, în Italia sunt interzise.

Acolo o să mă mut, poate acolo o să fiu în sfârșit în siguranță.

Doar în țările nordice și anglo-saxone tratamentul ăsta este prețuit.

Modurile acestea diferite de a judeca oamenii. Valoarea lor. Sufletele lor. Amintirile lor.

Terapia cu electroșocuri a început să fie folosită în 1938 de un psihiatru italian căruia îi venise ideea de la un abator. Observase că porcii anxioși se linișteau când li se administra curent electric. Știu, am aplicat acest tratament celor mai neputincioși oameni. Oamenilor care nu puteau vorbi în apărarea lor.

Cercetătorii care se opun terapiei cu electroșocuri sunt de părere că euforia care apare inițial este un simptom al unei leziuni pe creier. Această opinie este contestată de alți cercetători. E un câmp de bătălie, din care doar curentul electric poate ieși câștigător. Cel puțin în partea de lume unde mă aflu eu.

Se distrug oare celulele creierului, așa cum afirmă mulți, sau se înmulțesc mai rapid, așa cum spun alții? Celulele creierului maniacal se înmulțesc cu viteză fulgerătoare și sunt în mod deosebit sensibile la curent. O știu asta, nenorociții. Neurologii zic și una, și alta, și nimeni nu știe de fapt cum sunt afectați oamenii de aceste proceduri. Cei mai critici descriu terapia cu electroșocuri ca pe un dezastru neurologic.

Acolo se duce lupta.

Cu toții sunt însă de acord că amintirile sunt puternic influențate de tratament. Cu toții.

Nu o știam atunci. Informația pe care am primit-o e cea despre care ți-am scris. Că tratamentul este blând. Că poate fi asemănat cu repornirea unui calculator. Trebuie să fii incredibil de puternic să ții piept doctorilor și această tărie nu se mai regăsea des printre cei aflați în secție. În plus, nu au nevoie de vreun consimțământ care să ateste dacă pacientul e internat din proprie inițiativă sau constrâns, cum am fost eu. Pot să-ți aplice electroșocuri când vor. O masă pregătită care te așteaptă lunea, miercurea și vinerea.

Suedia este țara care efectuează cele mai multe tratamente cu electroșocuri pe cap de locuitor din întreaga lume.

Voi spune răspicat ceva important: Să nu vă fie frică! Mi s-au întâmplat fix lucrurile de care mi-a fost cu adevărat frică. De aia vă spun: Nu vă fie frică! Deseori m-am gândit ce reprezintă libertatea și am ajuns la concluzia că libertatea presupune responsabilitate, respect față de propria persoană și o inimă calmă și caldă.

Aș fi putut să renunț atunci, dar am mers mai departe, și eu, și noi, atât cât ne-am dorit. Tu poți oricând lăsa în urmă această poveste și tocmai asta face ca acordul nostru să fie atât de ciudat. Doar asta mai am de zis: Aveți mare grijă de visele voastre! Unii spun că nu e nimic mai plictisitor decât să-i auzi pe alții povestindu-și visele, și atunci îmi zic: Cum pot oamenii să fie atât de diferiți? Nimic nu e mai interesant pentru mine decât atunci când cineva, de preferință cineva apropiat, îmi povestește un vis. Să ai acces la fanteziile lor cele mai pure, unde nimic nu aduce cu realitatea în care trăim, dar care poate totuși arunca o lumină asupra locului în care el sau ea se află acum.

Uneori, visele pot influența alegerile din viața cuiva, fără să fim conștienți de asta. Am avut acest vis cu o seară înainte să mă hotărăsc să fiu scriitoare. Eram disperată. Speranțele mele de a fi actriță se duseseră pe apa sâmbetei. Nu aveam să mai joc niciodată teatru. Mi-am promis și astfel de promisiuni le respecți întotdeauna. Nu intrasem, iarăși, la atât de căutata facultate de actorie.

Mi s-a spus că nu mă pricep să colaborez cu ceilalţi şi m-am aruncat în trenul de noapte până spre oraşul frumos, dar răcoros, în care trăiam. Când nu reuşisem mai exact să colaborez cu ceilalţi? Să fi fost în timpul examenului final?

Am căutat momentul printre amintiri şi l-am găsit.

S-a întâmplat când am citit manuscrisul pe care urma să-l jucăm mai târziu, iar eu eram de părere că ne pierdem vremea cu cititul.

Trebuie să urcăm pe scenă, am spus. Altfel o să tot stăm aici, cu foile în mâini, chiar şi când va veni clipa să jucăm pe scenă, în faţa juriului.

Ne putem opri din şoptit? am spus când un membru al juriului a intrat pe uşă să vadă cum ne descurcăm.

Ăsta să fi fost motivul?

Cu siguranţă fusese medicul polonez, vreau să zic profesorul, marele pedagog cu care am împărţit liftul până la etajul şase. M-a privit în ochi şi mi-a zis:

Ţi-e frică de ce cred eu.

Seara, când sosise vremea să mă duc la culcare, m-am despărţit de iubitul cu care locuiam la acea dată şi care fusese aşa de drăguţ să mă ia de la gară, căci mă cunoştea şi ştia cât de devastată sunt. L-am rugat să părăsească apartamentul. Apoi am adormit şi am avut visul ăsta.

Era vară şi locuiam pe două insule unite din arhipelagul din apropiere. Era o viaţă minunată, unde nu mă îndoiam de nimic, nici despre ce aveam să fac în continuare, nici dacă ceea ce făcusem până atunci era suficient. Luasem un mic feribot care făcea legătura între insule şi, cum călătoria nu a durat mai mult de câteva minute, mă simţeam la fel de fără griji şi pe o insulă, şi pe alta. Vorbeam cu ceilalţi pasageri fără frică, iar vacanţa de vară mi se părea nesfârşită. Dar, aşa cum se întâmplă mereu, dacă ţi-e prea mult timp bine, pacea se transformă în groază. Dintr-odată, tatăl meu mort mi-a reapărut în faţa ochilor, doar cu câţiva ani mai mare decât mine. Mă holbam la burta lui mare şi-i priveam ochii verzi; cu un gest mi-a arătat că el e şeful insulei. Şi-a trecut braţul peste mulţimea de oameni apărută din senin în spatele lui şi am ştiut atunci că viaţa mea s-a sfârşit.

Dispreţul lui. Era în sfârşit omul puternic la care visase dintotdeauna. Era stăpânul insulei. Am aruncat o privire rapidă spre debarcader, dar nu mai era niciun feribot şi nu ştiu care era motivul pentru care mi se dăduse voie să stau de una singură acolo. Poate fiindcă tot nu eram în stare să mă duc nicăieri. Priveam apa. După o vreme, a apărut din adâncuri un fel de monstru marin.

O locomotivă neagră părea să fie capul bestiei, iar vagoanele din spate, coada. Uneori i se vedea capul strălucind la lumina soarelui, alteori se scufunda înapoi în adâncuri. Ştiam că singura modalitate de a evada de pe insula unde era stăpân tata era să ajung în acel tren. Trenul care mă înfiora până în măduva spinării. Dar în loc să mă arunc în apă, să înot spre vagoanele negre şi astfel să plec de pe insulă, îmi doream să pictez un tablou, ca să nu uit niciodată acea privelişte cu locomotiva ridicându-se din apă şi monstrul marin făcându-şi apariţia. Aşa se face că am decis să rămân pe insula unde tata avea să mă tortureze pentru eternitate. Când m-am trezit din somnul de amiază, sosise deja poşta şi în scrisoarea care zăcea pe covorul din faţa intrării era scris că fusesem admisă la cursul de scriere creativă, la care uitasem că am aplicat.

Măcar intrasem la nenorocita aia de şcoală.

Trebuie spus ceva: Mă simţeam foarte bine. Credeam în destin şi, în ciuda tuturor lucrurilor, am fost uşurată că mă puteam dedica unei activităţi care chiar mă interesa. Ăsta a fost începutul. După un an şi jumătate pe insulă îmi terminasem deja de scris prima carte. Era de parcă aş fi scris-o în somn şi mă speria gândul ăsta, pentru că nu mi se părea că ştiu ce fac când scriu. Sentimentul acela nu m-a părăsit, dar poate că m-am obişnuit cu el încet-încet.

Ştiu că îmi este imposibil să mă împotrivesc când sinele îmi zice să acţionez. Timp de mai mulţi ani am fost atât de îndrăgostită de un bărbat de pe celălalt mal al Atlanticului, încât n-am mai ştiut cum aş putea să trăiesc după ce m-a chemat la el, iar apoi mi-a dat papucii de parcă nu aş fi însemnat nimic. Într-una dintre scrisori mi-a spus că a ajuns la concluzia că doreşte să aibă o relaţie cu mine, iar citirea scrisorii m-a făcut să jubilez de o fericire ce nu putea fi înfrânată, aşa că atunci când, câteva săptămâni mai târziu, mi-a scris: „Să fiu cu tine este a bet no one could recommend“, m-am trezit aruncată într-o prăpastie unde am rămas extrem de mulţi ani şi unde poate încă mai sunt. El a fost cel care a dat pentru prima oară un nume slăbiciunii care avea să-mi fie poreclă câţiva ani mai târziu,

în fabrică. Eram ca o vagaboandă, o ființă fără patrie, și în toate fanteziile mele voiam să-i demonstrez că greșește. Că de fapt eram cu totul normală, echilibrată, dar nu-mi ieșea niciodată. În schimb, îi scriam scrisori confuze și revelatoare, care nu făceau decât să-mi înrăutățească situația. S-a căsătorit și avea copii, aveam și eu, la rândul meu, și îmi promisesem cu vârf și îndesat că nu o să-i mai scriu niciodată, dar tot am făcut-o. Ne-am trimis la schimb fotografii de-ale copiilor noștri și i-am trimis și prima traducere a cărții mele în engleză, dar nu mi-a scris niciun cuvânt drept răspuns. Când soțul meu m-a părăsit, m-am gândit că lui trebuia să i-o fi arătat, mai degrabă. Că trebuia să-i fi arătat că sunt trup și suflet alături de el și de copiii de care eram așa de legată, încât simțeam și cea mai mică schimbare a fețelor și trupurilor lor, în ciuda repetatelor trădări produse de fiecare dată când îi părăseam. Cum am putut să aleg fabrica și nu pe cei pe care-i iubeam? Ce căutam pe acele coridoare, când tot ce-mi doream se găsea deja într-un cămin, în familia pe care o aveam pentru prima oară în viață? De ce fugeam de cei pe care-i iubeam? Cine știe cum ni se intersectează drumurile? Cum te oprești și lași totul să se scurgă peste tine, spre locul unde vrei să fii? Dependența și libertatea nu se anulează reciproc. Nu poți să primești doar iubire.

Când merg, îmi simt coapsele sub rochie. Cred că s-ar putea să ies de-aici.

E o zi cu totul obișnuită. Aalif ajută o bătrânică să se ridice. Îi spune My Lady.

Locul unde îmi imaginam că sunt are patinatori pe lac, cafea într-un termos, portocale. Spărgătoarele de gheață pe care le zărisem în Stockholm apăruseră acum în Luleå. Cum rezişti? Jelind. Și luând-o de la capăt. Număram pașii. Zăpada zăcea așternută de luni întregi. Mi-ai aruncat cadoul de dimineață de parcă eram un câine. Să fi fost ăsta primul semn? Ziua de azi are gust de fier. Știam că suntem singuri. Copiii au intrat rând pe rând. Nu li se va întâmpla nimic rău. Mâinile lor ridicate spre cer. Culegeam stele. Spălam vase. Mâncam unii de la alții. Visele noastre își plângeau începuturile. Am început să uităm, ca să le facem loc. Ne era frică de moarte? Da, dar mai mult ne era frică de viață.

Am obosit. Am obosit de tot și toate. Nu mă pot uita pe fereastră de atâția țânțari.

Unde e cheia dulapului cu arme? Îmi pierd viața visând. Zahid îmi dă medicamentele. Aparent, terapia cu electroșocuri nu e de ajuns. Medicamentele mele obișnuite, de rahat, care îmi provocau erupții pe tot corpul și-mi storceau viața din trup, îmi făceau mai mult rău decât bine. Hipertiroidie și ulterior

abcese. La câtva timp după, am mers la festivalul de literatură din Lofoten cu un abces pe una dintre fese ce nu-mi dădea nicicum voie să mă așez. Insula Lofoten e un loc incredibil. Cu apa ei limpede ca cristalul. Cu nopțile luminate și munții înalți. Pe cât de frumoasă, pe atât de periculoasă. În Västerbotten, unde se născuse și crescuse tata, boala mea era cunoscută drept boala soarelui.

Ar fi trebuit să rămâi acolo, tată. Știi că am dreptate.

Perdeaua flutură. Deși nicio fereastră nu e deschisă. Sigur nu e deschisă nicio fereastră.

Ești aici? Vedeam deseori chipul tatei în vreun trecător, în mulțime, în tren. Uneori era pretutindeni. Am fost prea dură cu tine, tată? Nu știu, Linda. Ai fost? Ți-a fost frică de mine cât am trăit? Ce crezi? Îți amintești când eram singuri în apartament și eu m-am pus să dorm la cinci după-amiaza ca să scap de tine? Atunci m-ai întrebat exact același lucru: Ți-e frică de mine? Nu. Sunt doar obosită, tată.

Zahid traversează rapid coridorul și sunetul papucilor lui de plastic albastru-deschis răsună în depărtare. Se uită la mine și mă întreabă cum sunt. În loc să-i răspund, îl întreb la rândul meu cum o duce, iar el râde și îmi spune că e emoționat pentru că va merge în Afganistan, la nunta fratelui lui. Îl întreb dacă nu ar vrea mai degrabă să rămână acasă și îmi răspunde da, dar știi și tu cum e. Mă simt dintr-odată ca o copiliță care nu mai are puterea să-și facă temele, nu mai are puterea să-și modeleze viitorul și îi spun scuze. Zahid râde și zice:

Cred că-s mulți cărora trebuie să le ceri scuze, dar eu nu sunt unul dintre ei.

După ce-mi spune ne vedem mâine, așteaptă să înghit medicamentele și împinge căruciorul mai departe. Mă îngrijorez de pe acum de cât de tare mă va durea când îmi vor pune branula.

Odată, m-am trezit după electroșocuri cu o pupilă mărită și cu una mică cât un punct. Asta a stârnit neliniște în fabrică. Era o deviere de la ce se așteptau și voiau să-mi radiografieze creierul. M-am uitat în oglindă, iar sora Maria era lângă mine când mi-a zis cu tristețe că există riscul să arăt așa pentru totdeauna. Ce treabă aveam eu cu asta? Ce-mi păsa mie de pupile? Puteam la fel de bine să am o pupilă care lăsa loc numai luminii și o alta care nu filtra nimic. Pupile bipolare. Ar fi fost aceeași treabă. Așa măcar s-ar vedea în ochii mei ce fel de om sunt.

În orice caz, bietul Zahid trebuia să-mi pună branula și, cum se stresa mai mult decât de obicei, m-a înțepat greșit, așa că sângele a țâșnit și ne-a stropit. Și-a cerut scuze și i-am spus că nu face nimic. Era foarte stresat în timp ce ne ștergea pe amândoi de sânge și, cu o față palidă, mi-a spus că trebuie să mai încerce. Nu se permiteau greșeli în fabrică. Erau așa de puține asistente și îngrijitori care lucrau în secție, așa că în loc să încerce să mă înțepe pentru a doua oară cu acul acela lung, ar fi trebuit să distribuie deja medicamentele celor din saloane, cu numere care să corespundă numerelor de pe uși. De aceea m-a înțepat de parcă era vorba de viață și de moarte și, spre ușurarea lui, i-a ieșit perfect. Apoi am fost transportată cu câteva etaje mai jos, unde am întâlnit un doctor cu o barbă nepermis de lungă care m-a așezat pe o targă.

Sper că nu ești claustrofobă, mi-a zis el, uitându-se la pupilele mele și dând din cap de parcă-ar fi vrut să demonstreze cât de rău au dat-o-n bară. Câteva clipe mai târziu, mă împingeau spre un tub lung, unde aveau să-mi radiografieze creierul. Când am revenit în secție, le-am cerut filmul, dar acesta fusese preluat de doctorii care-mi administrau electroșocuri, iar întâmplarea a fost dată uitării la fel de repede cum a început. Câteva zile mai târziu, pupilele mi-au revenit la normal și am putut relua tratamentul.

Eram din nou în sala de așteptare cu Aalif și l-am întrebat dacă se plictisește. Mi-a răspuns că nu se plictisește niciodată. M-am ridicat, dar el m-a tras în jos, spre bancă, cu blândețe, râzând ca întotdeauna, și mi-a spus: Totul e în regulă. E sub control. Sub control.

Jocurile de antrenare a memoriei propuse de Maria erau întru totul invenția ei. Timpul de care avea nevoie ca să mă întrebe dacă îmi aminteam unde am crescut când fusesem mică sau ce s-a întâmplat a doua zi după ce soțul meu a spus că vrea să divorțeze îl recupera punând branulele mai rapid decât oricine altcineva și, după cum ți-am zis, fără ca pacienții să simtă ceva. Maria a crescut în Austria și vorbea despre țara ei natală de parcă-ar fi fost raiul pe pământ, cu cerul senin și cu peisajul deluros, verde. Și ce scriitori, îmi șoptea ea, iar eu eram pe deplin de acord cu ea. Era destul de ciudat că Mariei îi păsa de mine, pentru că ea era cea care punea cel mai rapid electrozii în fabrică.

Mi-a cerut să scriu și mi-a zis că e portița mea de scăpare, dar când m-am așezat la birou, în salonul meu, cu hârtia pe care mi-o pusese în față, cuvintele au

întârziat să apară. Mariei nu-i plăcea că îmi pierdusem memoria, după câte mi-am dat seama, şi făcea, desigur, tot ce-i stătea în putinţă să mi-o recapăt. Copiii, spunea ea. Gândeşte-te la copii! Izbucneam mereu în plâns când mi-i imaginam pe toţi în faţa mea, iar ea considera că ăsta e un semn foarte bun. Nu evita greutăţile, îmi spunea ea aspru! Dacă eşti bleagă nu ajungi nicăieri. Şi nu-ţi mai plânge atâta de milă!

Charlotta mi-a spus că a doua zi dimineaţă era rândul meu să mă întâlnesc cu medicul specialist. Charlotta şchiopăta uşor şi nu-i putea refuza pe pacienţi când aceştia o rugau să le cumpere lucruri de afară. Dacă îi dădeai bani, cumpăra ciocolată, ţigări, cărţi poştale şi timbre, dar şi dacă nu îi dădeai, atât era de drăguţă, şi ştia exact momentul în care să împartă cadourile cumpărate sau lucrurile pentru care primise bani, ca să nu se observe. Avea să iasă curând la pensie. Nimeni nu ştia exact când şi în aer plutea neliniştea. Va fi acolo mâine sau nu? N-am rugat-o niciodată să-mi cumpere ceva. Tremuram la gândul de a fuma o ţigară, dar dacă mi s-ar fi oferit una, aş fi fumat-o. Când locuiam împreună cu tine, fumam amândoi aproape la fel de mult. O dată pe zi veneam la tine la birou, unde fumam o ţigară şi schimbam câteva cuvinte, chiar dacă nu-ţi plăcea să te întrerupă cineva. Dar dacă nu te-aş fi întrerupt, n-am fi vorbit deloc şi, deşi ştiam că aşa ţi-ar plăcea să fie, mie nu îmi surâdea ideea.

*

Mă stresam mereu înaintea unei vizite la medic. În cele câteva minute care îţi erau alocate, nu aveai cu adevărat timp să spui prea multe. Doctorul vorbea de unul singur şi se asigura că pacientul iese din încăpere fără să ştie mai multe decât atunci când a intrat. Dar de data asta aveam o întrebare concretă pe care voiam s-o pun, deşi încercam să par optimistă şi cu picioarele pe pământ, pentru a evita să mi se prescrie o altă serie de tratamente. Era imposibil, dar tot am încercat, situaţia nu putea să mi se agraveze şi mai mult. Deşi în ultima vreme puteam oricând să trec printr-un astfel de moment, pe care eu îl numesc atac, din lipsa unui cuvânt mai bun. Mi se întâmpla deodată să simt o presiune pe piept, ca aceea a unui picior de uriaş, şi nu mai puteam respira. Asta se petrecea de mai multe ori pe zi şi o simţeam mult mai intens când stăteam întinsă pe pat şi încercam să dorm. Mă mai lăsa un pic când mă ridicam şi mă plimbam prin cameră şi, prin urmare, abia dormisem noaptea de dinainte şi eram speriată şi slăbită.

Îmi repetam întrebarea pe care mă gândisem s-o pun, iar şi iar, până aveam să mă întâlnesc cu el, oricine-ar fi fost. Era nou, aşa cum erau toţi doctorii, şi a început conversaţia spunând că a urmărit cazul meu, a răsfoit fiecare pagină de jurnal, de la prima clipă când am păşit în spital. Sunteţi foarte ambiţios, l-am încurajat, după care am pus rapid întrebarea. Despre motivul pentru care mi se tăia brusc respiraţia şi aveam senzaţia că nu pot rezista. S-a uitat la mine şi m-a întrebat când m-am simţit aşa ultima oară, aşa că i-am răspuns sincer spunându-i că fix înainte să intru acolo. Mi-a zis fără să stea pe gânduri că ar trebui să respir în pătrat. O altă metodă foarte eficientă, mi-a spus el, este să ţii în braţe o pungă de gheaţă şi oare n-aş vrea să comande pungi de gheaţă pentru secţia noastră? L-am refuzat politicos şi i-am răspuns că prefer respiraţia în pătrat. Mi-am făcut curaj şi i-am zis că înţeleg că pe termen scurt poţi să-ţi amâni gândurile, astfel încât să nu te cuprindă senzaţia că nu poţi să respiri, şi am continuat insistând că metoda asta de a înlocui o durere cu alta nu avea în niciun caz să dezvăluie motivul pentru care brusc nu mai puteam respira, iar asta e valabil pentru întreaga suferinţă omenească, faptul că vrei să înţelegi de ce suferi aşa de tare, încât viaţa îţi pare de netrăit, şi de ce aţi pleda pentru tratamentul cu electroşocuri când singurul rezultat e că uit tot ce e important pentru mine; apoi, cum timpul de a-mi expune întrebarea a expirat, medicul m-a rugat să părăsesc încăperea, totul în vreme ce îşi nota în carneţel că voi continua terapia.

Îmi era din ce în ce mai greu să dorm, şi nu din cauză că simţeam piciorul uriaşului pe piept, pentru că atunci când bănuiam că urma să mi se taie respiraţia făceam aşa cum îmi spusese medicul, respiram în pătrat până dispărea apăsarea. Nu, nu puteam să dorm, pentru că somniferele nu-şi mai făceau efectul, iar fără ele stăteam trează. Eram din ce în ce mai neliniştită atunci când nu apucam să dorm, aşa că le-am cerut somnifere mai puternice, însă de fiecare dată când gândurile încetau să mai rătăcească în mintea mea obosită, iar somnul era atât de aproape şi eu, recunoscătoare, eram cât pe ce să alunec spre visare, mă trezea un tremur. Asta se repeta în fiecare noapte, şi în scurt timp am devenit o umbră. Mi-au apărut cearcăne sub ochi, negre ca tăciunele. Eu, care mereu mâncasem porţii mari şi care îmi umpleam farfuria de mai multe ori, chiar şi cu mâncarea din spital, n-am mai putut dintr-odată să înghit nimic. Foamea care mă stăpânise de-a lungul zilelor de dinainte a dispărut într-o clipită şi tot ce făceam era să stau întinsă-n pat. Am slăbit şi în cele din urmă doar Maria mai îndrăznea să mă oblige să mă plimb pe coridoare, în încercarea de a mă obosi. În doar câteva zile am devenit o epavă. Nu-mi puteam linişti gândurile, care se dezlănţuiseră cu o forţă şi cu o furie pe care nu le mai experimentasem până atunci. Asta a dus la întreruperea tratamentului.

Într-o dimineață, când stăteam și mă holbam la pereți, Maria a intrat în salonul meu. Mi-a zis aproape urlând să nu mă mai port ca o amărâtă de babă. Ți-o spun din nou, mi-a zis după ce s-a mai liniștit, nu de tine va fi păcat. N-am de gând să stau aici și să-ți povestesc câte lucruri ai, ce om privilegiat ești, dar încearcă să-ți îndrepți gândurile în această direcție. Apatia asta e ridicolă. Te umilești. Arată în vreun fel că vrei să scapi de aici! La auzul acestor cuvinte în salonul meu neîngrijit, am sărit afară din pat. Nu era posibil s-o pălmuiesc pe Maria, o știam, dar tot voiam s-o sperii, fiindcă stătea acolo și-mi ținea predici despre responsabilitate și obligații.

În loc s-o pălmuiesc, i-am răspuns urlând, întrebând-o cum aș putea să scap din spital dacă îmi punea la fiecare două zile electrozi pe cap și pe piept? Apoi am auzit niște pași pe coridor. Gălăgia nu era acceptată și credeam că Maria avea să dea vina pe mine pentru tot, dar când cei trei îngrijitori au intrat în salon, le-a spus că-i dăduse o lecție acestei ființe răsfățate. După cearta cu Maria, nu mai simțeam oboseala. Reușise să mă trezească și mă rușinam că tot ce debitase printre urlete era adevărat.

Am ieșit din salon și l-am întrebat pe Zahid, care era pe drum spre secretariat, ce trebuie să fac ca să scap din spital. S-a uitat la mine și mi-a răspuns că habar n-are. Că e un simplu îngrijitor.

Nu-mi amintesc ce i-am răspuns sau cum am ajuns în pat în seara aia. În acest punct al existenței, îmi era frică de visele mele.

Bună dimineața, mi-a spus Zahid. O să-ți pun o branulă.

Îi tremura mâna și, ca să-l liniștesc, am început să vorbesc despre alte lucruri. L-am întrebat dacă avea să meargă în Afganistan și mi-a răspuns în timp ce-mi căuta vena că va pleca mâine-dimineață. Cât vei fi plecat? am întrebat. Două săptămâni. O să vină toate neamurile tale? Da și nu, mama nu vine. N-are forța necesară, a spus Zahid înțepându-mă în vena de la mână. M-am străduit să nu-i arăt cât de tare mă doare. Dar e nunta fiului ei, am continuat, după ce Zahid mi-a pus un bandaj ca să țină branula fixă și să facă loc acului. Totul se derula așa de rapid când ajungeai în fabrică, încât branula pentru anestezic trebuia poziționată bine. Nu aveau timp să pună atunci acele. Despre anumite lucruri n-am chef să vorbesc, a spus Zahid, părăsind salonul în grabă. Deodată am auzit vocea Mariei în mintea mea. Ești răsfățată. Nu te mai poți juca de-a adolescenta morocănoasă, ești adultă de-acum și ai și mulți copii! Ar trebui să fii acasă și să ai grijă de ei,

nu să-ți trăiești viața aici, un loc neînsemnat pentru tine. M-am ridicat și am luat-o la fugă pe coridor pentru a-mi cere scuze față de Zahid, dar nu l-am mai văzut. Un îngrijitor care nu mi-a spus niciodată cum îl cheamă m-a prins și m-a rugat să mă reîntorc în salonul meu. Tratamentul începe abia la ora zece. Mai poți dormi câteva ore, mi-a zis și m-a condus până la ușă. Eram furioasă pe mine. M-am eliberat din prinsoarea lui și i-am spus că pot merge și singură. Nu ar fi trebuit s-o fac. Am făcut multe astfel de greșeli. Trebuia să mă comport impecabil ca să-mi oprească tratamentul și să-mi deschidă ușa către lumea de care mă îndoisem înainte. Pe care niciodată nu o alesesem cu adevărat.

Oare chiar asta voiam? m-am întrebat. Da, sigur că da. Aș vrea să rămân aici? Nu știu. Te porți ciudat. Știu. Ar trebui să mă opresc. Să nu mai fac scandal. Promit. N-am de gând să mai fac nimic. Ziua în care nu vor mai putea zice nimic despre mine va fi ziua când mă vor elibera. Da, și ce-ai să faci după ce-o să-ți dea drumul? Nu vrei să te întorci la nimic din ce-a fost. Casa. Gândește-te să intri în ea! Cum se vede casa din hol? Nu-ți este clar. Te așezi pe canapea și, după aia, ce urmează? O să-mi văd copiii. O să locuim în aceeași casă, împreună. Da, da. Ce-o să le spui când vor veni spre tine? A trecut mult timp de când nu v-ați văzut. Știi atât de puține despre tine. Le-am fost mereu aproape. Ai riscat mult când ai venit în fabrică. Ai revenit aici de multe ori. Ce câștigi că hoinărești pe coridoare? Ce câștigi din electroșocuri?

Stăteam lângă patul meu, din salon, și îngrijitorul al cărui nume nu mi-l amintesc m-a împins în el. A râs puțin, apoi a plecat.

Ce nu pot să înțeleg este de ce continuă, dacă singurul rezultat e că-mi pierd memoria. Poate trebuie s-o țină pe-a lor, astfel încât la sfârșit să nu mai știi cum îi cheamă și ce au făcut. O să-mi uit numele și că am fost aici. O să uit fabrica.

Cineva bate la ușă și înăuntru pășește Aalif. Trei minute, îmi zice, și mă întreb ce puteau face în acele trei minute? Să-mi facă turul? Să mă ajute să fac cei câțiva pași până la fabrică? O să stau până revine. Să mergem, My Lady, spune Aalif râzând. Are o pătură galbenă, de spital, peste braț, pătura cu care va trebui să mă acopăr ca să nu-ngheț de frig când dorm. Mă ridic și las ușa salonului meu deschisă. Înaintez lângă Aalif. Dacă m-aș îndepărta, m-ar trage înapoi. Dacă aș fugi de el și aș dispărea într-un lift, liftul s-ar opri. Când sună alarma, patru, șase, șapte, zece îngrijitori apar în câteva secunde. Vin în fugă dinspre celelalte secții. Prima oară când am încercat să mă îndepărtez, primul care a ajuns a fost Mohamed. Ți-am mai povestit de Mohamed? Arăta așa de dezamăgit, de parcă l-

aș fi întristat cu adevărat. M-a împins de la spate, ca să mă îndrept spre direcția corectă. Dacă te îndepărtezi, te aduc înapoi. Nu ai cum să scapi de tratament.

Am făcut cei câțiva pași spre fabrică. În mintea mea exageram și credeam că o duc greu. Ca cineva care își așteaptă moartea. Oare asta speram? Anestezia presupune întotdeauna un anumit risc. O știu cel mai bine anesteziștii care se îngrijesc de somnul nostru. Sunt foarte atenți, dar s-a întâmplat să le moară pacienți. Nu știu dacă s-a întâmplat chiar aici, în spital, dar știu că este un risc. În timp ce îți pun întrebările, dacă ai mâncat, dacă ai băut azi, dacă ai extracții, ți se ia tensiunea, și pentru că tensiunea mea e mereu foarte scăzută, mă întreabă întotdeauna dacă amețesc când mă ridic, iar eu le răspund de fiecare dată că nu amețesc. Le-aș putea spune orice, dar au așa o autoritate acești anesteziști, că în mod inconștient vrei să faci tot posibilul să fie bine, și cel mai bine e să fii unul dintre aceia care nu leșină decât să fii unul care o face. Cred că e ciudat că nu mă recunosc. Până acum ar trebui să știe că nu leșin, dar de fiecare dată când se uită la mine o fac de parcă nu m-ar mai fi văzut înainte. Anestezistul face semn din cap rezidentului care stă pregătit să pună masca cu oxigen și, în timp ce inspir adânc gazul pe care mi-l oferă, mi se întâmplă să mă gândesc că nu voi adormi de la sedativ și că vor da drumul electroșocurilor când sunt încă trează. Mai trag adânc aer o dată, imaginându-mi durerea, și fix când vreau să-mi scos masca pentru a pune o întrebare anestezistului, îmi introduc anestezicul și umbra rece și neagră care pune stăpânire pe mine șterge orice urmă de conștiință, dându-le voie să mă servească pe tavă medicului care, fără ezitare, pornește curentul.

Stau și mă întreb ce se mișcă în interiorul meu când rămân întinsă lângă ceilalți adormiți, dacă simt vreun disconfort. Să fie oare posibil să nu fii deloc influențat de mulțimea adunată în spatele perdelei care separă pacienții? Eu cred că fiecare om care doarme în fabrică, pe patul lui, este conștient de prezența celorlalți. Poate credem că lângă noi sunt frații și surorile noastre, dar somnul acela profund, indus de anestezic, te face incapabil să te miști ca să eviți atingerea celuilalt. Dormi un somn forțat și în visele pe care le ai rătăcesc cei care rămân blocați în conștiința ta. Însă, într-un fel, te duc tot mai departe de camera în care ești convins că se află moartea. Asiști la înmormântarea ta, dar când să te pună în mormânt, te trezești brusc pe o podea de plastic proaspăt curățată.

Asistenta intră în salonul unde te-au dus, fără să știi măcar cum ai ajuns acolo. Te-au pus în pat sau te-ai pus singur fără să auzi urletele pe care le scoți și care te trezesc în cele din urmă. Nu știi unde te afli. Unde ești? De ce nu recunoști nimic? Teama pe care o simți când te trezești și pricepi într-un final, conștient

de-a binelea, că realitatea în care te-ai trezit e mult mai rea decât coşmarurile tale.

Nu te obişnuieşti niciodată cu tratamentul. Visele pe care le aveai erau mereu discrete, la început, până când te trezeai, după câteva ore de buimăceală, din cauza urletelor care răzbăteau aşa de des din această secţie, aflată în imediata apropiere a fabricii.

Te trezeai înapoi la viaţa ta, ca un nou-născut. Cine erau părinţii tăi? Cine te putea învăţa să-ţi trăieşti viaţa care-ţi fusese dată? Nimeni, ăsta era răspunsul. Nimeni nu trebuia să te înveţe. Aici trăiai viaţa nimănui şi nimic nu se aştepta de la tine.

Nu voiam să semăn cu multă lume când eram mică. Chiar dacă îmi studiam mama în detaliu, nu-mi doream deloc să fiu ca ea. Ştiusem instinctiv că nu avem nimic în comun. De la bun început am ştiut că am nevoie de o misiune. Eram un copil şi nu mă deranja asta, însă îmi doream să fac ceva concret, nu doar să cresc şi să merg la şcoală. La ţară, petreceam timpul cu o fată cu patru ani mai mare, Therese, care m-a învăţat să dansez toate dansurile pe care le învăţase la şcoala de talente, aşa cum îi zicea ea. Eram mândră că e cu mult mai mare decât mine, dar ea nu voia să-mi povestească cum e să trăieşti şi să fii aşa de bătrân. Mă lăsa să stau cu ea pentru că făceam tot ce mă ruga. Poate depindeam una de alta. Ea, de serviciile mele, şi eu, de laudele ei. Ştiam ce trebuie să fac când eram împreună cu Therese. Asta era tot.

N-am avut o copilărie nefericită. Dar nici una fericită. A fost copilăria nimănui. Nu ştiam cine vreau să fiu şi asta m-a făcut slabă. Aşteptam un semn şi într-una din zilele acelea pot spune că a şi venit.

Ieşisem în arhipelag cu prietenii mamei.

Erau extremişti. Foarte implicaţi, de stânga. Mama nu spunea niciodată cine e. Se adapta circumstanţelor şi zâmbea dulce şi fericită tuturor. Acest lucru era apreciat. Avea mulţi prieteni. Lupta pentru drepturile femeilor, desigur, dar nu se implica cu adevărat. Nu cum erau celelalte femei. Şi nici nu avea timp. Timpul ei liber se împărţea între teatru şi încercările de a mă ţine pe mine şi pe fratele meu aproape de ea, ori de a bloca reacţiile exagerate ale tatei. Nu avea o secundă de

respiro.

În fine, vorbeau mereu despre politică. Vorbeau înflăcărat și n-am știut ce să fac când fiica lor a venit spre mine. Era cu mult mai înaltă, așa că s-a aplecat deasupra mea, m-a tras sub ea și mi-a zis: Cântă la chitară și fumează marijuana după ce se culcă copiii. A arătat cu degetul spre seră. Acolo o cultivă, mi-a spus. M-a privit în ochi, așteptând să zic ceva. Cum am tăcut, a continuat spunând că e ilegal. Că poliția ar putea veni și i-ar putea aresta părinții.

În seara aia s-a întâmplat ceva. După cină, urma să ieșim în larg cu barca, cine vrea să vină? Am ridicat mâna și am spus că eu aș vrea. Nu știu de ce, poate era de vină atmosfera aceea diferită, poate fiica lor, Daniella, la care mă uitam pe furiș. Anders, tatăl Daniellei, a izbucnit în râs și a spus că aici nu e nevoie să ridicăm mâna, așa că mi-am cerut imediat scuze. Mama s-a simțit prost și s-a pus pe un râs din ăla sughițat, și tare, și slab. Iubita mea, a spus ea, făcând un gest către cei care stăteau la masă. Toți cei de aici sunt oameni drăguți. Toate lucrurile au rămas pe masă, iar Anders a fluturat șervețelul ca și cum ar fi vrut să marcheze că s-a încheiat un moment și că urma altul. Și-a luat chitara care se afla pe un scaun de ratan și a început să cânte. L-au acompaniat toți, chiar și Daniella. Era un cântec într-o limbă străină, pe care o recunoșteam, dar nu știam de unde. Am strâns tare din pleoape, încercând să mă transpun în locul unde am auzit vorbindu-se această limbă, dar n-am găsit nimic acolo unde-am căutat. Poate pentru că era un peisaj greșit, cu alți oameni. Cântecul avea ceva familiar, modul în care suna. Îl simțeam aproape, ca un gest pe care l-ai făcut de atâtea ori, încât devine automat. Era neplăcut s-o aud pe mama cântând, pentru că mi se părea că nu cântă bine. În plus, părea brusc interesată de politică. Mă neliniștea că totul era atât de schimbat.

I-am urmat pe ceilalți pe cărare, aruncând cu picioarele pietre în apă; mă chinuiam să fac ca pietrele să se ciocnească și astfel să zboare. Sau, în cel mai bun caz, să sune ca o împușcătură. Obișnuiam să frec pietrele unele de altele ca să facă precum niște magneți care se resping unul pe altul când au aceeași polaritate. Era o forță între ele. Voiam să stea laolaltă, dar în schimb se evitau. Nu dura mult, doar câteva secunde, dar era o senzație care îmi plăcea, să simt aerul dintre pietre încărcat de o forță neștiută, dar la care mă puteam raporta. În dorința de a fi aproape, dar în același timp în incapacitatea de a o face.

Am coborât spre apă mai mulți odată. Nu mai știu dacă era zi sau noapte. Am auzit vocea mamei în față. Toți râdeau. Strigau unii la alții și m-am gândit la

două lucruri. Mai întâi că aveau prea multe pe cap. Apoi, că ar trebui să vâslesc. Nu ştiam multe lucruri, dar puteam să vâslesc. M-am gândit la asta atât de intens, încât ar fi trebuit ca toţi să-mi audă gândurile.

Apa era liniştită. Cenuşie şi limpede. Mi-a plăcut întotdeauna să merg cu barca. O ştiam cu toată fiinţa mea, era o mare bucurie. Mai ştiam că iubesc lacurile. Nu voiam să ies pe mare. Nu-mi plăceau locurile deschise sau să privesc orizontul. Nu aveam idee de ce-mi plăceau lacurile, dar ştiam că-mi plac lacurile cu gust de fier. Iubesc lacurile, podurile de lemn, nuferii şi nevropterele. Îmi place că pot merge pe apă, ca Iisus. Cercurile care se formează în jurul picioruşelor lor. Asta îmi place mai mult ca orice altceva.

Faptul că nu vedeam nevroptere aici era un semn evident că nu era apă dulce. Cum se numeşte apa care nu e sărată, nici dulce, ci cu gust slab şi fără textură? Nu ştiu, dar ce s-a întâmplat apoi a fost că atât eu, cât şi Daniella ne-am aşezat la vâsle. Ea s-a aşezat la o secundă după mine şi ar fi trebuit să priceapă că trebuie să se mute, dar a rămas locului, cu privirea pierdută. Am încercat să spun ceva, dar nu-mi găseam cuvintele. Îmi ardea capul, corpul. Într-un final m-am ridicat şi i-am zis că vreau să vâslesc singură.

Mai întâi s-a făcut tăcere. N-am idee ce s-a întâmplat, dacă se uitau la mine sau unii la alţii. Am auzit râsetul îngrijorat, ascuţit, al mamei. Tatăl Daniellei a început prin a spune lucruri precum puteţi vâsli împreună, puteţi lua fiecare o vâslă, barca e oricum cam grea. N-am zis nimic, am stat doar pe loc, simţind cum flăcările îmi cuprind fundul ochilor şi încheieturile. Mama s-a întins spre mine, vrând să-mi mângâie părul. Ce e asta? Cu cât stăteam locului mai mult, cu atât se enerva mai tare. Nu e aşa de mare chestie, nu-i aşa? O să ieşim în larg. Vocea ei mieroasă rugându-mă să mă aşez. Vom face o mică excursie. Am simţit privirea tuturor aţintită asupra mea, dar nu m-am putut aşeza, nu acum, mersesem prea departe. De ce nu daţi cu zarul? a continuat Anders. Poţi începe tu. Nu m-am uitat la el, nu m-am uitat la nimeni. Am început să număr cu voce tare ca să-mi opresc lacrimile care aveau în mod clar să-mi ţâşnească din ochi, dacă n-aş fi zis cuvinte tari şi răspicate. O ştiam, aşa cum ştiam că după noapte vine zi, şi pentru că nu voiam să zic nimic, am început să număr. Am numărat din ce în ce mai tare, ca să ţin în frâu lacrimile care ameninţau să-mi curgă pe obraz. Îmi doream să dispar, îmi doream să nu mă fi ridicat în barcă, dar îmi era imposibil să mă aşez. Umilirea era pretutindeni. În aerul pe care-l respiram, în gândurile care se rugau la un miracol. Ce-ar fi trebuit să fac? Durerea din spatele ochilor scotea afară totul. Ştiam că lacrimile aveau să iasă învingătoare şi că voi

pierde lupta cu ele. N-am mai putut rupe tăcerea cu numărătoarea mea și, când ele mi-au țâșnit până la urmă pe obraji, am sărit afară din barcă. Apa nu era adâncă, am înaintat spre mal și am pornit-o înapoi pe drum, alergând. Alergam cu toată puterea, în pantofii și hainele mele ude. Știam că nu vor veni după mine. Mama avea să le spună ceva de genul lăsați-o în pace, iar apoi ar vâsli și eu nu aș fi acolo, așa că nu ar putea să vorbească cu mine. Știam că distrug ceva, dar nu mi-a păsat. Nu-mi păsa de nimic, nici de lacrimile mele tâmpite, nici de fricile mele.

N-am știut ce să fac când am ajuns înapoi acasă, la mobilierul de grădină, la farfurii și pahare. M-am dus la toaleta din curte. Am închis ușa și am simțit dintr-odată un fel de ușurare. M-am așezat pe WC și am plâns până n-am mai avut lacrimi. Era liniște deplină. M-am gândit la ce s-a întâmplat și am ajuns la concluzia că sunt insuportabilă. Nu mai eram un mic copil căruia i se putea scuza comportamentul, dar nici mare nu eram. Nu-mi doream să fiu cine eram. Eram prea copilăroasă pentru cei zece ani ai mei, dar seriozitatea mea era ceva ce stătea înscris în mine, ca un zid. Nu eram un copil plăcut de alții, nu râdeam niciodată, nu răspundeam la întrebări, eram plină de sentimente care-mi cereau când una, când alta, nu știam nimic, dar îmi închipuiam că știu mai mult decât ceilalți. Fanteziile mele erau mărețe, voiam să fiu vedetă pop, scriam poezii pe hârtii mototolite pe care le aveam mereu la îndemână, ca pe niște arme. Visam ca cineva să le citească, nu mama, nu-mi păsa de părerea ei, altcineva, cineva cu care voiam să fug în lume. Am încercat să-mi imaginez cum ar arăta el sau ea, dar nu-mi venea nimeni în minte. Mă gândeam că acea persoană care avea să-mi vadă poeziile și să le aprecieze era tatăl meu adevărat. Visam intens să am un alt tată.

Mama a avut odată o aventură cu un bărbat pe nume Tom. Locuia într-o casă veche dintr-o zonă a orașului în care nu mai fusesem niciodată. Avea propriul lui cal. Călărea de mai multe ori pe săptămână. Îmi plăcea cum arată când se ducea la grajd. Cizmele de călărie, pantalonii maronii, jacheta care mirosea a cal. Tot holul mirosea a cal. Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să-i țin pe mama și pe Tom împreună cât mai mult timp. Am remarcat că și mama își dorea asta. Tom vorbea cu mine, nu așa cum îi vorbești unui copil, ci de la egal la egal. Nu înțelegea de ce mama-mi vorbea așa de pueril, de superficial, și uneori se certa cu ea pe tema asta. Despre cum se purta ca mamă cu mine și cu fratele meu. Mama, care avea un temperament coleric când venea vorba de copiii ei și despre cum îi crescuse, l-a rugat să nu-și bage nasul. Copiii erau treaba ei. Am stat deseori în iarba înaltă din livada sălbatică a lui Tom auzindu-i cum se ceartă. Sau

era o fereastră deschisă, sau îşi beau cafeaua în livadă. N-ai copii, îi spunea ea urlând. Nu ştii cum e. Nu-mi zici tu mie cum să fac cu copiii mei! Sunt ai mei! Când îi auzeam cum se ceartă, îmi doream ca mama să moară, ca să mă pot muta cu Tom. În secret, îmi doream şi ca frate-meu să moară de o boală incurabilă, ca să putem să jelim cu toţii moartea lui şi să locuiesc singură cu Tom.

Odată am coborât de pe munte împreună şi am mâncat îngheţată în Mariatorget. Îngheţata era aşa de bună, noi eram aşa de veseli, uşuraţi şi încântaţi, nu ştiu de ce. Speram că era pentru că voi avea o soră mai mică. M-am gândit deseori la faptul că poziţia mea în familie avea să se întărească dacă eram cea mai mare, nu cea mai mică. Am fi eu şi ea. Dar ei n-au zis nimic clar, nimic interesant. Era doar o atmosferă plăcută care îmi dădea sentimentul de a fi în străinătate. Chiar îmi plăcea îngheţata. Voiam să mă duc acolo în fiecare seară şi o tot băteam la cap pe mama. Era vară, iar teatrul era închis. Nu avea nicio piesă în care să joace pe timpul verii, nicio scuză, eram împreună şi eram fericită. Ştiam că sunt. Îmi plăcea de Tom aşa de mult, încât ceream să merg cu el la grajduri. Nu-mi amintesc de ce nu mă lăsau, nu-mi amintesc chiar tot, dar îmi amintesc sentimentul de siguranţă. Livada. Piaţa Mariatorget. Poate că el zicea că nu, dar n-am vrut s-o cred. Nu din moment ce-mi vorbea cum o făcea. Ca unui egal, unui om de care te îngrijeşti, dar tot egal ţie. Nu era aşa mare problemă că eu eram copil şi el era adult, şi totuşi niciodată nu m-am simţit mai copil decât atunci când eram cu Tom. Am ajuns la concluzia că lumea lui era călăria. Voia să se plimbe călare netulburat de nimeni. Poate asta era modalitatea lui a fi singur, de a cugeta la el şi la mama, care nu-şi mai dorea copii, de a reflecta dacă iubirea pentru ea mai era posibilă când ea nu-l lăsa să aibă vreun cuvânt de spus în privinţa asta. Tata era de multă vreme la spital şi nici nu avea să revină curând. Refuza să ia medicamente, refuza să primească ajutor de la psiholog — chiar şi când Johan Cullberg i-a oferit şedinţe de terapie, la îndemnul mamei, nu a acceptat. Nu voia să se facă bine. Voia să locuiască în Beckomberga pentru totdeauna, asta le spunea tuturor care mai voiau să-l asculte. Mese la ore fixe, îngrijire, chiar dacă era din obligaţie. Secţia 86 era arena lui. Acolo putea să organizeze turnee de şah pe care le câştiga de fiecare dată şi să mintă despre cât de minunată a fost viaţa lui şi cât de rău a ajuns. Dar destul despre el şi despre slăbiciunea şi felul lui de a-ţi acapara viaţa! Despre el, cel care lăsa prostituate în apartamentul mamei când era ea plecată, care dăduse intenţionat drumul la gaz, să explodeze. Dă-l naibii! Să putrezească hoinărind pe coridoare! Tot ce-mi doream era să încep o nouă viaţă, cu Tom ca tată, o viaţă pe care şi-o dorea şi el

până în dimineața când fratele meu a aruncat un cuțit spre el la micul-dejun. Am înghețat pe scaun, îngrozită, dar mi-am revenit rapid și m-am gândit că acum va vedea cum e fratele meu, un agresor nenorocit cu care aveam să mă cert întotdeauna. Ce s-a întâmplat, în schimb, a fost că mama a izbucnit în râs. A râs și l-a mângâiat pe fratele meu pe obraz, de parcă ea și fratele meu ar fi format un cuplu, nu ea și Tom. Apoi l-a stropit pe Tom cu iaurt. Mama putea face astfel de chestii. Era absolut imposibilă.

Tom s-a ridicat și a ieșit din bucătărie, așa că iată-ne stând, eu, mama și fratele meu, la masa murdară după micul-dejun și totul era ca înainte. Visul pe care-l trăisem se spulberase. Tom a înțeles că mama nu l-ar fi lăsat niciodată să intre în lumea noastră, un Triunghi al Bermudelor unde totul se năruia și se ducea naibii. N-am îndrăznit niciodată să-l întreb pe Tom dacă pot locui cu el. N-am îndrăznit să-i spun că nu mai suport să locuiesc cu mama și fratele meu după ce trăisem în paradis. O familie adevărată. Am încercat să strig, dar era ca într-un coșmar, când vrei să țipi, dar nu poți scoate un sunet. Nimeni nu mă putea auzi. Am țipat iar și iar, fără să reușesc să scot afară strigătul. Tom nu s-a mai întors. Am știut că trebuie să lupt mai mult ca niciodată. Trebuia să găsesc o soluție la reacția derizorie a mamei, dar n-am îndrăznit. Ai auzit ce-am spus? N-am îndrăznit. Nu m-am simțit niciodată la fel de fericită ca atunci când Tom era cu noi. Voiam să mă mut în casa lui veche, voiam ca el să primească custodia mea. Tom avea să mă apere de tata. Mai mult decât atât. Avea să-mi fie tată.

Mama și Tom s-au despărțit în acea zi. Am auzit-o clar și răspicat. Eram sub scară și i-am auzit vocea calmă spunând: Trebuie să fim pe aceeași lungime de undă. Tu și cu mine suntem adulții. Fiul tău nu poate hotărî mai presus de noi. Nu-l poți apăra când aruncă un cuțit spre mine. Trebuie să-i impui o limită. N-are decât să fie cât de nervos vrea, dar nu e voie să arunce un cuțit spre mine, și după ce a făcut-o nu e OK ca tu să râzi, de parc-ar fi un fleac. De ce nu ai curaj să-i spui fiului tău să se oprească? Are unsprezece ani. Ești mama lui. Fii mama lui! Are nevoie de asta. Nu poate hotărî în locul tău. În locul nostru. Înțelegi? Nu sunt un om rău. Ne vreau binele. Vreau să locuim cu toții împreună. Ești sigură că tu și copiii nu aveți nevoie de ajutor? Nimic nu e în regulă. Fiul tău crede că el e stăpânul casei și fiica ta nu-și spune niciodată părerea. Ai observat? Spune doar ce consideră că ți-ar ușura existența, asta între crize. Mă îngrijorează. Oricât de îngrozită eram de faptul că totul se dusese de râpă, mă bucuram să aud că Tom vorbește despre mine. Despre Mine. Despre mine și despre cum credea că mă simt. Cred că în decursul acestei ultime dispute am priceput că trebuie să mă opresc din a face toate tâmpeniile și să fiu un copil ușor de iubit. Trebuia să fiu la

fel de sălbatică ca mama. La fel de puternică cum era ea, dar mai înțeleaptă, fiindcă aveam să fiu la fel de deșteaptă ca Tom.

Mulți ani mai târziu, când am rugat-o pe mama să-mi povestească despre Tom, mi-a spus vag: Nu ar fi mers niciodată între noi pe termen lung; și apoi a zis, rănindu-mă la fel de mult, deși eram adultă și ar fi trebuit să înțeleg: Nu-l iubeam pe Tom chiar așa de mult. Relația noastră nu a fost chiar așa de serioasă.

WC-ul de afară mirosea dulceag, a lemn putred și soare. M-am hotărât să las totul în urmă. Barca. Prezența celorlalți. Felul ăsta de a începe ceva și de a fi azvârlit deoparte de propriile acțiuni stupide, de care nimănui nu-i pasă. Felul ăsta enervant de a duce ceva atât de departe, încât nu mai era cale de întoarcere. M-am uitat pe fereastra mică, spre pajiște. Mi-am zis că dacă văd o căprioară înseamnă că totul va fi bine. M-am uitat îndelung pe fereastră. Iarbă înaltă și câteva flori. Era o tăcere deplină și mi-a venit să număr din nou, dar m-am oprit. Am obosit să privesc afară, așa că am luat ziarul de deasupra teancului de lângă peretele de lemn, dar pe când să răsfoiesc prin el, m-a cuprins neliniștea la gândul că va fi afară fix când nu mă uitam, așa că am aruncat o privire grăbită spre pajiște. Nu citeam de fapt ziarul, doar mă uitam la poze și, din când în când, mă uitam pe fereastră. După vreo câteva ore, nu-mi mai păsa de căprioara care ar fi putut să apară și să dispară oricând. Ce-mi păsa mie de o căprioară? Dă-o naibii!

Am răsfoit agale ziarul îngălbenit de soare. În clipa când am auzit voci apropiindu-se de casă, am zărit o fotografie a unei fete și am stat mult să mă gândesc dacă nu cumva e o poză cu mine, atât de tare semănam. Am reușit să citesc puținul care era scris despre fată, înainte să mă întind pe podeaua de lemn și să mă prefac că dorm. Era un tertip pe care-l foloseam când voiam să fug de o situație greu de tolerat.

În minte îmi veneau doar amintiri de rahat. Mi-aș fi uitat bucuroasă zilele copilăriei, dar cred că îmi erau scrijelite în cortexul cerebral. Curentul nu ajungea până acolo. Îmi imaginam tot soiul de lucruri. Despre unele nu știam nimic. Cum să te comporți într-o relație de iubire, cum să-ți modelezi viața și cum să profiți de cunoștințele tale. Nimic n-am învățat. Aveam perioade bune și perioade rele. Cele rele au devenit tot mai frecvente, iar cele bune, tot mai rare. Înainte, stăteam dreaptă ca un diavol, dar acum îmi duceam zilele cu capul

plecat. Încercam să evadez în toate felurile posibile. Nu mai voiam să știu de mine. De când am început să gândesc mai limpede, mi-am văzut aliniate în fața ochilor toate greşelile. Nu avea nicio importanţă faptul că le-am fost aproape copiilor când au fost mici, deşi speram că au amintirile copilăriei adânc în ei, ca o sămânță, căci cea mai îndepărtată amintire a lor cu mine era aceea că obișnuiam să dispar. Nu numai că mi-am făcut rău mie, ca atunci când eram mică, ci le-am făcut rău și copiilor de fiecare dată când i-am părăsit ca să mă adăpostesc între aceşti pereți, pe aceste coridoare. Ca să nu mai zic cât rău le-am făcut înainte, cu inepțiile mele de la micul-dejun, prânz sau cină, cu săptămânile în care zăceam în patul din dormitorul care vara ajungea la cincizeci de grade. Mi se prăjeau gândurile înăuntru și deveneau o întindere de durere reprimată. Acolo, mult prea aproape de corpurile lor mirate, de privirile lor anxioase de copii în creştere, nu mai eram mama lor, ci altcineva, cineva de care se temeau și pe care nu-l înțelegeau. I-am speriat. Mi-am speriat copiii.

Eram acolo, undeva. Mă puteam vedea în vise, pe mine şi calea pe care-aș fi putut-o urma.

O altă dată eram cu copiii într-un apartament frumos şi vechi, care trebuie să fi fost cel în care am locuit în copilărie. Știam acel apartament mai bine decât orice altceva. În sufragerie erau pătuțuri de lemn. În ele dormeau copiii și visau la viața pe care aveam să le-o arăt. Erau atât de mulți, iar eu eram doar una. S-au trezit toți în același timp și eu am început să alerg cu mâncare și haine după mine, iar ei se tot înmulțeau și erau așa de frumoși cu toții și îi fotografiam seara, când se așezau pe podea să se uite la televizor. În lume se întâmplau lucruri mari, dar mai măreţe se petreceau în creierul și imaginația lor, și știam că tot ce pot face e să-i urmăresc îndeajuns de mult încât să le scrijelesc visele în ADN şi în mâinile mele neliniștite. Eram a lor, iar ei erau tot mai mulți și mă uimea că erau așa de frumoși când râdeau și le deschideam ușa, ei coborau treptele și ieşeau în stradă, apoi se duceau în parc, iar parcul era plin de ei, de parcă s-ar fi adunat pentru un protest și protestau împreună ieșind din visul meu, iar eu m-am trezit pentru că voiam să le spun ceva, dar ca de obicei nu mi-a ieșit niciun sunet. Am căzut din pat și Maria mi-a dat o mână de ajutor și mi-a povestit că avusesem o procedură reușită și că trebuia să mă odihnesc. Încă puțin. Mai dormi încă puțin. Dormi și nu te mai trezi.

O să mori. Dacă nu mori, o să fii aproape de moarte și nu o să apuci să mori pe bune niciodată. O să pierzi tot ce e important pentru tine. Aproape că ai pierdut deja totul. Ești complet singură.

Ți-am spus că locuiam într-un oraș de nimic, într-o casă pe care nu o suportam? Nu că ar conta, dar acolo trebuia să mă întorc. Îmi cumpărasem ceva mobilă. Aruncasem la întâmplare niște lucruri. Nimic din ce visasem nu putea deveni realitate. Nu aveam cu cine să vorbesc în orășelul ăla. Nu aveam prieteni. Priveam în pământ, ca să nu mă recunoască nimeni. Uram locul ăla cu atâta patimă, încât aș fi putut arunca singură orașul în apă dacă-aș fi reușit să-mi adun ura și să nu o irosesc aiurea. Plaja dispărea puțin câte puțin în fiecare an. Vântul încă bătea pe acele meleaguri. Refuz să pronunț numele orășelului.

Să ne întoarcem la toaleta aceea din curte, seara, acum mult timp. Pe unul dintre ziare am văzut poza unei fete într-o tabără dintr-un sat sovietic. Privea afară din poză într-un fel care mi-a stârnit imediat interesul. Era una dintre multe altele, cu toate astea singură. Arăta exact așa cum îmi doream eu să arăt dacă mi-ar fi ieșit ceva bine în viață. Cu codițe, obrajii rozalii, cu eșarfa roșie, înnodată, cămașa albă, fusta albastră, steaua roșie de pe piept. Era un copil al lui octombrie și se remarca prin faptul că le vorbea celorlalți octombriști și pionierilor mai mari din tabără despre importanța de a purta în toată ființa ta spiritul sovietic. Cu binele Uniunii Sovietice în gând, puteai să uiți de orice altceva. Nu mai erai doar un copil. Erai un tovarăș.

Octombristă, mi-am zis. Pionieră. Aș arăta ca ea și m-aș înscrie în colectiv. Asta am descoperit în noaptea aceea, după ce am ignorat căprioara care ar fi putut oricând să apară pe pajiște, înainte să mă întind pe podea pentru a mă preface că dorm. Aveam de gând să mă transform. Mă văzusem pe mine în poză. Mi se potrivea. Eram născută în octombrie. Eram un copil ales printre alții, dar mă rătăcisem într-un fel în care niciun alt om nu putea pricepe și, prin urmare, îmi strigau mereu numele. Când mă trezeam dimineața, le auzeam vocile.

Timp de mai mulți ani am purtat uniforma de pionier. Mamei i se părea neplăcut și greu de explicat, dar eu știam cine sunt și asta mă întărea. Nu mai eram așa de enervant de știarsă. Nu mai eram slabă. Poate că în primii ani m-a făcut să fiu singură, pentru că eram într-o clasă superioară. Copiii nu știau ce înseamnă uniforma mea, dar unii părinți le-au spus că sunt un copil comunist și nu a durat mult până să mă numească toți comunista. Celor care mă întrebau dacă sunt comunistă le răspundeam de fiecare dată la fel. Nu, nu sunt comunistă. Sunt pionieră. Era ceva complet diferit. Împrumutasem o înfățișare pe care puteai s-o porți. Înfățișarea duce la libertate. Asta am învățat în acei ani și mi-a prins bine

mult timp. Mi-am lăsat familia și am început să-mi duc viața într-un colectiv fictiv, dar nu mi-a păsat. Viața aceea era mai adevărată decât cea de dinainte.

N-am învățat nimic când am fost mică. Nici la școală și nici în primii ani ca adult. Străbăteam coridoarele imaginației mele, dar nici acolo nu se întâmpla mare lucru. Nu ascultam muzică și nici nu încercam să mă regăsesc. Nu trăiam o viață de om tânăr. Mergeam la grajduri de două ori pe săptămână și citeam cărți. Capul meu era gol, iar la corp nu mă gândeam. Eram sigură de cine sunt și în același timp mă simțeam un nimeni. În puținele mele fantezii eram o fată printre oameni. Nu aveam părinți, nu aveam iubiți, colindam munții din alte orășele și participam la diferite parade militare. Trăiam în mintea mea într-o altă epocă. Când stăteam la școală și făceam exerciții de matematică, eram totodată și o alta, fata care făcea fix același lucru la orele urmate de membrii colectivului. În mintea mea puteam să schimb rolurile tuturor. Voiam să merg prima, să ajung cât mai departe și fără să mă odihnesc. De aceea în viața reală străbăteam toate cotloanele orașului, după-amiaza. Era important să n-am iubit și să nu stârnesc interesul, așa că nu-mi picase nimeni cu tronc și de aceea consideram că am un mare avantaj. Nu putea să-mi ia nimeni nimic. Mi-am creat un alt eu, de care-mi plăcea mai mult. O persoană mai dură decât eram. Mai dură și mai puternică. O persoană mereu activă, cu total alte calități decât ale mele. Am păstrat-o atâta timp cât am avut nevoie de ea. Ea este, poate, cea mai remarcabilă născocire a mea și n-am simțit niciodată nevoia să-mi explic ce am făcut în anii când eram ea.

Era stăpână pe viața ei și îi eram recunoscătoare pentru asta. Chiar și când am încetat să mai folosesc uniforma, tot o mai purtam încă în suflet. Aveam acces la ea oricând doream. Poate încă mai am.

Am intrat târziu la pubertate, așa că am fost copil mai mult decât aș vrea s-o recunosc. Fumam la metrou în pauze la treisprezece ani, înainte să mi se modifice corpul, dar mă jucam în continuare într-un fel ce ținea de copilărie. La cititul anumitor cărți pentru copii nu puteam pur și simplu renunța. Le știam deja pe de rost și-mi aduceau o satisfacție mult mai mare decât cărțile de adulți pe care le citeam. Am crescut târziu în acest nou corp, pe care n-am vrut să-l descopăr. Am devenit mai extrovertită și mai delăsătoare, nu-mi plăcea deloc de noua eu. Pentru mine, subitele îndrăgostiri care apăreau din neant și care mă devastau erau un semn de slăbiciune. Astfel, ca să nu mă pierd complet în dragostea pentru fratele mai mare al prietenei mele, pe care nu-l puteam avea, m-am cuplat cu prietenul lui, Erik. Mă impresiona cu toate talentele lui. Câștigase

concursul național de scrimă, sărise peste un an la școală, pentru că era așa de deștept, era foarte bun la matematică; mie mi se părea ca o limbă necunoscută, pe care nu o puteam deloc desluși, dar îi admiram pe cei care o făceau. Îmi amintesc că fratele mai mare al prietenei mele mi-a povestit de momentul în care pe Erik l-au întrebat la școală cum se rezolvă ecuația de pe tablă, căci nimeni altcineva nu mai reușise s-o facă. Eric a încercat, dar nu a știut, și profesorul l-a rugat să se așeze la loc, s-a uitat la el întristat, zicându-i: Et tu, Brutus? Și tu, Brutus? Nu știu de ce încă îmi aduc aminte de acest incident, poate pentru că m-a impresionat. Să fii înzestrat pentru ceva ce te interesează cu adevărat e un lucru foarte mare. Admirabil.

Între noi era o diferență de vârstă care la vremea aceea era dificil de gestionat. Când și-a dat bacalaureatul, eu intrasem în clasa a noua. Sigur, sărise peste un an, așa că era de parcă era în clasa a unsprezecea. Era doar cu doi ani mai mare decât mine? Nu se poate, era mult mai matur ca mine, mai copt la minte.

Cred că Erik ținea cont de diferența de vârstă dintre noi într-un mod care nu mă rănea.

Când mi-a spus într-o dimineață, în vila din Vallentuna, că mă iubește, ceva s-a schimbat. Erik mă iubea. Pe mine.

Câteva ore mai târziu, după școală, stăteam în cimitirul de mai jos de biserică, acolo unde obișnuiam să sărbătorim multe festivități de sfârșit de an, fumând și repetându-mi cuvintele lui timp de mai multe ore. Mă iubea. Era mare lucru. Important. Semnificativ. Eram la fel de îndrăgostită de el. Viața era o chestiune serioasă.

Am început să fotografiem împreună și developam pozele în baia lui. Îmi plăcea să-l fotografiez. Le făceam foarte luminoase, încât el abia se zărea, doar un contur și lumină. Mi se părea că fotografiile sunt frumoase. Era un om cu care nu-ți era greu să stai. Poate pentru că era deschis. Viața mea nouă, de adolescentă, luase o anumită formă cu el și ceea ce s-a destrămat putea fi ținut în frâu. Tata, care de altfel nu se sinchisea de existența mea, l-a întâlnit de câteva ori și mi-a spus repetat:

Nu-l părăsi niciodată, nu vei găsi pe cineva mai bun.

Era așa de enervant! Ne-am despărțit după un an și jumătate. Cred că mă ascunsesem în el pentru a-mi ține în frâu anxietatea, și aproape că-mi ieșise.

Anxietatea a pus complet stăpânire pe viața mea într-o călătorie cu trenul prin Europa, în vara după ce am terminat clasa a noua. Fusese întotdeauna acolo, dar acum căpătase formă și-mi acaparase viața. Într-o seară, eu și prietenele mele fumam iarbă pe coasta franceză a Atlanticului și după ziua aceea nu mi-am mai revenit niciodată. Am fugit prin micul orășel pentru a găsi căminul unde eram cazați, dar am simțit totodată că m-au inundat niște valuri, de la cap spre picioare și înapoi spre cap, unde mi s-au spart de frunte. Am alergat prin oraș și, când am găsit căminul și am deschis ușa, aruncându-mă singură în pat, valurile m-au izbit cu o putere așa de mare, încât nu mai conta dacă mă țineam strâns de pat sau nu, și tot calvarul nu s-a terminat nici când Nina a revenit acasă și am rugat-o să se întindă peste mine, să nu mă ia apa. Mi s-a întâmplat asta doar o dată, dar actul acela ușor îndrăzneț, ridicol de rebel, a tăiat adânc în mine o urmă unde doar anxietatea putea intra. După aia, imediat ce simțeam orice formă de neliniște sau de fiecare dată când îmi era frică să nu retrăiesc acel moment, sentimentul revenea. Iar și iar, oricând, oriunde. Valurile care mi se sparg de cap. Le simt în continuare în mine, când mi-e frică. Această unduire a cărei putere este la fel de înfricoșătoare precum senzația unei explozii în tâmplă. Faptul că nu i te poți împotrivi. Cred că anxietatea violentă pe care am trăit-o atunci a făcut să-mi fie frică să fiu singură. Atunci, acum și în perioadele dintre. Anxietatea aceea m-a micșorat, m-a făcut să fiu lașă și condescendentă. M-am adaptat la realitatea în care trăiam într-un fel pe care nu mi l-aș fi putut imagina vreodată. Am refuzat să fiu singură. Mă evitam, așa cum eviți pe cineva cu care n-ai chef să vorbești, pe coridoarele școlii. Ieșeam cu derbedei de la mine de la școală și auzeam deseori înăuntrul meu vorbele tatei. Să nu-l părăsești niciodată! Cum am putut să-l părăsesc pe Erik pentru idioții ăștia burghezi? Nu pentru că relațiile erau de lungă durată, ci dimpotrivă, pentru că erau jenante chiar de la început. Și prietena mea Nina era împreună cu unul dintre ei, nu l-aș numi doar un simplu idiot, dar în fine. Nina era extraordinar de talentată la matematică și într-o zi, când îl ajuta pe aproape penibilul ei prieten cu temele la matematică, mama lui a intrat în camera unde erau ei doi și a spus:

Coco, te ajută o fată la teme?

Ăsta era nivelul. Am auzit multe cuvinte grele după ora de suedeză, când profesorul mi-a citit eseul cu voce tare sau când eram singura care dorea, ca de obicei, să spună ce poate însemna poezia asta sau cealaltă sau ce înseamnă comparația. „Trandafirii dintr-o vază crăpată sunt totuși întotdeauna trandafiri.“

Cum puteai traduce imaginea asta ca fiind altceva? Nu-şi puteau da seama.

Eseurile erau singurul lucru de care chiar îmi păsa şi eram stresată înainte de predarea unuia, de parcă întreaga mea existenţă ar fi fost în joc. Şi poate aşa era. Poate era singurul moment când refuzam să mă adaptez şi-l băteam la cap pe profesorul nostru să ne corecteze lucrările la timp. Nu o făcea niciodată.

Chiar era extrem de important să fii bun la şcoală şi puteai să-ţi permiţi să te bucuri.

În clasa mea erau elevi care purtau numele unor familii de vază şi cu numele acela venea şi o anumită siguranţă de sine şi certitudinea că avea să le meargă bine în viaţă. Li se putea citi asta în atitudine, în felul în care mergeau, faptul că nu aveau nimic de pierdut. Poate eram invidioasă pe siguranţa lor, pe felul lor de a traversa curtea şcolii, pe modul în care se aşezau în bancă şi deveneau imediat stăpânii clasei. O simţeau chiar şi profesorii, iar unii îi şi admirau. În special profesorul nostru de istorie, Rolf Rendel. Îi plăcea să-i strige pe elevii lui după numele de familie. În ce an a avut loc bătălia de la Lützen? Domnule Adelswärd? Cum a început Revoluţia franceză? Von Halle? Leijonhuvud? Fredrik Gyldenstolpe? Ştiau mereu răspunsul. Îmi învăţam lecţiile de cele mai multe ori, dar interesul meu pentru istorie nu era mare şi nu reuşeam să-mi amintesc de toate epocile istorice, deci mi s-a întâmplat să nu ştiu răspunsul când Rolf Rendel s-a întors către mine şi m-a întrebat — iubea Franţa şi istoria Franţei: Pacea de la Versailles, ce ştiţi despre ea? Domnişoara Boström? La naiba, chiar trebuia să stau în bancă şi să tolerez toate rahaturile idiotului ăstuia? Dar n-am zis nimic. Ba nu, o singură dată am făcut-o.

În primul semestru, când încă eram împreună cu Erik, aveam multe absenţe. Mama avea turnee în fiecare văgăună din Suedia cu o piesă tâmpită, Piaţa de amiază. Trebuia să vorbească în dialectul din Småland şi era varză la dialecte, ceea ce însemna că era extrem de stânjenitor s-o priveşti, de la început până la final. Măcar locuiam singură în apartament. Din fericire, tata era la spital, altfel ar fi putut oricând să-şi facă apariţia. Nu o făcea, dar suna. Îi intrase în cap că trebuie să aibă acea discuţie tată-fiică cu mine, discuţie pe care nu a purtat-o mai devreme, pentru că l-a împiedicat mama, după cum mi-a povestit. Era maniac şi nu-l puteai opri din vorbit. Mi-a spus din senin:

Eşti ca Andrei.

Andrei era cel mai bun prieten al fratelui meu şi un fel de elev model. Foarte înzestrat la matematică şi mergea la un liceu de profil, cu mai multe opţiuni de limbi străine, învăţase repede chiar rusa. Ştia deja şase limbi străine. Pe trei le învăţase pe cont propriu. Suedeza, spaniola şi franceza, dar în timp foarte scurt reuşise să înveţe şi engleză, rusă şi italiană. Când eram în generală, venea duminica pe la noi să mă ajute cu temele la matematică, pentru că era prietenul fratelui meu.

Am protestat şi i-am spus:

Ştii bine că nu sunt ca Andrei. Andrei e un copil-minune. Nu sunt ca el, dar tata nu putea fi oprit. Tot îndruga cât sunt de talentată, doar pentru a ajunge la ideea că moştenisem toate calităţile de la el. De la maică-ta, a spus el serios, nu ai luat nimic. Ai moştenit totul de la mine.

Nu prea cred, i-am spus. Nu semăn cu niciunul dintre voi şi te-apuci tu acum să zici asta? Tu, care nu mi-ai dat nici măcar un cadou de ziua mea de când v-aţi despărţit, tu, care nu o ajuţi pe mama cu pensia alimentară, deşi pensia ta de boală e enormă? Compară pensia ta cu salariul ei şi mai pune şi faptul că ea ne întreţine şi lucrează toată ziua şi tu eşti un nimeni care nu e în stare să facă nimic şi ăsta e singurul lucru pe care mi-l amintesc când mă gândesc la tine şi sunt uşurată că eşti la spital, fiindcă aşa ştiu că nu o să vii aici, să te bagi în viaţa mea şi să distrugi tot, aşa cum o faci mereu. Mă rog să nu-ţi dea drumul niciodată şi speri şi tu asta, aşa că suntem chit. Închide şi nu mă mai suna!

Am spus doar lucruri din astea urâte, dar care erau uşor de spus, nimic concret, pentru că nu îndrăzneam s-o fac. Întotdeauna se terminau aşa conversaţiile noastre. Plângea şi spunea de fiecare dată acelaşi lucru: Sunt cel mai singur om din lume. Când era maniac, vorbea doar în dialectul din Norrland, ăsta era primul semn că se afla în mijlocul unei crize. Se putea ridica din patul unde zăcuse luni la rând şi începea să cânte balade sau vorbea în dialectul din Norrland, după care putea să iasă în oraş, să cheltuie o grămadă de bani şi nu era periculos, dar aveam mereu dureri de burtă când îl vedeam şi-l evitam când locuia cu noi. Nu mă întorceam acasă. Dormeam la alţii şi minţeam spunând că îmi dăduseră voie părinţii. Rătăceam între casele prietenilor mei, pentru că după divorţ tata a avut o înţelegere cu mama şi putea sta la noi, deşi ea locuia cu alţi bărbaţi, iar când ei erau acasă, era şi el acolo. Trebuie să fi fost umilitor pentru el că mama era împreună cu alţi bărbaţi în timp ce el se afla în apartament, şi situaţia asta nu s-a terminat când s-a mutat în apartamentul lui, pentru că atunci

când era bine, venea pe la noi, ne gătea cina, jucam cărți împreună sau făceam prăjituri. Era insuportabil, deși îmi plăceau mult prăjiturile, dar nu i-am zis nimic mamei. Nu știu de ce, dar nu am făcut-o sau poate că fratele meu i-a zis, pentru că într-un final n-a mai venit și am rămas doar noi doi singuri acasă când era mama la teatru. Nu eram chiar singuri-singurei, aveam cu noi niște dădace studente, dar nu voiam să stau în preajma lor. Mă simțeam de parcă-aș fi fost singură, iar în familia noastră, sentimentele aveau mare însemnătate.

Tata a spus pe urmă că mama lui a murit când el avea treisprezece ani și că s-a îngrijit singur de frații lui mai mici. A studiat la seral inginerie, schia în fiecare zi 20 de kilometri ca să facă naveta.

Știu, tată. Mi-ai spus-o de o mie de ori. Însă această ultimă poveste îmi lăsa mereu o impresie puternică.

Apoi veneau frazele obligatorii: Maică-ta a distrus tot când a zis că vrea să divorțeze. Eram o familie frumoasă, a spus el plângând.

N-am zis niciodată nimic despre cum ne-a urmărit și aproape ne-a omorât când a dat drumul la gaz și a lovit-o pe mama, terorizându-ne. N-am zis nimic despre ce mi-a făcut când eram mică și singură cu el și fratele meu, la țară, pentru că asta nu puteam să povestesc nimănui. Nici nu știu dacă fratele meu își amintește. El a pus capăt situației. Tata avea un anumit respect față de fratele meu.

Maică-ta e o curvă, urla el.

Tu ești o curvă, i-am spus într-un final, când mi-am băgat picioarele în tot. Tu ai ieșit cu prostituate și le-ai lăsat să dea iama în hainele mamei când era plecată, așa că cine e de fapt curva aici?

Ura să fie contrazis și a ripostat cu ceva de genul:

Ce s-a întâmplat cu tine? Nu știi cât de greu îmi e? Nimeni nu vine să mă viziteze. Nimeni.

În cele din urmă am fost nevoită să închid și să-mi dau jos geaca, iar treaba asta era destul de enervantă, pentru că nu puteam să aud dacă m-ar fi sunat cineva, cineva important, poate fratele mai mare al Ninei, de care eram îndrăgostită în ciuda faptului că eram împreună cu cel mai bun prieten al lui. Poți să fii îndrăgostit de doi oameni simultan, din păcate. Dragostea pentru Erik era mereu

vizibilă, prezentă și liniștită, dragostea pentru Magnus era ascunsă și putea țâșni oricând, făcându-mă să fiu nesigură și nefericită.

Sau Nina, prietena mea cea mai bună, și aveam desigur conștiința încărcată din această cauză, pentru că poate eram așa de des acasă la ea ca să am posibilitatea să-l văd pe Magnus. Era în fond destul de umilitor, pentru că jucam întotdeauna cărți, nenorocitul de Bismarck, joc pe care și tata îl juca cu plăcere și la care eu mereu pierdeam, pentru că nu eram atât de pricepută la jocuri, iar inteligența era importantă în ochii lui Magnus.

Eram singură în apartament și nu știam să gătesc, așa că mâncam sandvișuri cu brânză și de îndată ce mă gândeam la ceva mai mult timp, mă cuprindea neliniștea și trebuia să sun pe cineva să mă lase să merg la ei, iar asta îmi consuma toată energia. Eram așa de bântuită de anxietatea mea și de senzația de valuri zbătându-se în mine. Erik nu pricepea ce mi se întâmplă, pentru că refuzam să-i povestesc de ce apăream brusc la el acasă și mă purtam ciudat. Nu te poți calma? Chiuleam atât de mult, încât dirigintele a cerut o întrevedere cu mine. Mi-a spus că corpul didactic, după cum s-a exprimat, e îngrijorat pentru mine și că, dacă nu voi veni la toate orele până la Crăciun, nu o să mă poată trece anul. Ce păcat, i-am spus, pentru că am planificat o călătorie de o săptămână cu prietenul meu în Egipt.

Știu că o poți face, mi-a spus dirigintele. Dar nu te poți duce acum în Egipt!

Promit să nu mai fac absențe semestrul viitor! Promit! Dar vreau să merg mai întâi în această excursie.

Te droghezi? m-a întrebat el și am rămas perplexă, pentru că nu o făceam. Sau da? Fumasem haşiş o dată și după aceea avusesem conștiința încărcată pentru ce făcusem. Se vedea pe fața mea? Se vedea pe mine că o luam în jos? Dimineţile stăteam întinsă pe pat, transpiram și mergeam la școală pentru a mânca prânzul, după care reveneam acasă. Îmi pierdeam timpul în cafenele, scriind. De mai multe ori am mers la cafeneaua unde o tânără scriitoare scria într-un caiet mare și negru, fumând. Era mereu acolo și o admiram cu ardoare și-i citeam cărțile când apăreau pe piață, amintindu-mi că o întâlnisem. O vedeam scriind la carte. Câteodată mă plimbam prin oraș, pentru că mă liniștea și făcea să-mi dispară anxietatea. Rămăsesem în urmă cu materia și nu îmi citeam bibliografia, nu stăteam de vorbă cu nimeni, nu cunoșteam pe nimeni. Droguri? Credea asta pentru că purtam mereu o jachetă de piele maro, uzată sau pentru că-mi

vopsisem părul roșu? Arătam ca o drogată?

De ce credeți asta? l-am întrebat.

Nu eşti niciodată la şcoală. Suntem îngrijoraţi pentru tine. Am încercat s-o sunăm şi pe mama ta, dar nu ne-a răspuns nimeni.

O s-o rog să vă sune, i-am spus. Nu mă droghez! Nu m-am drogat niciodată! Asta credeți? Treceți-mă clasa! Nu-mi pasă ce notă îmi dați. O să vă arăt eu de ce sunt în stare semestrul viitor!

În ziua aia m-am întors acasă, l-am sunat pe Erik şi m-am plâns. Ok, mi-a spus, hai la mine! Şi asta am făcut, dar nu m-am simţit la fel de bine ca de obicei.

Câteva zile mai târziu mi-am făcut bagajele şi am zburat spre Cairo. Erik era aşa de priceput să se asigure că făceam tot. Cu harta în mâini, găsea toate obiectivele, iar eu doar îl urmam. Era aşa de organizat şi de frumos, că am început şi eu să fiu ca el. Interesată. Sinceră. Ambiţioasă. Am văzut piramidele, am vizitat toate muzeele. Ne plimbam pe străzile din Cairo şi era atât de minunat să trăieşti acel sentiment, încât i-am spus că îl iubesc şi el a spus că mă iubeşte. Simţeam în toată fiinţa mea că îl iubesc. Că viaţa cu el era viaţa adevărată şi că viaţa de acasă şi de la şcoală era o viaţă de rahat. Am luat un taxi spre Canalul Suez şi Erik i-a pus taximetristului o sumedenie de întrebări. Unde locuia familia lui? Nu era minunat să trăieşti într-o ţară cu o istorie aşa de bogată? Oare cum au construit Canalul Suez? Cum au oprit apa? Au lucrat mulţi la canal? Era interesat de arhitectură. Foarte interesat. Taximetristul claxona întruna, povestindu-ne despre tot ce vedeam în drumul nostru. Cartiere, cafenele, clădiri în renovare. Toţi locuitorii oraşului Cairo claxonau mereu şi ne trezeam dimineaţa devreme în camera murdară a hotelului din cauza zgomotului. Amândoi credeam că e palpitant, iar Erik îmi povestea despre tot ce văzuse şi trăise şi mă întrebam de ce nu simt Cairo la fel de intens ca el. Pentru mine conta mai mult sentimentul de a fi plecaţi împreună. Într-un cu totul alt loc, unde nimic nu semăna cu viaţa noastră de dinainte. De ce n-am avut un sentiment la fel de puternic când am vizitat piramidele? Cel mai tare lucru pentru mine a fost să mergem pe dromaderii obosiţi din deşert. Erik o făcuse de dragul meu, dar doar turiştii o făceau, aşa că pentru el nu avea aceeaşi însemnătate ca faptul de a descoperi Cairo pe cont propriu.

Cel mai bine îmi amintesc de o zi când ne aflam la Canalul Suez şi am văzut un vas mare de croazieră traversând canalul în zona unde Europa întâlneşte Marea Roşie. Două continente aşa de apropiate unul de altul. Aveam sentimentul că trăiesc ceva mai mare ca viaţa. Că asta era lumea largă. Bătea un vânt aşa de cald şi nisipul era spulberat în aer, încât era dificil să vezi în jur, iar cerul era alb, nu alb ca norii, ci doar alb. Taximetristul nu contenea să ne povestească, când brusc s-a întors către mine şi mi-a zis:

Ai un prieten aşa de drăguţ. Trebuie să fii o prietenă bună cu aşa un băiat bun. Oare de ce nu eram în ochii lui o prietenă bună? Ce ştia el despre mine? Nimic. Mi-am zis că trebuie să găsesc o modalitate să-mi exprim gândurile. Nu mai puteam să-mi duc existenţa doar înăuntrul meu. Ne-am întors acasă şi în ziua următoare m-am despărţit de Erik. Aveam de gând să mă transform, iar în acest proces de transformare el nu mai încăpea. Aveam să fiu o elevă model a şcolii Östra Real. Aveam de gând să particip la fiecare oră, chiar dacă m-aş fi îmbolnăvit, ceea ce de altfel nu s-a întâmplat niciodată. Voiam să-mi aduc viaţa pe linia de plutire şi să întrerup felul meu obscur de a fi.

Despărţirea de Erik a fost o experienţă îngrozitoare. Era aşa de bun şi ştia atât de multe, şi nu avea cum să priceapă de ce nu mai voiam să fiu cu el. Toată ziua îmi făcusem curaj să i-o spun. Trebuia s-o fac pur şi simplu şi-mi îmi programasem o vizită la coafor pentru după aceea. Voiam să-mi vopsesc părul şaten-închis şi să mă tund bob. M-au cuprins emoţiile cum stăteam la fereastră şi-l aşteptam, uitându-mă spre parc. Când a sunat la uşă, ceva mai târziu, mi-am luat inima-n dinţi şi am fugit să deschid. Avea un buchet de trandafiri palizi în mână. Erau cele mai frumoase flori pe care le văzusem vreodată. Nu i-am mulţumit, n-am zis nimic. M-am dus în camera mea cu Erik după mine şi am pus trandafirii pe pat, m-am întors spre el şi i-am zis că vreau să ne despărţim. Erik nu m-a crezut.

Poate am exagerat cu florile, accept, dar nu trebuie să reacţionezi aşa.

Ba da, i-am spus. S-a terminat între noi.

Poftim? m-a întrebat el. Ce vrei să spui?

Îţi spun că s-a terminat între noi.

Termină! mi-a zis Erik, uitându-se la mine cu un zâmbet care arăta că mă crede

cuprinsă de anxietate sau cine mai ştie ce. Nu credea că vorbesc serios în privinţa asta, în orice caz.

Am refuzat să-i explic de ce. Nici nu ştiam ce să-i zic. Era doar un sentiment pe care-l aveam, gândul că o să-mi fac ordine în viaţă şi că el nu putea fi în viaţa mea în tot timpul ăsta. Sau poate pentru că eram un nimeni când eram cu el. Sau poate, cel mai important, pentru că Magnus a spus că l-am depăşit. L-am făcut să plece şi m-am dus să mă tund. După aia, mi-am schimbat complet înfăţişarea, am început să învăţ şi să merg la ore şi am lăsat deoparte trecutul, mama s-a întors din turneu şi totul a revenit la normal. Totul era OK din nou. Nu mai aveam sentimentul ăla de neliniște. Am găsit o metodă. Dacă simţeam că vine valul, mă concentram rapid pe altceva. Pe ce citeam sau pe cum arătam. Am decis să mă machiez şi să fiu bună la şcoală, poate nu cea mai bună, dar printre primii. Aveam să fiu şi mai bună la ce mă pricepeam deja, iar la restul, aveam să mă străduiesc mai mult. Doar la matematică nu aveam nicio speranţă, dar eram norocoasă pentru că profesorul nostru era alcoolic. Replica lui standard era: Profesorii mă vânează cu lampa cu benzină. Lipsea mult şi nu ne putea preda cu adevărat nimic, şi o ştia, aşa că am obţinut o notă decentă doar pentru că avea conştiinţa încărcată. La toate celelalte materii am reuşit să-mi redresez imaginea de început, de ratată, căci toţi iubeau un copil care a revenit pe calea cea bună. Profesorii erau mulţumiţi. Am avut note şocant de mari în al doilea semestru.

Mama mă chinuia spunându-mi că îi e dor de Erik, că nu înţelege de ce l-am părăsit. M-a luat peste picior când mi-a zis:

L-am văzut pe Erik în oraş. Părea aşa de trist.

Voiam să-l sun pe Erik. Dar. O duceam mai bine acum. Eram o alta. Faptul că dirigintele m-a întrebat dacă mă droghez a fost o experienţă aşa de umilitoare, încât m-am văzut adusă în starea de a mă îndoi de mine. Nu mă îmbrăcam ca celelalte fete. Nu aveam geacă Canada Goose sau astfel de lucruri, dar nu credeam că ies în evidenţă. De aceea am rămas şocată când profesorul meu de educaţie civică, micul porc adept al Partidului conservator, m-a umilit în faţa întregii clase. Deci nenorocitul ăla de idiot Gert Lienhart era membru activ în partid. Înainte de alegeri mişuna pe scări şi vorbea cu oamenii despre avantajele Partidului conservator, iar la clasă arunca în noi cu mizeriile lui conservatoare. În tot liceul nu l-am auzit o dată vorbind de Olof Palme.

Toate testele lui în acei trei ani de liceu începeau la fel. Cine e Margaret

Thatcher? Credea că e distractiv. Ea era idolul lui. Trebuia să răspunzi prim-ministrul Marii Britanii. Lienhart nu uitase că la primul test am răspuns că habar n-am cine e Margaret Thatcher, așa că într-o zi, când n-am știut răspunsul la o altă întrebare, nu-mi amintesc care, nu m-a lăsat să scap cu una, cu două. Gândește-te! Gândește-te! Chiar nu știi răspunsul la întrebare? M-am supărat foarte tare și i-am zis: Nu, nu știu răspunsul la întrebare. Atunci mi-a zis ceva ce nu voi uita niciodată.

Îți petreci nopțile între Piața Sergel și Teatrul Național, nu-i așa?

Am rămas șocată. Îmi zvâcneau tâmplele. Ce voia să spună cu asta? Că-mi luam droguri din Piața Sergel? Colegii mei au izbucnit cu toții în râs. Nu i-am zic nimic dobitocului. M-am așezat resemnată. Mă deranjează și în ziua de astăzi că nu l-am întrebat pur și simplu: Ce vrei să spui cu asta?

Nenorocitul de Lienhart și-a dat seama că a întrecut măsura și a încheiat acolo lecția. I-am povestit mamei ce mi-a zis și s-a enervat așa de tare pe el, încât l-a sunat în fiecare seară la ora șase, trei luni la rând. De fiecare dată răspundea soția lui. Nu, din păcate. Gert nu e nici azi acasă. Nu a trebuit să ridic un deget pentru a obține cea mai mare notă la el tot restul anului. N-am mai răspuns niciodată la întrebarea cine e Margaret Thatcher.

Ăștia erau profesorii noștri: colerici, alcoolici, idioți.

De aceea Lena Ragne, profesoara de filosofie din clasa a douăsprezecea, ieșea în evidență. Băieții o urau, îi ziceau pizdă nenorocită pentru că la materia ei nu puteai învăța pe de rost, ci trebuia să răspunzi la întrebări într-un mod în care să arăți că ai înțeles materia. Ce teorie susține faptul că peste douăzeci de ani o să putem să-i facem pe cei nefericiți fericiți? Da, nu le trecea prin cap ce putea fi și asta mă bucura peste măsură. Înainte de test, Lena Ragne ne-a distribuit câte un șablon cu concepte pe care trebuia să le înveți într-o jumătate de oră. Restul ținea de cât înțelegeai. Partea distractivă era că existau presiuni chiar și din partea părinților, care la ședințe vorbeau cu ea și-i spuneau lucruri precum:

Uitați-vă la notele celelalte, mari, ale lui Putte. O să fiți singura care să-i dea o notă mai mică?

Uneori mă mai gândesc la lecția în care ne-a vorbit despre existențialism. Ne-a cerut să nu mai luăm notițe. Ce vă spun acum nu veți uita niciodată. Omul se definește prin acțiunile sale. Acțiunile și lipsa de acțiune, așadar nu doar ceea ce

faci, ci și, poate chiar și mai important, ceea ce nu faci te creează pe tine, ca om.

Ești propria morală. Ești condamnat la libertate.

Cum am ajuns acolo? Pe coridoarele liceului Östra Real, printre aceşti prostănaci? Pentru că şi eu eram o tâmpită. Mă puteam adapta aşa de rapid, încât uneori îmi era ruşine. Iată-mă stând printre ceilalţi şi făcând parte din grup, deşi în secret ziceam că sunt complet diferită. Iată-mă acolo, în rahatul ăla de jacuzzi din Djursholm, cu nişte gagici şi nişte tipi scârboşi pe care nu-i ştiam, care se uitau la filme porno în timp ce-şi stingeau ţigările în apa învolburată. Asta era limita. Puteai să cobori mai mult de atât?

În anii ăia am dus o viaţă paralelă. O viaţă nu de fată înstărită — nu poţi să te prefaci, îţi rămâne adânc înscrisă în coloana vertebrală şi în gene —, ci o viaţă de fată care se adaptase regulilor nescrise din Östra Real. N-am spus nimănui în acei ani că sunt social-democrată.

Cred că meseria mamei, de actriţă la Teatrul Naţional, era suficient de exotică, în sens pozitiv. Mulţi dintre părinţii liceenilor înstăriţi cumpărau bilete la teatru ca să bea şampanie în foaierul de marmură, în pauze. Cred că strălucirea mamei se revărsa puţin şi spre mine. Am acceptat-o. Şi ce dracu’ am primit la schimb? Dar a fost şi mai rău de atât când m-am cuplat cu unul dintre ei. Nu cu Oscar, el era drăguţ şi nu eram chiar un cuplu, ci cu Greger, cu care fusesem împreună o săptămână, în preajma absolvirii. Să-l compari pe Erik cu el? Tot ce am trăit cu Erik şi tot ce n-am trăit cu el. Am fost amândoi recunoscători când s-a terminat între noi. M-am hotărât să nu mai fiu cu nimeni, iar el s-a întors uşurat la fosta lui prietenă. Partea mea mai dură a pus paie pe foc şi m-a făcut, în ciuda anxietăţii şi neliniştii, să depăşesc cei mai întunecaţi ani din viaţă luând doar note bune. Note care nu mi-au fost de niciun folos de atunci înainte. Cele două obţinute la suedeză mi-au fost suficiente să intru la nişte cursuri independente şi să mă înscriu la universitate. În ziua când am absolvit, am simţit o mare uşurare. Ce aveam să fac cu toată această libertate?

Eram ameţită de la alcool şi bucurie în seara când am întins-o de la propria-mi absolvire penibilă ca să mă duc acasă la Nina, unde aveam să mă întâlnesc cu Magnus şi cu ceilalţi care se aflau atunci acolo. Adică şi cu Nina, care era supapa mea de siguranţă. Era mereu drăguţă cu mine. Voiam să merg la clubul

cel nou, Hunky Dory, dar mă bătea gândul să plec și devreme acasă, pentru că nu voiam să fiu ruptă de beată și să nu mai știu de mine, însă mi-era groaznic de frică să pornesc singură spre casă, în întuneric. Pe cine mă puteam bizui la nevoie? Oricine m-ar fi putut lovi sau vârî în vreo mașină și Nina o știa foarte bine, pentru că mă cunoștea, așa că a zis că mă va conduce acasă, pentru ca apoi să se întoarcă la club, și era un sentiment palpitant să auzi ușa închizându-se pe la ora trei-patru dimineața și pe Nina povestind despre tot ce se petrecuse în club și despre cine ce a spus, și mai ales cui, după care adormea, în vreme ce eu rămâneam trează, încercând să diger tot ce trăise ea. Întotdeauna rămâneam trează în serile de după Hunky Dory, deși niciodată nu beam mai mult de trei beri și nu puneam gura pe tărie. Învățasem cum să beau ca să nu mă fac de râs sau să fac vreo prostie și Magnus să mă placă mai puțin. În Hunky Dory nu veneau colegii mei și cei asemenea lor. Ne duceam acolo doar pentru că patronul clubului era o rudă îndepărtată de-a Ninei. Nina și Magnus nu erau din fericire înstăriți, dar erau în ochii mei extrem de deștepți și acasă la ei se vorbea despre lucruri foarte interesante, mama Ninei stătea deseori cu noi de vorbă și îmi plăcea asta, dar mai mult îmi plăcea să-i stârnesc interesul lui Magnus. Uneori îmi reușea, dacă era binedispus. Eram așa de îndrăgostită de Magnus. Chiar când mă atingea trecând întâmplător pe lângă mine, era ca și cum ceva se aprindea înăuntrul meu. Eram mai îndrăgostită de el decât fusesem de Erik. Era o prostie, dar așa stăteau lucrurile. Magnus, care niciodată n-ar fi vrut să fie cu mine, însemna mai mult decât oricine altcineva și acasă la ei puteam scăpa de aerele de liceană la Östra Real. Totodată era și enervant, pentru că la ei acasă se vorbea despre lucruri pe care eu nu consideram că le stăpânesc. Nu vorbeam niciodată de literatură sau teatru și asta era în sine o eliberare. Dar chiar și așa. Rămâneam tăcută aproape pe durata întregii conversații. Doar când beam alcool uitam de timiditate și reușeam să particip la discuție.

Cu toate astea, îmi prețuiam timiditatea și prudența când eram împreună cu ei la fel de mult cum mă bucura să mă lepăd de ele. Să mă dezbrac de timiditate ca de o haină pe care o dai jos de pe tine și să fiu împreună cu ceilalți într-un mod profund, important, semnificativ, intim.

Timiditatea mea era mai reală decât rolul de guralivă pe care-l jucasem la Östra Real. Eram autentică atunci când eram cu ei. Așa eram. La ei acasă semănam cu mine așa cum semeni cu tine când nu minți, nu te prefaci sau nu creezi o stare de siguranță atât de fragilă, încât cea mai firavă adiere de vânt te poate face să rămâi țintuit pe coridor, fără haine, fără apărare. Renunțam așa de ușor la mine și pentru ce? Ca să trec prin Östra Real de parc-aș fi fost cineva? Cineva care

excela la cunoștințele de literatură, care înțelegea fiecare vers, dar căreia îi era străin cuvântul „integritate“.

De ce îmi fac rău amintindu-mi de acei ani? Ce sechele mi-au rămas nevindecate? Vreau să spun, cât de departe n-am ajuns de atunci? Toți tinerii sunt violenți cu ei înșiși. Să crești mare nu e o joacă de copii.

Am scris acest enunț mai demult. Sunt enervante enunțurile astea care se repetă! Sau oare ele sunt cele mai importante?

Poate n-ar fi trebuit să merg așa de departe, dar cât de departe am mers de fapt? Am făcut ce-am știut, și tunsoarea bob, închisă la culoare, era tot o parte din mine. Însă mai era și acea gravitate, acea frică de a pierde ce e important și, chiar mai rău, sentimentul că, deși n-am hărțuit pe nimeni, am fost implicată în determinarea statutului colegilor. În a hotărî cine putea sau nu putea să facă parte din cercul nostru.

La ce-mi folosește acum? În văgăuna asta unde mă agăț de durerile mele ca să nu văd ce e mai rău de-atât. Singurătatea, sentimentul de a nu mai fi iubită, de a nu mai putea iubi. Copiii mei mă strigă în vis, iar eu stau aici, înfundată în rahat până la brâu. Eu, care nu mai am îmbrățișări în care să mă adăpostesc de lume, singură, învinsă de viață, fără nimeni de care să mă țin strâns și cine ține securea deasupra-mi? El sau eu, sau nimeni? Oare eu am fugit din viața mea sau era ceva ce nu știam, dar de care eram atrasă, care îmi vorbea cu o altă voce, mai limpede, și care mă vedea clar mergând în bătaia vântului și de frică, regresând spre cotloanele atât de familiare ale sufletului? Cămășile de noapte, moi, mâncarea la ore fixe, patul, patul, patul.

Trezește-te! Îți ordon! Trezește-te!

Tenebrele molatice ale depresiei, neantul și chemarea morții, asta mă așteaptă când mă afund tot mai adânc în ea. Acolo unde nu există cuvinte, nici conștiință, doar somnul leneș de dimineață, prânz, seară și neliniștea care-ți inundă fiecare celulă.

În fiecare dimineață când te trezești, groaza când o conștientizezi cu fiecare părticică a ta și cu fiecare gând. Ești trează.

În atâtea dimineți m-am trezit gândind, simțind că totul este ca de obicei. Casa, copiii, soțul care tocmai se pregătea de lucru.

Credeam că e scris în stele că vom fi împreună, el și eu. Asta ți-am spus când ai zis că vrei să divorțezi. De multă vreme nu ne-am mai purtat de parc-ar fi fost scris în stele, mi-ai zis, după care am mers cu mașina undeva în afara orașului și am stat de vorbă, era primăvară târzie, totul înflorise în jur și în mijlocul acestora, sentimentul că acum, fix acum, se prăbușesc pereții peste mine. În mijlocul acestei senzații de viață și moarte era un fel de bucurie, aceea de a avea o conexiune cu tine. Am discutat și trecuse atât de mult timp de când nu mi-ai mai vorbit așa. De parcă ai fi vrut ceva. Eram noi doi pentru ultima oară.

Bucuria de atunci m-a uimit. Ce am resimțit în mașină? O zvâcnire de viață, atât în afară, în primăvară, în culori, cât și în noi doi, discutând în mașină. Asemănător sentimentului pe care-l ai când vorbești foarte rar, ca și cum ai fi sub apă, aproape și departe totodată. Cuvintele rezonau altfel. Aveau un fel de reverberație, fiind în același timp destul de clare. Nu-mi era frică, nu atunci, mă simțeam de parcă le-aș fi putut duce pe toate. Așa și este. Le pot duce pe toate. Toate. Nu mi-e frică de nimic.

Întotdeauna am avut doar cuvinte de laudă despre mine. Nu trebuia să-mi spună nimeni că mă pricep la scris. O simțeam înăuntrul meu, chiar și în anii când n-am scris nimic. Că trebuia doar să mă pun să scriu și cuvintele aveau să-mi vină. O știam așa cum știi că vei omorî pe cineva într-un război. Dă-mi cuțitul! Te omor! Dacă e să ne măsurăm puterile, noi doi, aș ieși învingătoare din orice fel de luptă. Poate că vorbele tatei au fost cele care m-au făcut să cred că pot să duc totul la împlinire. Totul. Nu, erau vorbele mele cu care mă încurajam în clipele când priveam viața senin. Uneori îmi imaginam războaie doar pentru a trăi sentimentul că eram de neînvins. Probabil nebunia megalomaniei zace în genele mele și iese la suprafață când și când.

Am știut întotdeauna că pot să scriu de parc-ar fi o chestiune de viață și de moarte.

Și era o chestiune de viață și de moarte. Când scriu, viața nu-mi pare lipsită de sens, o simt înăuntrul meu, aștept doar neajunsurile și am o capacitate de lucru atât de mare, că e floare la ureche. Atât e de ușor. Urmez puhoiul de cuvinte și

totul merge strună. Dacă apare vreo problemă, o simt pe dată. Dacă am un fel de atac de panică, arunc bucuroasă cincizeci de pagini fiindcă m-au dus în direcţia greşită. Cuvintele mă duc de obicei unde trebuie. Ştiu că ar trebui să le fiu extrem de recunoscătoare. Nu-mi pasă de ce cred ceilalţi şi accept rareori sfaturi. Poate c-am avut nevoie de sfaturile tale în acele dăţi când am stat în cumpănă sau m-am ruşinat de ce am scris şi în acei ani mi-ai suflat vânt în pânze. Mă cunoşteai aşa de bine, încât ştiai ce intenţionez să scriu după ce citeai doar câteva pagini şi dacă cumva mă poticneam, puteai să-mi arunci un cuvânt care ştiai că mi-ar fi de folos. Îmi spuneai mereu că mai bine-ar fi să scriu, când mă supăram sau îmi pierdeam timpul, şi asta îmi spuneam şi eu, căci cel mai mult ascultam de propria-mi voce. Apreciam auzul tău absolut, dar preferam să mă bazez pe al meu. Mă simţeam de parcă aş fi eliberat toţi caii nărăvaşi din mine. De parc-aş fi stat pe capra trăsurii şi aş fi mânat în noapte, înconjurată de lumină. Ştiam că stau închişi în grajd şi mă aşteaptă. Când soseam, dădeau cu piciorul în zid, erau sătui, obosiţi. În sfârşit, ai venit! Erau treji când îi legam în faţa trăsurii, pe cei mai puternici lângă mine, iar pe cei mai fricoşi, în faţă, astfel încât să fie ţintuiţi de cei de încredere, dar cei mai capricioşi erau cei care vedeau cel mai bine în întuneric. Trebuia doar să mă aşez pe locul vizitiului şi să dau frâu liber cailor, ca într-un film mut de Mauritz Stiller. Caii Selmei galopând în Povestea lui Gösta Berling. Nu, erau caii mei. Doar ai mei. Nu te puteai abate de la drum cu astfel de cai. Toţi negri. Era o încântare. Era libertate. Libertate.

În copilărie, îmi plăcea să călăresc, să parcurg o bună bucată de drum prin pădure şi să las caii s-o ia la galop. Senzaţia aia. Nu era ca atunci când o ţâşneau din loc. Era bucurie pură. Puterea care se elibera! Să fii una cu armăsarul, să te ridici în şa şi să te apleci în faţă, iar apoi să laşi pur şi simplu frâiele din mână. Şi cailor le plăcea. Ce se întâmpla în pădure era secret. Nu vorbeam niciodată despre asta. Puteam zice nişte lucruri, ca de exemplu că a fost un galop bun, dar nu discutam despre sentimentul de putere din acele minute, în care dăruiam totul.

Era de asemenea un sentiment plăcut să ţii frâiele strâns şi să călăreşti în galop, împreună cu altcineva, iar pe urmă să te opreşti şi să laşi caii să găsească drumul spre casă, fără frâie. Simţi în interiorul tău cât trebuie să laşi din strânsoare ca să te bucuri de viteză, de libertate şi când e timpul să te opreşti. E aproape mai bine chiar decât a scrie. Să călăreşti în galop în pădure, fără frâie.

La taberele de călărie, ne puteam îmbăia împreună cu caii. O porneam călare cu

mare viteză spre apă. Când începeau să înoate, descălecam și ne țineam strâns de gâtul cailor. Unii primeau câte o copită în picior, caii înotau fără griji, nu se gândeau la noi, dar n-am fost niciodată lovită în apă. Corpul îmi era complet relaxat și pur și simplu aluneca. Ca acum.

Am protestat? Aș fi putut refuza. Refuza să merg la fabrică.

Nu atunci, când nu puteam vorbi în numele meu. Atunci nu se mai putea face nimic.

Dar mai târziu? De ce n-am făcut-o? Nu-mi păsa? Ba da, îmi păsa. Dar nu mai era nicio cale de scăpare, așa că făceam ce mi se spunea. Mă ridicam din pat când sosea timpul și parcurgeam cei douăzeci de metri fără să mă abat din drum. Nu puteai zice că nu am nevoie de tratament. Dar nu m-a ajutat niciodată. Dimpotrivă.

Nimeni nu mă asculta.

Nu aveam voie să decid eu însămi nimic, atâta timp cât eram internată forțat și reprezentam un pericol atât pentru mine, cât și pentru ceilalți. Astea erau regulile. Oameni care nu mă cunoșteau scriau despre mine în fișele medicale care veneau cu fiecare doctor nou pe care-l întâlneam. Legea privind îngrijirea psihiatrică obligatorie. Lipsa de percepție a realității. Stări de spirit variate. Rata de răspuns de peste un minut. Posibile reziduuri de Haldol.

Restricții. Mai erau și altele? Da, întotdeauna era ceva de corectat, de adăugat, de reglementat. Electroșocuri la intensitate maximă. O intensitate mai mică ar fi însemnat efecte secundare mai puține, dar acest tratament nu era considerat la fel de eficient.

Cum se putea să stau acolo săptămână de săptămână, fără început și fără sfârșit? Cine-mi hotăra cursul vieții? De ce capitulasem și cine ținea frâiele?

Nu aveam răspunsuri. Nu erau răspunsuri precise, reale, așa că m-am mulțumit cu resturile de la masa celor mai grași. Sunt de acord cu tot ce îmi cer ei, să mă plimb de vreo trei sute de ori înainte și înapoi, pe coridor. Asta-mi cer. Îmi oferă ca loc de plimbare acest coridor, iar eu nu mă plâng.

Nu-mi găsesc locul nicăieri. N-am învățat nici cel mai simplu lucru.

Dacă vreau să mor?

Nu știu. Nici măcar asta nu mi-e clar. Că vreau cu adevărat să mor. Cine știe dacă există ceva de cealaltă parte? Dacă trebuie să-mi repet greșelile la infinit? Nu-mi pot imagina un iad mai îngrozitor. Cui îi pasă de viață? Tuturor. Tuturor le pasă de viață. Prețuiește-o, ca-n povești. De ce nu? Let's do it for the sake of my enemies. Mă ridic. Mă îndrept spre coridor.

După toate greșelile mele, am învățat să privesc viața ca pe o datorie. Copiii se nasc, unul după altul. Am apărut pe lume ca să am grijă de ei. O știu. M-a costat scump să uit aceste lucruri. Prea scump. Nu se va mai repeta.

Pacienții burdușiți de medicamente s-au înghesuit pe canapele. Se prefac că se uită la televizor. E un fel de dezbatere.

Merg mai departe, întâlnesc un doctor pe drum spre casă. Cel mai rău dintre toți. Alexander. Mă hotărăsc să mă fac că nu-l văd. Inima îi bate repede în piept. Îi este frică de mine? Aalif și Zahid mă văd trecând. Oare ce fac? Sunt somnambulă?

Cine sunteți voi, Cavalerii Întunericului? Care dintre voi îndrăznește să calce pe aceste meleaguri periculoase? Vino înăuntru, unde totul se dizolvă și dispare. Nu vă îngreunați descurajarea cu tristețe. Descotorosiți-vă de tot ce puteți și faceți un pas spre fabrică. Starea asta ciudată. Nici lumină, nici întuneric. Visele din care te trezești cu un țipăt. Da, îți amintești. Corpurile lor mici. Bucuria deosebită de a-i naște.

Eram îndrăgostită de fetița noastră și nu-mi puteam lua ochii de la ea. Perioada aia minunată când eu eram a ei și ea era a mea. Anna este curioasă și curajoasă. Poate merge pe cărările pământului fără să cadă. Ea știe ceea ce tu nu știai atunci. Să meargă drept înainte. Toți copiii tăi pot să facă asta. Își aparțin lor înșiși, așa cum faci când nu te-ai confruntat niciodată cu vreun pericol. De ce mint? Pentru ca noi toți să dormim și să nu mai avem acel vis fără de sfârșit. Nu mai avem nevoie de el acum. Ai fost mereu așa de pesimist. Fără scop și cu lacrimi în mâini. Șterge-le, așa cum facem toți ceilalți! Ridică-te în picioare! Așa deci. Ce vezi?

Îl văd pe Zahid împărțind medicamente. Poartă haine albe și pantofii de plastic albastru-deschis, de culoarea mentei. Mai vezi și altceva? Da, în visele mele. Atunci dormi! Visează! De-ar fi așa ușor! Zilele astea se apropie de sfârșit.

Cineva îmi ia viaţa şi dispare cu ea. OK. Dăm tot ce putem. Ne vezi la capătul coridorului. Desigur, nu suntem mulţi. Dar voi sunteţi puternici. Nu-i aşa? Noi suntem cele mai adânci dorinţe ale voastre. Într-adevăr? Ne oboseşti de parc-am fi iubiţii tăi. Stinge focul! Lasă apa să curgă! Ne scufundăm cu toţii. E simplu. Nu mai respira! Încetează să fii cine eşti! OK, vă ascult, de ce nu?

*

Vorbeşte clar, aşa cum te-a învăţat mama. Nu e greu, în ciuda medicamentelor. Ne-am aşezat la fereastra din hol şi am învăţat să vorbesc cu vocea aia care semăna cu vocea ei. Despre ce vorbeai? Vorbeam răspicat despre apusuri şi despre cum coridoarele de la şcoală erau atât de drepte. Îmi aminteau de copilărie. Trebuia doar să mergi drept înainte şi apoi să cazi în genunchi, îmbrăcată în haine albe. Îmi amintesc groaza de pe faţa preotului, de la confirmare, când i-am povestit că am luat cuminecătură fără să fiu botezată. Am citit cu atenţie scrisoarea din faţa mea. Nu scria nimic despre botez. Trei slujbe şi o împărtăşanie. Atât era în hârtiile care-mi fuseseră trimise. Eram aproape întotdeauna pregătită. Nimeni nu mi-a zis că trebuie să mă botez.

Fusese doar ideea mea să plec la tabăra de confirmare. M-am dus singură până la eparhia Graninge. Două săptămâni mai târziu, fratele meu stătea în biserică cu braţele încrucişate, iar mama îmi dădea fără tragere de inimă o cruce de aur la evenimentul de după şi, în semn de protest, Catalogul Frumuseţii, de la Vogue. A plouat două săptămâni în tabără. A fost o uşurare să părăsesc acel loc. Iartă-mă, Doamne, dar aşa a fost! Doamna preot de la confirmare a tăbărât pe mama, mărturisind că vrea să-şi deschidă braţele mai senzual. Oare o putea mama ajuta cu asta? Mama s-a străduit să nu râdă şi să se poarte ca de obicei. Poate avea şcoala vieţii. Îi făcea pe toţi fericiţi fără să lase nici măcar puţin din ea în urmă. I-a arătat cu adevărat doamnei preot cum să-şi deschidă braţele în faţa congregaţiei, dar a făcut-o cu zâmbetul pe buze. Un zâmbet despre care ştiam că arată că doar se preface. Doamna preot nu a remarcat că râdea de ea pe la spate.

M-am dus acasă cu mama şi fratele meu. Fratele meu nu a zis nimic pe drum, dar era plăcut să mă reîntorc acasă. M-au muştruluit pentru ideea cu confirmarea şi cu Dumnezeu şi m-am simţit uşurată să cad în braţele mamei. Ei bine, acum eşti din nou acasă, a spus ea, mângâindu-mă pe spate. A fost o greşeală, mi-a spus. Nu crezi în Dumnezeu, nu? Nu, ştii bine că nu, i-am spus şi am izbucnit

amândouă în râs, apoi ne-am dus la cinema.

Nu mai e nimic de care să-ţi aminteşti cu bucurie? Ceva din tinereţea ta sau din viaţa de adult de care să-ţi aminteşti cu mândrie? Vocea Mariei, o voce pe care eram obişnuită s-o aud. Oare eram rude? Nu ştiu ce să cred despre Maria. De ce este tot timpul aici? E neplăcut. Este ca un personaj dintr-un film de groază. O femeie măruntă, evlavioasă, care s-a lipit brusc de mine, a apărut la mesele de duminică, apoi a devenit indispensabilă familiei cu harul, încurajarea, pietatea ei şi care, când toată lumea dormea, devenea un cuţit, tăindu-mă, ca un fermoar, de la gât până la burtă. Sânge, moarte şi durere putredă. În timpul înmormântării din bisericuţa de la ţară, o văd stând în spate şi zâmbind.

Iartă-mă, Maria! De ce am devenit atât de resemnată? Fără izbucniri. Doar mesele, coridorul şi tratamentul. Nicio vizită din exterior. Parcă sunt aici dintotdeauna. N-am pus niciodată piciorul în oraş. Vocea mea în loc de vocea ei scârţâitoare. Privelişti, aer curat. Un amestec de entuziasm şi tot ce e lipsit de sens. Sunt undeva sus, într-un avion mic, cu elice. E furtună de zăpadă, ceaţă, vom ateriza. Fix când roţile sunt pe cale să atingă pista, ne ridicăm din nou în aer. Avionul se zgâlţâie. Olivia este speriată. Îmi spun că e ceva banal pentru aceşti piloţi. O fac tot timpul. Merg când deasupra muntelui, când în josul lui. Ei sunt cei mai buni piloţi ai lumii. Nu e periculos. Nimic nu e periculos. Eram în drum spre Västlandet, unde locuia mama ta. Nu mă bucura deloc. Stăm blocaţi în micul avion cu elice care zboară de la Bergen la Förde. Avionul coboară din nou, se aude hârâitul motorului. Se pregătesc pentru o aterizare destul de abruptă. Acum o să aterizăm, îi spun Oliviei. Zăpada, luminile, toată negura. În curând aterizăm. Aterizăm.

Forţa cu care motoarele încep să turuie, pentru ca avionul să se ridice din nou. Ne ridicăm. Zăpada de afară, noi, înăuntru. E a treia oară când avionul nu poate să aterizeze, încep să cred că vom zbura în cerc până se va termina combustibilul. Nu au unde să aterizeze, pentru că pământul nu mai există.

O să-ţi spun o poezie, Maria. Este pentru tine. O s-o recunoşti.

Singur

Multe drumuri, multe căi

Pământul îl străbat,

Toate au un țel

Predestinat.

Poți călări sau merge

În doi sau în trei,

Însă la urmă doar

Tu, singur, pășI-vei.

Să ai știință,

Oricât de multă,

Când singur porți povara,

Nu te ajută.[1]

Herman Hesse, a spus Maria. O poezie frumoasă. Înfricoșătoare, dacă vrei, dar adevărată.

Probabil că nu e înfricoșătoare singurătatea, dacă stau să mă gândesc bine. Pur și simplu așa stau lucrurile. Pentru toți. Îți place?

Asta a fost prima lecție de germană din liceu. Să învățăm poezia „Singur“ de

Herman Hesse pe de rost, am spus.

Și încă ți-o amintești?

Da, desigur.

Ai o memorie bună, a spus Maria zâmbindu-mi.

Mi-a fost mereu ușor să învăț texte pe de rost, i-am răspuns.

Revin, a zis Maria. Mă duc să împart niște medicamente și tu ar trebui să mănânci ceva din gustările de după-amiază. Ai slăbit prea mult. Dacă nu mănânci, trebuie să-ți punem perfuzii. Data viitoare când ne vedem, aș vrea să aud ce răspuns ai la întrebarea mea.

Am mâncat câteva felii de prăjitură și m-am simțit imediat rău. Nu prea toleram bine zahărul. Tata era diabetic. Făcea pipi într-un tub de sticlă în care punea o pastilă pentru a-și măsura glicemia. Albastru-închis era foarte bine, verde însemna bine, roșu, așa și așa, apoi urmau portocaliu și galben, care erau foarte rău. Obișnuiam să mă uit în tub, dimineața, să văd ce culoare are urina lui. Când am vrut să merg cu mașina cu tata până la verii mei din Vännäs, un sătuț de lângă Umeå, mama mi-a spus să-i dau Dextrosol la fiecare două ore, un zahăr din struguri care creștea rapid glicemia. A mers bine. A fost o călătorie ok. Tata era bine dispus și m-a învățat să fac schi fond pe pârtia luminată artificial. Schiam în fiecare noapte. Îmi plăcea foarte mult. Sora lui tata, Mona, se uita nervoasă la el. Îmi erau dragi verișorii mei, Peter și Petrus.

Erau atât de diferiți. Peter era vesel, amuzant și, odată ajuns la maturitate, a devenit polițist, iar acum locuiește cu familia în casa părintească pe care a moștenit-o. Petrus este un poet foarte bun. Sunt mândră de el și-i menționez numele de îndată ce am ocazia să spun că suntem veri. Petrus e complet el însuși. Știe cum vrea să-și trăiască viața. Are o familie atât de drăguță, pescuitul și poeziile.

Peter și Petrus. Urban și Ulf, verii mei din Luleå, care sunt mult mai în vârstă decât mine și pe care îi admiram peste măsură când eram mică. Eram tristă că nu mă mai puteam duce în Norrland, căreia îi ziceam Norrbotten de mică. Când minunata mea bunică a murit, nu mi-au mai rămas rude acolo. Ulf cel vesel și

Urban cel puțin mai complicat își aveau familiile lor, pescuitul, vânătoarea, slujba. Inga-Britt și Stig îmbătrâniseră.

Divaghez, Maria. Îți voi răspunde la întrebare. Când ai timp, desigur.

Am timp acum, a spus Maria. Așteaptă doar puțin, să aduc niște ceai.

Vin cu tine, am spus, așezându-mă lângă căruciorul de cafea, unde aveam de ales între ceai sau cafea. Cafeaua îmi dădea o neliniște și-mi făcea inima să bată mai repede, ar trebui să nu o mai beau, dar mi-am pus oricum o ceașcă mică. Eram probabil emoționată, dar nu voiam s-o arăt. Ne-am întors împreună în salonul meu și Maria s-a așezat pe scaun și m-a încurajat din priviri. Am crezut că o s-o fac și o să termin cu asta, ca să stau mai liniștită mai târziu, dar m-a cuprins emoția momentului și a început să-mi fie frică de ce voi spune. O s-o fac și gata, mi-am zis.

Făceam practică la o școală. Fusesem în concediu medical de atâția ani, încât cei care se ocupă de asta până la urmă au obosit. Nu știi să faci nimic?

O prietenă de-a mea m-a ajutat să fac practică la o clasă de la școala fiicei ei. Mergeam acolo în fiecare dimineață. La început a fost năucitor. Stăteam lângă elevii din clasa a patra și-i ajutam cu toate. Limba suedeză, engleza, pe care tocmai o începuseră. Până și cu matematica. Mă bucuram că pricep cele mai simple exerciții și că le pot explica, iar la finalul zilei luam din cancelarie manualele de matematică de liceu ca să pot socoti și acasă. Tot ce nu înțelesesem în copilărie. Furia când tata mă aștepta să vin de la școală doar ca să-mi servească discursul pe care-l născocise când mă auzea deschizând ușa.

Pelle are treisprezece portocale și-i dă Norei trei. După aceea merg la piață și mai cumpără un kilogram și jumătate de mere, care costă șapte coroane kilogramul. Fiecare kilogram are șapte mere. Îi dau apoi jumătate din fructe Lisei, care la rândul ei dă trei fructe Evei. Câte fructe au împreună și câte fructe are fiecare? Câți bani mai are Pelle din cele cincizeci de coroane, după ce a rugat-o pe Nora să cumpere înghețată de banii rămași?

Ha, ha, nicio coroană, evident, a zis tata râzând, în timp ce fratele meu calcula rapid câte fructe are fiecare.

Nu mă bag, am spus luând un sandviș și în timp ce întindeam untul mi-a spus cum să gândesc, dar nu-l ascultam, pe urmă m-a întrebat dacă vreau să jucăm

cărți și am jucat, iar mai târziu aveam să jucăm șah și când n-am mai vrut să joc șah, a spus că putem juca folosind tehnicile din cărțile de șah. Vrei să câștigi sau să pierzi? Vrei să fii Karpov sau Kasparov?

Așadar, în timpul zilei stăteam cu elevii și mă minunam de cât de diferiți erau. La afterschool, una dintre fete, de oboseală sau plictiseală — putea fi foarte teatrală —, dorind să-mi testeze limitele, după cum credeam eu, țipa că vrea să moară. Am vorbit mai târziu cu tatăl ei.

Atunci știm la ce trebuie să ne așteptăm diseară, mi-a spus. Apoi mi-a zis afectat că sunt un biet asistent din clasă, și cine sunt eu de fapt? Ce drept aveam să mă aflu acolo? Practică? Nu sună bine. Deloc.

Alți elevi nu scoteau o vorbă, mai ales băieții. Rareori erau interesați de școală și nu puțini rămăseseră mult în urmă. Fetele erau mai iuți la minte și deja îi categoriseau în mod vădit. Cine putea să li se alăture? Cine nu avea voie s-o facă? Cine avea puterea în clasă? Dar asta se putea schimba cu ușurință, un pas greșit era suficient.

M-am bucurat când un băiat, care conform profesorilor avea dificultăți pronunțate, atât cu școala, cât și cu starea lui în general, s-a mutat la... nu pot spune că la clasa mea, dar o spun oricum. Profesorul de la clasa noastră era mai în vârstă, cu experiență, și băiatul a progresat rapid cu școala. Era foarte tare să stau lângă el și să-l ajut. Vorbea monosilabic, cu puține cuvinte, în orice clipă putea să iasă din clasă și să stea afară. Mă duceam după el, mă așezam lângă el și o vreme nu spuneam nimic. Doar stăteam acolo, cu el. Se putea întâmpla să stăm o lecție întreagă și chiar și în pauză. Într-un final, am început să vorbim unul cu celălalt. Mi-a spus ce îl interesează. Tobele. Mi-a povestit despre diverși toboșari din trupe de care nu auzisem și l-am întrebat despre cum cântă el la tobe, o activitate pe care tocmai o începuse. Nu aveau probleme cu el la școala populară de arte, care era alături și la care-l însoțeam în timpul orelor. Îi mergea mai bine la școală, deși obișnuia să iasă brusc pe coridor și aparent fără motiv. Fiindcă ieșeam mereu după el, îmi era ușor să observ dacă o să-mi vorbească după câteva momente sau o să fie tăcut. Aveam o conexiune și m-am bucurat foarte tare când, într-o zi, s-a întors spre mine și mi-a zâmbit.

Ar fi trebuit să stau la școala aia un semestru, cât dura practica, și nu era nici

vorbă să mă angajeze. Nici nu știu ce le-aș fi răspuns dacă m-ar fi întrebat. Nu urmasem cursuri de formare pedagogică și nici nu voiam să fiu profesoară, dar îmi plăcea la școală. Să mă trezesc în fiecare dimineață, să lucrez ziua întreagă și să mă duc acasă din nou. Să fiu asistenta acelui băiat și noaptea să merg acasă și să mă apuc de socotit. Să pricep matematica de care nu mi-a păsat când eram mică. N-am povestit nimănui. Că acasă făceam exerciții de matematică de liceu. Mi se păreau distractive. În cele din urmă le-am dat de cap.

Cu câțiva ani mai devreme debutasem cu un volum de poezii, apoi lucrasem ca regizor la un teatru mare, și de aia mi se părea, bineînțeles, că practica de la școală e o nimica toată. Între anii dintre scris și practică am fost internată pentru prima dată și, când am revenit în apartament, întrebându-mă ce ar trebui să fac, n-am fost la fel de dură.

Munca de asistent mi se potrivea de minune. Fiecare zi era, dacă nu bună, cel puțin OK. Nu eram fericită, dar nu mă stresam. Măcar făceam ceva. Zilele-au trecut. La sfârșitul școlii, când s-a terminat semestrul, eram în clasă cu copiii, mâncam înghețată și cântam cântece de vară. Fusese distractiv la repetiții, dar nu mi-am închipuit că părinții lor vor fi de față la serbare. Eu, care nu eram cu mult mai tânără decât ei, stăteam acolo și cântam împreună cu copiii lor, ca o idioată.

M-am uitat în jos la podea și mi-am pus înghețată. Abia așteptam să se termine. Când ultimul părinte a părăsit sala de clasă, am simțit că pot să respir din nou. Am început să curăț înghețata care căzuse pe bănci, să șterg urmele, dar tot mi-a fost rușine când mama lui Ville, băiatul căruia îi fusesem asistentă, a apărut brusc în fața mea.

Vreau să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru Ville. Să-ți mulțumesc din inimă! A însemnat foarte mult.

Ne-am uitat una la alta și aveam amândouă lacrimi în ochi, iar lacrimile erau cât pe ce să se reverse și, prin urmare, am spus cu privirea plecată-n podea: Cu plăcere.

E o amintire frumoasă, i-am zis Mariei și am ieșit din salon, pentru că lacrimile mi-au revenit când am început să povestesc despre Ville, Maria a văzut și mi-a dat voie să ies pe coridor.

Să fie asta tot ce-mi amintesc? Începutul, dar nu sfârșitul. Copiii, născuți unul după altul într-un asemenea ritm, încât eram mereu însărcinată la aniversarea lor de un an. Îmi amintesc toate filmele pe care le-am văzut împreună, atmosfera din apartament, terciul de la micul-dejun, corpurile lor, asociația părinților care îmi plăcea atât de mult. Îmi amintesc de personalitățile lor diferite. Erau atât de diferiți. Arătau atât de diferit. Era o bucurie. N-am încetat să fiu fascinată de cine sunt ei. Am vorbit mult despre copii, am râs și ne-am bucurat, multele paturi în care nu s-au întins niciodată. Nopțile cu trupurile foarte aproape. Când unul dintre ei s-a trezit și nu am știut la început cine sforăia în somn. N-am încetat vreodată să fiu fascinată de cine sunt ei. Îmi amintesc parcurile, plajele. Au învățat repede să spună propoziții. La fel de repede au învățat și să înoate. Eram veselă în fiecare zi. Sau ai spune că nu. Stăteai în pat o săptămână pe lună. Da, dar în restul timpului eram veselă și făceam tot ce trebuia. Mama venea des la noi, să ne ajute. Nu-ți plăcea asta, dar o tolerai, ca să poți scrie nestingherit. Scriai și scriai, stăteai cu copiii, scriai și scriai.

Și eu scriam. Când Josef, mezinul nostru, a început grădinița, m-am apucat de scris nuvele. Am fost primită în casa frumoasă a prietenilor mei. Stăteam la etaj, într-o cameră de unde aveam priveliște spre grădină. Se întâmpla ca ei să fie acasă în timpul zilei, iar atunci vorbeam un pic și uneori chiar îmi găteau.

Prima dată când m-am așezat în frumosul loc ce-mi fusese dat de prieteni, am deschis calculatorul și am scris prima nuvelă dintr-un foc. N-am schimbat niciun cuvânt. Atunci mi-am dat seama că trebuie să scriu. Storsesem cumva din mine volumul de poezii. Acum nu era așa. Nu ar fi trebuit să renunț niciodată la locul pe care îl aveam în casa cu grădină a noilor mei prieteni din oraș. Nu știu cum s-a întâmplat că, într-o zi, m-am trezit într-o cameră pe care o împărțeam cu alții, într-o casă la câteva străzi depărtare. Îmi era tot mai greu să mă pornesc într-acolo. Anxietatea devenea pe zi ce trece tot mai apăsătoare. Săptămâna aia a lunii era tot mai grea.

Îmi amintesc de ziua când ai venit cu mine la o clinică de psihiatrie. Am vorbit cu o femeie blondă, nici tânără, nici bătrână. Mi-am descris situația și ea mi-a sugerat să iau câteva medicamente, dar ceea ce m-a speriat atunci a fost că a menționat terapia cu electroșocuri ca o alternativă bună. Atât tu, cât și eu am spus că nu este relevant pentru noi. Dar ea a continuat să descrie această terapie ca fiind o alternativă bună și blândă.

Nu mai e așa ca odinioară, în filmele vechi, a spus ea.

One Flew Over the Cuckoo's Nest? am întrebat.

M-am gândit mai degrabă la Zbor deasupra unui cuib de cuci, a spus ea, pe care mulţi l-au văzut şi de care s-au speriat. M-am abţinut să-i spun că e acelaşi film. Cum e terapia acum? am întrebat. Nu-ţi mai bagă curent în cap, sau cum? O, ba da, a recunoscut ea, dar totul este controlat. E ca şi cum ai reporni un calculator. Un calculator? Şi dacă ai uitat să dai save, ce se întâmplă atunci, i-am spus, mai ales ca s-o stresez, şi a recunoscut că sunt şi efecte secundare, cum ar fi afectarea memoriei, dar că majoritatea amintirilor revin. Cum ţi-am zis, nu este relevant pentru noi, i-am spus, după care ne-am ridicat şi am plecat. A fost un sentiment aparte să mă ridic şi să ieşim pe uşă. Câţiva ani mai târziu, când am fost internată într-un fel de secţie de psihiatrie a orăşelului, un medic norvegian răutăcios mi-a vorbit când erai şi tu de faţă că s-a gândit multă vreme cum să-mi vorbească. Citise mai multe cărţi de-ale tale şi dorea să aprofundeze subiectul, dar felul în care vorbea ne enerva pe amândoi. S-a întors către tine, de parcă eu aş fi fost mai puţin informată. Tu te-ai ridicat şi i-ai spus că aici punem punct.

Acolo se întâmplau lucruri îngrozitoare. Atunci încă aveam puterea să refuz atât de popularul tratament cu electroşocuri. N-am fost constrânsă să mă înscriu la terapie, aşa că nu aveau chiar mână liberă, aşa cum era situaţia cu cei din oraşul de lângă apă.

Când am ajuns în spital prima oară, medicul de gardă mi-a pus întrebări mie şi celor cu care am venit. Tu erai acasă cu copiii. Doctorul vorbea ca o moară stricată. În cele din urmă l-am întrerupt ca să-i spun că prietena mea şi soţul ei îl lăsaseră pe bătrânul ei tată acasă cu copiii şi că acum probabil era timpul să plece. A tăcut, în cele din urmă, dar le-a strâns mâinile de parcă nu ar fi vrut să le mai dea drumul. Când au plecat, s-a întors spre mine.

Te conduc până la salon. În lift mi-a oferit o ţigară şi a zis: Bucură-te acum de ultimele minute de libertate!

Era o secţie blestemată şi, când am plecat de acolo definitiv, a fost ca într-un film.

Te-ai ridicat de pe scaun, te-ai uitat în ochii doctorului şi ai spus:

Vino, Linda. Nu mai trebuie să pui piciorul aici, niciodată!

Am ieşit pe uşă. Nimeni nu ne-a oprit când am ieşit împreună pe coridor. Mă

simţeam de parcă m-ar fi ars ceva la periferia câmpului vizual, de parcă am fi ars totul în urma noastră.

Câţiva ani mai târziu am citit într-un ziar că un tânăr şi-a pus capăt zilelor cu o curea în acea secţie. Cu o curea? Fiecare rezident ştia că trebuie să-i percheziţionezi pe vizitatori şi să confişti obiectele cu care pacienţii s-ar fi putut răni, pe ei sau pe ceilalţi. Eu însămi am fost percheziţionată la fiecare vizită. Forfecuţe de unghii, pensete, creioane, şireturi. Nu ai cum să nu vezi o curea. Am suferit pentru băiatul care a murit. Simţeam cu tărie că trebuie să fac un documentar la radio despre acest caz, cunoşteam ambele perspective, căci şi eu fusesem internată în acel spital. În plus, urmasem cursurile de producţie radio şi realizasem deja două documentare. Ştiam cum e să fii internat cu forţa şi să vrei să mori.

Când eram tânără şi m-au internat pentru prima oară într-un asemenea loc, în Stockholm, mi-am calculat cum va fi prima noapte în secţie. Am înţeles de îndată ce am pus piciorul în Casa Katarina că aici nu primeşti ajutor. Că aşa arată iadul. Am reuşit în ziua următoare să-i conving să mă lase să ies cu mama, pentru a-mi lua nişte haine. Ştiam pe ce treaptă din casa scării ar trebui să alerg ca să am timp să deschid uşa apartamentului, s-o iau spre fereastră, s-o deschid şi să sar, înainte ca mama să mă ajungă din urmă. În acea zi, mama şi cu mine am parcurs pe jos distanţa dintre spital şi apartamentul în care locuiam. Mergeam repede şi nu eram atentă când traversam strada. Mama a insistat să meargă la Konsum şi să cumpere struguri şi alte bunătăţi pe care le-aş fi putut lua cu mine în secţie. Ştiam că trebuie să ajung în bloc înainte să alerg. Dacă aş fi fugit de ea la Konsum, ar fi strigat la lumea dinăuntru să mă oprească. Striga aşa de tare, încât cu siguranţă ar fi şi reuşit. Am avut cheia în mână tot drumul. Locuiam la etajul trei. Am luat-o la fugă după ce am urcat primele scări. Odată ajunsă în apartament, m-am gândit că am un avans mare. Mai erau doar câţiva metri până la fereastra pe care am deschis-o larg, m-am urcat pe tocul ferestrei, pregătită să sar, dar cred că am ezitat o secundă, trebuie s-o fi făcut, pentru că mama m-a prins de blugi şi m-a tras înapoi în cameră, pe podea. Părea să fi dobândit puteri supranaturale. Era vorba de o chestiune de viaţă şi de moarte. M-am ridicat şi am început să ne luptăm. Eu o loveam, ea mă lovea. M-am eliberat din strânsoarea ei şi am fugit în bucătărie, am răsturnat frigiderul peste ea şi am deschis cealaltă fereastră, dar m-a ajuns din urmă înainte să mă urc pe pervaz. Ne-am reluat lupta şi deodată m-am trezit în camera alăturată. Mă doborâse, se pusese pe mine şi

sunase poliția. Nu-mi amintesc minutele înainte de sosirea poliției. Mă dădusem bătută. Doi polițiști au dat buzna în apartament. Un bărbat și o femeie. Polițistul s-a dus s-o liniștească pe mama, polițista s-a oprit lângă mine, pe podea. Uitându-se condescendent la mine, mi-a spus: Tu, care ai propriul apartament și tot ce-ți trebuie, când sunt atât de mulți de vârsta ta care nu au unde locui. Gândește-te la asta!

Îmi amintesc cum m-a tras de pe podea și cum m-a împins în fața ei pe casa scării. Mama venea în urmă, cu celălalt polițist. Nu-mi aduc aminte s-o fi văzut plângând. Polițiștii ne-au dus înapoi la spital și odată ajunși în față, mama mi-a spus: O să vă ocupați de ea acum? Vedeți cât de bolnavă e? Nu-mi amintesc cum am reacționat, dar știu că mi s-a făcut o injecție și că mama a cerut un analgezic pentru durerea de cap, iar apoi a plecat.

Știa că nu are voie să mă îmbrățișeze sau altceva. Îmi amintesc că mi-a spus:

O să fie bine, Linda. Stai aici. Va fi bine.

Nu a fost mai bine, dar după câțiva ani de internări repetate, starea mea s-a îmbunătățit treptat. Am petrecut mult timp la ferma mamei, citind în pat cărți pentru copii. Mama era atât de înfricoșată de trenul care trecea prin zonă, înainte să ajungi la lac și la debarcader. Nu era cazul. N-am luat niciodată în calcul trenul ca o posibilitate. Nu reușisem să-mi iau viața. Aveau să treacă încă șaisprezece ani până să încerc din nou.

M-am mutat în apartament și, la scurt timp după aceea, am început practica cu elevii.

Nu m-am putut întoarce la acea secție de groază din Malmö pentru a le lua interviu celor care fuseseră de față când băiatul fusese internat sau în perioada petrecută de el acolo. Realizasem deja un documentar radiofonic despre anii mei la Casa Katarina ca lucrare de licență la Academia de Teatru, Film, Radio și Televiziune. E suficient, m-am gândit. Nu mai puteam suporta să preiau cazul băiatului, deși uram acel spital mai mult decât orice altceva.

Știam multe, până și faptul că omul care vrea să moară urmează un plan. Poate că băiatul a mințit, spunând că trebuie doar să stea internat câteva zile. Poate că se dusese de bunăvoie. Nu știam detaliile, însă știu că, de obicei, cine are un plan

îl pune în aplicare dacă nu i se pun piedici. O curea. La naiba. Aveam alte lucruri la care să mă gândesc. Spre uşurarea mea, Misiune: investigaţii a preluat mai târziu cazul.

Într-o vară, am închiriat o casă în Österlen, pentru o săptămână. Știu că am făcut-o, dar nu-mi amintesc nimic din săptămâna aia. Mai mult ca sigur ne-am dus la plaja albă de la Knäbäckshusen şi am hoinărit printre câmpurile de rapiță, înconjurate de maci roşii şi delicaţi de ambele părţi ale drumului. Mai mult ca sigur c-am vorbit despre cât de frumos e. Mai mult ca sigur că eram fericiţi. Mai mult ca sigur erai mai fascinat de peisaj decât eram eu.

Îmi amintesc că ne-am uitat la o casă care era de vânzare. Trei case, în formă de L. Îmi amintesc de grădina frumoasă şi bine întreţinută. Nu locuisem niciodată la ţară. Nu ştiam nimic despre asta. Nu aveam permis de conducere. Dar mai mult ca sigur că m-a fascinat. Atmosfera din curte era calmă. Scările din lateralul casei, pe care de îndată ce le-am văzut, le-am considerat ale mele, erau un loc bun. Mereu mi-a plăcut să stau pe trepte. Să citesc, să privesc grădina care, cât am locuit acolo, a devenit tot mai sălbatică. Nu ridicam un pai în grădină, tu o făceai. Eram naivă şi credeam că grădina va fi mereu la fel de frumoasă ca atunci când am cumpărat casa. Nu ştiam că presupune un job cu normă întreagă.

Prima dată când am tăiat iarba, ai spus că nu ai văzut niciodată ceva atât de dezorganizat.

Poftim, curtea e a ta!

Te cufundai în grădinărit. Eu nu făceam nimic şi asta trebuie să te fi enervat înfiorător. Că nici măcar nu încercam. Lucrul în grădină ar fi avut cu siguranţă un efect calmant, dar eram total dezinteresată, speriată, tăiam puțin pe ici, pe colo, culegeam prune şi coacăze, dar ignoram restul grădinii.

Perechea care a locuit în casă înaintea noastră era foarte organizată. După spusele vecinilor, soţia lucra non-stop în grădină. Trebuie să fi fost un paradis aici.

Nu știu, mi-am zis, pentru că în mai multe locuri din casă femeia scrisese mici mesaje cu creionul.

Sub tocul unei ferestre, în dormitorul de la etaj:

Zilele care seamănă una cu alta sunt cele mai frumoase, scrisese ea. Nu te mai văd. Ești altcineva, și totuși, același.

Am discutat dacă să-i ștergem mesajele, dar ne-am pus de acord că vorbele ei vor rămâne scrijelite.

Ne aflam în casa mamei tale din Västland când ai făcut o ofertă pentru casă şi ei au acceptat-o, eram atât de fericiţi şi am sărbătorit. Ceva mai departe pe strada noastră era o școală mică unde aveau să meargă copiii. O școală care după doi ani avea să se închidă. Trebuiau în schimb să ia autobuzul școlar spre Löderup. După o vreme nu s-au mai simţit bine acolo, așa că i-am mutat la o școală Montessori din Ystad foarte drăguță, bună, prietenoasă și frumoasă. Duceai și luai copiii de la școală. Situaţia a părut promiţătoare câţiva ani.

*

O decizie trebuie să supraviețuiască la două stări de spirit. Este o veche zicală şi poate cuvintele care m-au ajutat cel mai mult în viaţă. Câtă vreme am așteptat acea perioadă a lunii când totul părea mai puţin strălucitor, mai mult de jumătate din ideile mele strălucitoare au dispărut. Pe puţinele care mi-au mai rămas aveam să încerc să le înţeleg. Cu toate acestea, nu trebuie să fii laș. Să faci ce vrei presupune de asemenea talent.

Eram depășită. Deciziile mele nu persistau, anxietatea mi se răspândea în corp și neputința mea de a ști ce e bine pentru mine și ce îmi face rău îmi îngreuna situația. Întotdeauna i-am admirat pe puținii prieteni care știu ce vor să facă în diferite situații. Eu n-am învățat să fac asta. Sunt pe veci o începătoare într-ale vieții. Îmi place să ies cu copiii și să merg la film. Atâta știu. Că am devenit o persoană antisocială care are mare nevoie să întâlnească alți oameni. Cercetătorii zic acum că singurătatea se transmite genetic.

Îmi plac proverbele şi cuvintele de înţelepciune. Au supravieţuit timpului, iar eu

le-am adunat și le-am notat într-un caiet special. Vorba e de argint, tăcerea e de aur. Adunam zicale de demult, precum mai întâi gândește și apoi vorbește, prietenul adevărat e cel care te sfătuiește bine și nu acela care-ți laudă nebuniile. Prietenul la nevoie se cunoaște. Pe mulți prieteni în lume îi fac dușmani prin glume. Fii mereu cumsecade, nu știi prin ce trece cel pe care-l întâlnești. Toți duc o povară pe care nu o înțeleg, așa că fii mereu bun! Bun și atent, dar scapă de cei care îți iau energia. Fii mereu atent cu copiii tăi. Ai întotdeauna răbdare cu copiii tăi. Iubește-i în fiecare moment, dar nu-i lăsa să plece singuri într-o lume pe care o înțeleg numai ei. Implică-te în viața copiilor tăi, încurajează-i să facă activitățile care le stârnesc interesul, fără să le ucizi curiozitatea cu entuziasmul tău, așa cum am făcut eu cu Anna și antrenamentul de karate. Stăteam de jur-împrejurul sălii, ca într-un pătrat, toți părinții care veniseră cu copiii lor să-i vadă încercând karate. Primul lucru pe care l-a spus profesorul a fost că antrenamentul începe și se termină prin manifestarea respectului; al doilea lucru, că nimeni nu are voie să stea deoparte. Toți trebuiau să participe. Noi, părinții, ne-am scos uimiți pantofii. Fusese o lecție distractivă. Exerciții simple, dar care făceau o mare diferență. Frumusețe în mișcări și în corpul aflat în echilibru. Eram foarte entuziasmată și, din păcate, am arătat-o prea clar.

Tu ar trebui să începi lecțiile de karate, mi-a zis Anna ulterior, când vorbeam despre curs. Am priceput imediat că făcusem o greșeală.

Acolo, la țară, mi se părea că totul se cufundase în tăcere, chiar dacă mă simțeam mai bine. Scriam mult, dar noi doi ne vorbeam din ce în ce mai rar. Și totuși te-am întrebat dacă nu ai vrea să mai facem un copil. Tu ai zis nu, în niciun caz. Ne ajung trei copii. Dar te-ai obișnuit cu ideea, fără să vrei, și, când am zburat împreună în Australia, într-una din misiunile tale, am fost cuprinși dintr-odată de optimism. Când am luat avionul înapoi spre casă, eram gravidă cu Sara.

Nu-mi pot explica ce s-a întâmplat în lunile dinaintea nașterii ei. Poate e o metodă de a mă apăra. Cu primele trei sarcini totul a decurs foarte bine. N-am luat niciun medicament, eram sănătoasă și puternică. Eram mamă. Aveam o putere pe care nu o mai simțisem până atunci. O motivație și o dragoste neîntrerupte.

Cât am fost însărcinată cu Sara, m-am îmbolnăvit. Zăceam în dormitor, având drept companie o viață de netrăit. Anxietatea acaparase tot. Îmi era tot mai greu

să respir. Mă cufundam atât de adânc în mine, încât orice perspectivă dispăruse. Certitudinea că s-a terminat. Asta îmi amintesc. De data asta n-am putut evita medicamentele. Poate că mă obișnuisem deja cu ele. Sau poate că era altceva, ce nu puteam pricepe.

Știu ce s-a întâmplat pe urmă, a zis Maria. Am stat mereu cu tine de când ai ajuns aici. Nu mai trebuie să-mi povestești.

Nu puteam să vorbesc. Nu puteam să fac nimic. După câteva săptămâni fără nicio altă expresie a vieții în afară de o anxietate violentă și un sentiment puternic că nu pot să fac față, am renunțat.

Nu știu de ce mi s-a înrăutățit atunci depresia.

De ce îmi luam medicamentele dimineața și le ascundeam într-un pahar? Iar seara le înghițeam pe toate odată și apoi intram în dormitor, unde tu stăteai în pat, citind, și mă întindeam lângă tine. Stingeai lumina și-mi spuneai noapte bună, iar eu îți spuneam noapte bună împotriva voinței mele. Știam că e extrem de important să nu-ți vorbesc. Dacă aș fi apucat să-ți zic ceva, nu aș mai fi reușit să o duc la capăt. Uram să-ți zic noapte bună. Știam că aveau să fie ultimele vorbe pe care ți le spun. Număram în tăcere ca să înlătur alte gânduri.

Nu știu cum de-am fost capabilă să fac așa ceva, Maria. Eram gravidă. Copiii dormeau în camera alăturată.

Erai foarte bolnavă, a zis Maria. Ar fi trebuit să fi fost internată de mai demult.

Cu vreo săptămână înainte fusesem la un medic. A constatat că sunt foarte deprimată și m-a întrebat dacă vreau să mă sinucid. I-am spus nu. Dar adevărul e că moartea, faptul de a muri, era singurul lucru la care mă gândeam.

Ai sunat niște prieteni, pe Mia și Henrik, să vină să aibă grijă de copii. Au venit imediat, înțelegând gravitatea situației. Erau dependenți de adrenalină. Zburau cu parașuta, cu turiștii. Aveau o școală de parașutism. Henrik conducea jeepul. Mia mi-a povestit despre toate astea ulterior. Tot ea mi-a spus că ai mei erau acasă când ambulanța a trecut pe lângă ei, cu sirenele oprite. Nu îndrăznesc să mă gândesc la ce-au crezut copiii mei atunci.

Mia mi-a spus că personalul de pe ambulanță a făcut manevre dure să-mi revin și că tu le-ai zis tăios v-am rugat s-o luați mai moale. Mia mi-a spus că ai vorbit cu

căldură și iubire în voce.

Mi-a povestit că copiii au avut parte de o vară frumoasă. Îi duceai la plajă în fiecare zi. Făceai tot ce ținea de tine ca s-o ducă bine și ca totul să fie cât de normal se putea. Îmi doresc să fi fost cu voi în acea vară. Să nu fi făcut niciodată ceva de neiertat. Îmi doresc să fi fost o alta.

Când s-a născut, am povestit eu mai departe, era la fel de întreagă și de ea însăși, la fel de frumoasă și de drăguță ca toți frații ei și m-am rugat lui Dumnezeu să pot avea grijă de ea, și am putut.

Eram atât de recunoscători că era sănătoasă, căci luasem multe medicamente. Știu, a zis Maria. Dar niciun medicament care-ar fi putut afecta copilul.

Știu ce-ai luat atunci. Îți planificasem tratamentul cu doctorița responsabilă de cazul tău. Ți-o amintești? Fusese ginecolog și moașă. Avea multă experiență. Îți spun sigur că nu ai primit nimic din ce-ar fi putut fi dăunător pentru copil.

Mi-a fost întotdeauna frică de asta, Maria. Știusem dintotdeauna că e perfect sănătoasă. O știusem înainte s-o țin în brațe. Pur și simplu o știam.

E așa de haioasă, Maria. Atât de frumoasă și de plină de viață. Are așa de mulți frați mai mari, și prinde mai repede ca ceilalți. Are întotdeauna o sclipire în ochi. E o bucurie să fii cu ea. Ajută și ea cu ce poate, în mod surprinzător. Nu încetează să mă uimească.

Știam că ceea ce făcusem ridicase un zid înlăuntrul tău. Îmi vei scoate mereu ochii cu asta. Nu mi-o vei ierta niciodată. Te-nțeleg. Dar este un lucru pe care nu-l înțeleg. Cum ai putut să mă lași să zac în pat săptămâni întregi? De ce nu m-ai lăsat la spital, ca în celelalte dăți? Mă cunoști. La ce credeai că mă gândesc? Credeai că stau întinsă în pat, săptămâni întregi, de lene? Întrebări care nu au fost puse niciodată.

Primul an din viața Sarei a fost frumos, așa cum au fost toții primii ani din viața celorlalți copii. Eram, ca întotdeauna, uimiți de această micuță, iar ea atrăgea atenția tuturor. Aveai grijă de ea noaptea, ca să pot dormi. Dintr-odată, somnul devenise atât de important, asta ni se spunea. Nu-mi plăcea. Pe ceilalți copii îi alăptasem noaptea. Niciodată n-am dormit mai bine decât atunci.

Făceam multe activităţi cu copiii. Excursii la plajă, când vântul sufla prin părul lung al fetelor. Josef, care alerga prin nisip. Aducea a fericire. Era fericire. Timpul a trecut şi am fost atât de ocupaţi, încât aproape că nu m-am gândit niciodată că nu ne-am mai apropiat după acea perioadă în Australia. Ştiam prea bine ce înseamnă asta, dar încercam cumva să-mi explic, spunându-mi că nu e atât de ciudat. Sara e mică, îmi ziceam, dar nu era atât de mică. Va trece. Undeva în adâncul meu ştiam că nu e adevărat.

Trebuie să plec, din păcate, a zis Maria. Cred că ar fi bine să ieşi din salon. O să-l rog pe Aalif să te însoţească. Nu vreau să rămâi singură. Puteţi merge la o plimbare pe coridor.

Maria s-a dus să împartă medicamente. Abia am observat. Căldura din încăperea mică care nu era niciodată ventilată mă făcea să mă simt rău, sau poate simţeam că nu pot să respir de la ceea ce tocmai povestisem. Nu aveam aer. N-aveam de gând să încerc tehnica respiraţiei în pătrat. Am luat blocul de scris care era mereu pe măsuţa mică şi am notat aceste cuvinte.

Mă dusesem la căsuţa de vară pentru a scrie. Nu eram într-o perioadă propice scrisului, ci în afara ei, când nu-mi veneau cuvintele. Mă holbam la calculator. Am scris câteva propoziţii care m-au făcut să mă urăsc. Limbaj fără direcţie. Fără un fir de urmat. Fără viziune. Nimic. Doar cuvinte catastrofale. Prosteşti, ca acele jurnale pe care le începeam mereu când eram mică. Zece pagini cu repetiţii, claustrofobii şi totodată un fel de complezenţă copilărească. Iar apoi, nimic. În copilărie am început peste o sută de jurnale. Scriam câteva pagini şi pe urmă le lăsam goale. Nu puteam să fac nimic până la capăt. Nu puteam să scriu. Aşa stăteau lucrurile. Nu puteam pur şi simplu, şi când puteam, scriam ca o nebună. Eram ca o somnambulă. Nu, dimpotrivă, eram trează. Nu puteam să mă opresc din scris.

N-am scris nimic pe deplin singură. Când am scris cu adevărat, am scris ca un copil mare. Cineva mă îngrijea, îmi asigura mâncarea. Auzeam copiii pe fundal şi sunetele dinspre ei deveneau un fel de muzică liniştitoare. Nu eram singură în întuneric cu mine însămi. Mama era deseori cu mine când aveam inspiraţie să scriu. Avea grijă de copii. De tot. Eram singură şi nu prea. Când scriam, erai când plecat, când acasă.

Uneori mă ambiționam să scriu cât de mult puteam, ca să te impresionez când ai fi revenit și ai fi citit ce născocisem.

Eram supărată pe mine. Îmi treceau prin cap obișnuitele gânduri disprețuitoare. Îmi amintesc că, în loc să mă pun iarăși în fața computerului, m-am întins în pat și am adormit pe loc. O bătaie în ușă m-a trezit după câteva ore. M-am trezit transpirată și supărată pe mine. Soarele stătea să apună. Eram transpirată și obosită de la prea mult somn. Făceam față cu greu verii. Luminii care cădea atât de tăioasă. Căldurii, pe care nu o suportam. Vacanței copiilor, care nu era așa de bogată și de plină de peripeții pe cât mi-aș fi dorit. Cu ce amintiri aveau să rămână? Cu ce magie? Sau poate aveau să-și creeze propria magie singuri, mai târziu? Ce-aș fi putut ști despre amintirile lor din copilărie? Preferau în continuare piscina de la o stație de autobuz distanță decât briza mării. Doar eu visam la lungile excursii în peisajul frumos de afară. Vara era o lungă vânătoare de umbre. Pielea mi se ardea de la soare din aprilie. Aveam prosoape de culoarea nisipului, umede. Nu-mi plăcea atât de mult să privesc peste mare. Întinderea de apă mă speria. Marea nu era ca lacurile în care înotam când eram mică. Lacurile din Sörmland, Trolltjärn, din afara Bergnäsului, la bunica. Apa de la Ingarö. Nu eram obișnuită cu marea și nu am învățat s-o apreciez decât mulți ani mai târziu.

M-am enervat când am deschis ușa și un cuplu de pensionari, sau ce naiba erau, au zis că veniseră cu o misiune. Să te vadă. Le-am arătat supărată casa ta și mi-au mulțumit amabil, iar în cele din urmă au plecat. Mi-am imaginat scena când pensionarii, frumos dichisiți, aveau să intre în casa în care lucrai. Nu puteam să respir în casa aia. Era plină de cărți, premii și țigări. Țigări peste tot. Erau poate cincizeci de căni pline cu mucuri de țigară și toată casa mirosea a fum. N-am înțeles niciodată cum poți să stai și să respiri în acel aer și-mi făceam în permanență griji că vei muri din cauza unui atac de cord și că va trebui să am grijă singură de copii. Eram ferm convinsă că nu m-aș fi descurcat.

Ne certam deseori de la țigări și de la fumatul fără oprire. Îți țineam predici despre responsabilitatea asupra copiilor, dar te-ai dus la medic, care ți-a examinat plămânii, iar plămânii tăi erau ca ai unui tânăr, după spusele doctorului. Ți-ai făcut chiar și un test ADN, aveai grijă de tine, iar rezultatele au arătat că te așteaptă o viață lungă și sănătoasă. Și infarctul? am zis eu. Mama ta a făcut un atac de cord. Și ea fuma mult. Ce-i drept, și mama a făcut infarct, la fel și tatăl ei, bunicul meu, care a murit la ferma noastră. Ambulanța care nu a mai

venit. Această moarte subită în curtea noastră.

În familia mea, toate femeile care fumau aveau și boală pulmonară cronică obstructivă, așa că eu n-ar fi trebuit să fumez. Eram îngrozită de propriile-mi gene și slăbiciuni și de multe ori credeam că ești tatăl perfect pentru copii. Latura ta puternică se va înrădăcina și în ei. Doar tu puteai să-mi distrugi slăbiciunile intrinseci. Nebunie, boală pulmonară cronică obstructivă și alcoolism.

Acum nu mai beam mult, poate de patru ori pe an. La ocazii speciale. În tinerețe fusesem beată cât pentru o viață întreagă. Nici tu nu beai mult și uneori o regretam în tăcere, pentru că erai simpatic când o făceai. Erai complet dezinhibat fără acel autocontrol, ca atunci când ne-am îndrăgostit.

În prima noastră vară împreună eram beți atât de la alcool, cât și de la iubire, dar ne-am trezit pe măsură ce a venit toamna. Am descris senzația de a ateriza într-o realitate care nu se mai mula după noi într-o nuvelă, mulți ani mai târziu, când aveam deja trei copii și ne mutaserăm într-un oraș care pentru mine a rămas o enigmă. Era mai aerisit, dar n-am ajuns să-l cunosc niciodată.

„Ne-am închis în noi cum se închide o casă de vară. Rapid, cu fruntea sus, aruncând o ultimă privire pentru a verifica dacă am uitat ceva.“

A început să-mi fie iar frig. Să plătesc facturi. Tu ai început să scrii și ai devenit și mai fericit decât atunci când erai îndrăgostit. Ți-a fost greu să scrii după prima carte și această reuniune cu tine însuți ți-a dat o bucurie și o putere care te-au făcut să treci peste toate. O știam deja atunci. Mai târziu în viață aveam și eu să experimentez aceeași fericire când am reluat scrisul.

Am început studiile de radio la Academia de Teatru, Film, Radio și Televiziune și am rămas însărcinată. Totul era incredibil de fascinant. Ne dădeam amândoi silința. A fost o perioadă memorabilă. O perioadă fantastică. Să fiu funcțională. Fără slăbiciuni și fără luni de lipsă de voință și de impulsuri agitate, care însoțeau de obicei o relație amoroasă. Nu doar urmarea unei relații amoroase. Pe cât de ușor îmi era să creez, să am perioade bune de lucru, cu inspirație, pe atât de ușor îmi era să decad.

Mai târziu, am simțit un fel de furie că s-a terminat, că am redevenit obișnuiți unul pentru celălalt, dar eram ocupată cu școala și cu sarcina, care mă împlinea deplin. Acest miracol, această fericire aproape dureroasă și mirarea față de tot ce se petrecea în corpul și sufletul meu. Eram incredibil de serioasă și de

preocupată de mine și de copilul care crește în mine. Ca să nu mai vorbim de clipa în care s-a născut. Nu-mi puteam lua ochii de la ea. Singurul lucru pe care voiam să-l fac era să mă uit la acest copil. Anna noastră, cea mai uimitoare ființă de pe pământ. Era așa de în siguranță în brațele mele, iar faptul că puteam emana o asemenea siguranță era revoluționar.

Când cuplul de pensionari a plecat, am adormit la loc. Când m-am trezit, eram foarte dezamăgită de mine că mi-am pierdut ziua lâncezind și, în loc să încerc să scriu ceva, m-am dus la tine; de ce, da, chiar, de ce, probabil să mă plâng. Nu mă pricepeam să-mi modelez viața. Singurătatea era greu de suportat, asta-mi ziceam când am păşit în casa ta și m-am așezat pe canapeaua portocalie.

Ce-au vrut pensionarii? am întrebat.

Ai spus că nu vrei să fii deranjat și în loc să mă ocup de propria-mi frustrare, în loc să fiu conștientă că sunt supărată pe mine pentru că dormisem toată ziua, m-am luat de tine. Și de lucrurile obișnuite. Uram să locuiesc la țară. Trebuia să ne mutăm la Stockholm. Tu ai zis ce obișnuiai să zici, că nu va fi mai bine la Stockholm, și am reușit să scriu două cărți într-un timp scurt aici, nu-i așa? E mare lucru. În Stockholm nu-ți vine la fel de ușor să scrii. Sunt adultă, ce dracu'. Aș reuși. Nu cred, ai spus. Dimpotrivă, îți prieste aici. O știi și tu. Știam că e parțial adevărat. Avusesem aceste gânduri de atâtea ori, teama că nu voi mai putea scrie altundeva. Dacă mi se ivea ocazia, gândul îmi zbura imediat la altceva. Am continuat să mă plâng de prieteni, de faptul că nu sunt deloc o fată de la țară, că n-am carnet, pentru că îmi e frică de mașini și pentru că trebuie să treacă un an fără tulburări pentru ca cineva ca mine să primească permis de conducere. Îmi era frică de grădină și că mă dispreţuiești, așa că m-am hotărât tam-nesam că ar fi bine să divorțăm. Spuneam adesea lucruri pe care de fapt nu le credeam, doar pentru a isca o ceartă. Pentru a scăpa de toate sentimentele mele nelimpezite. Pentru a plânge. Mă simțeam pe dată mai bine după ce plângeam. Totul devenea incredibil de bine. Să plâng, asta-i tot ce-mi doream. Nimic altceva.

M-ai privit îndelung, după care ai zis:

Da, ar fi bine. Ai spus că te gândești de ceva vreme la asta. Vreau să divorțăm, ai spus privindu-mă în ochi. Vreau să divorțăm.

M-am trezit brusc, ca întotdeauna când existența îmi era amenințată. Am o abilitate înnăscută să evit dezastrele. Funcționez mai bine atunci. Obișnuiai să spui că sunt cea mai bună versiune a mea când se întâmplă o catastrofă și poate de aia ai și îndrăznit să spui ce-ai spus. Nu, ai spus-o pentru că era adevărat. Nu mai voiai să fii cu mine.

M-a cuprins imediat un fel de calm trecător, deși inima îmi bătea de parcă m-aș fi confruntat cu moartea. Mă confruntasem cu moartea. Mi-a trecut viața prin fața ochilor, ca într-un film pus pe repede înainte.

Apoi clipa aceea a trecut. Bubuia înăuntrul meu, de parcă aș fi locuit lângă o autostradă. Totul se mișca prea repede și eram atât de sensibilă la sunete, încât mi-am dorit imediat să mă îndepărtez de bubuituri. Nu o să reușesc. Puteam să fac totul, dar nu asta.

Am trecut dintr-o stare în alta și mai plină de groază. Vedeam copiii stând în șir, mult mai mici decât erau. Brațele înguste, ochii care nu clipeau niciodată. Apoi cuvintele care s-au prăbușit în mine. Trebuie să duc și povara asta.

Știam că atunci când zici ceva serios rămâne săpat în piatră. Am auzit clopotele bătându-mi în urechi. Da, exact așa a fost. Am auzit clopotele bătând.

Apoi călătoria cu mașina, primii copaci înfloriți înainte de venirea verii, care avea să pună stăpânire pe natură.

Acest sentiment de fericire în mijlocul fricii, căci vorbeam unul cu celălalt. O conversație fără minciuni.

Minciunile au venit mai târziu. Poate nu minciuni, ci o diferență radicală față de modul în care aveam să le povestim copiilor despre divorț.

Te-ai hotărât să nu spunem că tu erai cel care vrea să divorțăm. Nu trebuia să fie nici o victimă, nici un răufăcător.

Am pornit-o pe căi diferite, asta le-am zice copiilor. Poate că până la urmă era adevărat, dar nu o știam când i-am adunat pe toți la masă, să le spunem că ne vom despărți. Copiii s-au gândit, după cum mi-au povestit ulterior, că vor avea un nou frate. Au interpretat mesajul total diferit. Unul se temea de schimbare,

unul era mai aventuros şi visa la casa modernă pe care mi-o cumpăraseşi în secret.

Mă şi vedeam târându-mă prin viaţă, dându-mi toată silinţa. Aruncată într-un loc străin, unde nimic din ceea ce era important sau semnificativ pentru mine nu mă înconjura. Aveam să trăiesc în vid şi nu voiam să le arăt asta copiilor, aşa că am cerut să ne mutăm în oraşul meu natal pentru a primi sprijin în situaţia în care mă aflam. Copiii aveau să vină cu mine într-un oraş pe care-l ştiam pe dinafară. Viaţa lor avea să fie plină de oameni care erau importanţi pentru mine. Pentru ei. Când copiii n-ar fi cu mine, m-aş putea duce la cinema, la teatru, să-mi văd prietenii de care-mi e dor, dar pe care nu i-am sunat de multă vreme.

Însă la scurt timp am renunţat la idee. Copiii nu trebuiau să facă faţă unei alte despărţiri, după şocul divorţului. Trebuia s-o înţeleg. Da, poate aşa era. Bineînţeles că aşa era. Într-o zi, când am luat autobuzul spre orăşelul de pensionari, naiba să-l ia, m-am dus la bazin. Mi-a plăcut întotdeauna să înot şi în piscină m-am hotărât într-o clipită că aş putea locui acolo, ca să merg la înot. Piscina era foarte aproape de noua mea casă, în care abia pusesem piciorul. Apoi a revenit blestemul tău, nu aşa ai intenţionat să fie, dar aşa s-au adeverit vorbele la care reveneai atât de des şi de care mă temeam în adâncul meu. Nu poţi scrie în acel oraş.

Puteam scrie în acest oraş? N-o ştiam. Dar de ce n-aş putea? Sigur voi putea.

Copiii aveau să se mute la doar un sfert de oră distanţă de casa unde locuiserăm împreună. Nu ştiu dacă îmi regret deciziile sau nu. Ba da, ştiu. Regret.

Le-aş fi arătat totul în oraşul meu natal. Aş fi mers cu metroul cu ei. Aş fi fost un om mai fericit. O mamă mai bună. Aş fi devenit eu însămi. Nu o mamă incapabilă să se mişte, fără permis de conducere într-un afurisit de oraş. Aşa să fie? Nu eram convinsă pe deplin. N-am fost. Mă consolam că pot merge la bazin când nu aveam copiii. Dar unde-aş locui? Nu cu mama, uneori la prieteni, dar nu m-ar primi tot timpul la ei. Ba da, la cea mai bună prietenă a mea, dar avea familie. Nu puteam să mă bag aşa în viaţa lor.

Sunt scriitoare, la naiba! Editura n-are decât să-mi plătească hotelul!

Dar nu puteam să le-o cer, o ştiam. O puteam face numai în contexte clare care-i implicau pe ei şi pe mine şi care nu se iveau foarte des.

Excursia de coşmar în Creta. Găselniţa ta. Trebuia să-i anunţăm că vom divorţa, iar la scurt timp după aceea să plecăm împreună într-o excursie în Grecia. Am înţeles ce vrei. Să le arătăm copiilor că suntem prieteni şi că nu se află în niciun pericol. Şi eu eram bucuroasă că primisem această amânare. Chiar dacă era fabricată, mă făcea să mă simt bine. În plus, am iubit Grecia încă din copilărie, când mergeam alături de familia prietenei mele în insula Hydra. O insulă fără maşini. Erau doar o maşină de pompieri şi o maşină de gunoi, restul traficului se făcea cu măgari, pe care-i puteai zări peste tot pe alei. Aveam şase ani când am vizitat prima oară insula. Stătusem acolo o lună cu prietena mea cea mai bună, Michaela, şi părinţii ei. Nu-mi aduc aminte să-mi fi fost frică sau să-mi fi fost dor de casă. În fiecare dimineaţă, alergam cu Michaela la brutărie şi cumpăram pâine şi produse de patiserie acoperite în zahăr pudră, pe care le numeam prăjituri de pe lună. Am învăţat-o pe prietena mea să înoate şi, ca să sărbătorim, ne-am luat fiecare câte o cupă de îngheţată. Am ales amândouă o cupă cu figura lui Charlie Chaplin desenată în vanilie şi ciocolată.

Când eram mică, îmi era frică de Charlie Chaplin. Mi se părea ciudat cu ochii lui negri şi cu mersul ciudat. Acum îl iubesc şi, dintre toţi artiştii, îl consider cel mai bun. La Studiul filmului, la universitate, am văzut toate filmele mute ale lui Chaplin pe un ecran uriaş şi a fost o desfătare. Mi-a plăcut în special dansul din Timpuri moderne, când, la intrarea pe scenă, coborând pe un tobogan, îi iese de sub mânecă fiţuica unde-şi trecuse versurile cântecului. Primii paşi de dans când caută fiţuica fără ca publicul să bage de seamă sunt minunaţi.

La fel de minunată e scena unde, fără să ştie, devine liderul unui marş de protest şi este arestat. După ce i se termină perioada de încarcerare, refuză să iasă din închisoare.

Mi-am imaginat brusc că trăiesc în altă ţară. Departe de aici. Peste ocean.

Mă vedeam cu o cheie în mână. Îmi cumpărasem un mic apartament fără să-l fi văzut înainte. Aici aveam să locuiesc tot restul vieţii, mă gândeam în vreme ce deschideam larg uşa verde de la intrare.

Apartamentul avea două camere şi o bucătărioară. Copiii nu erau cu mine. Poate

nici nu se născuseră. Eram singură cu o valiză în apartamentul mobilat. Scaunele vechi din jurul măsuţei de bucătărie, aragazul, o perdea de dantelă la fereastra spre curtea din spate.

Sufrageria era genul de cameră liniştită la care visez de când mă ştiu şi pe care nu reuşisem niciodată să o creez. N-am niciun talent pentru a aranja o casă. Aici nici nu a trebuit să încerc.

Nu aveam responsabilităţi în acest apartament, şi cu toate acestea era al meu.

Un birou la fereastră. Acolo aş fi stat să scriu până când, într-o zi, viaţa avea să mi se scurgă din trup. Nu tânjeam după o viaţă ca asta, pentru că ar fi fost cu siguranţă imposibilă. Nu aveam nevoie de nimeni şi nimeni nu avea nevoie de mine.

Primisem apartamentul ca pe un dar de la Dumnezeu.

El nu mi-a cerut nimic în schimb. Cu toate astea, mă rugam de cinci ori pe zi. Mă rugam să mă ierte. Iartă-mă că nu vreau să trăiesc.

Aş vrea să pot să-ţi dau LSD. LSD-ul are un efect fantastic asupra oboselii. Păcat că ţara ta n-a ajuns atât de departe în privinţa asta.

Mă numesc Attilla. Sunt noul şef de secţie. Aveţi un sistem mizerabil aici. Sunteţi atât de rigizi în ţara asta.

Da, aşa este, am spus aprobându-l.

Ţi-a plăcut apartamentul?

Ştii de apartament?

Am avut o şedinţă tu şi cu mine. Hai să zicem că am acces la visele şi fanteziile tale. Tocmai voiam să-ţi recomand să pleci cât mai rapid spre altă ţară.

Nu pot, din păcate. Sunt mamă a patru copii.

Nu le mai eşti cu adevărat mamă.

Greşeşti!

Nu trebuie să te îngrijorezi pentru copiii tăi. Pot să locuiască cu tine. Dar nu poţi să rămâi în ţara asta.

Cine eşti?

Sunt noul şef de secţie.

Te recunosc.

Sufletele bătrâne se recunosc. A zis clipind.

Ai venit să mă iei?

Vrei să fii luată de un bărbat necunoscut? A râs.

Nu, dar credeam...

Ce credeai?

Că ai venit să mă iei.

Ia un loc, mi-a spus. M-am aşezat în poala lui.

Îmi place de tine, mi-a spus.

De ce sunt aici? Spune-mi!

Nu ştiu. Tu de ce crezi că eşti aici?

Attilla. Părea să fie de bine. Al naibii de bine. Avea să mă elibereze de suferinţe. Era nevoie de cineva tare care să reziste slăbiciunilor mele. Puterii mele.

Nu uita de ce-ai venit, am îndrăznit să-i zic.

Ştiu de ce-am venit. Ca să-ntorc această clădire cu susul în jos.

Sunt complicele tău. Fă-mi un semn.

Te las acasă într-o săptămână. Avem şapte zile şi şapte nopţi la dispoziţie.

Ca să facem ce?

Curentul pe care-l bagă-n tine ar putea fi ușor înlocuit de erotism. Ți-ar prinde bine, să știi.

Era adevărat. Devenisem un fel de călugăriță.

Glumeşti, nu? l-am întrebat.

Nu chiar, dar sigur că nu voi încălca regulile. Departe de mine gândul ăsta.

A dispărut din fața ochilor mei.

Eram din nou pe insula Hydra. Aveam doisprezece ani, era Paștele.

Era un cu totul alt sentiment să fii pe insulă primăvara şi nu vara. Nu era acelaşi ritm, când mergeam cu barca la locurile de scăldat, după micul-dejun, când urmăream valurile lăsate în urmă de ambarcațiunile mari. Midnight Express, Apollon, Flying Dolphin.

Îmi plăcea mult să stau pe insula Hydra, unde tatăl celei mai bune prietene avea o căsuță drăguță sus, pe o alee.

Era Paștele şi urma să mergem în centru împreună cu ceilalți locuitori ai insulei.

Piața mică era aglomerată. Mi-era frică să nu mă pierd de Michaela. În mijlocul pieței atârna într-o spânzurătoare un manechin îmbrăcat. Tatăl Michaelei mi-a spus că e Iuda.

Totul s-a cufundat în tăcere când tinerii din sat au făcut un pas în față. Purtau aceleaşi haine, pantaloni negri, o cămașă albă, bretele, o șapcă neagră şi o pușcă. Preotul a făcut un semn şi s-a pitit, iar bărbații l-au împuşcat pe Iuda. Eram speriată şi uimită. Nu mai experimentasem niciodată înainte așa ceva. Fumul de praf de pușcă, uralele. Piața golită şi petrecerea răsfirându-se, alaiul care ducea până în portul unde așteptau bărcile. Le-au incendiat şi le-au împins spre mare. Bărcile arzânde au rămas vizibile toată seara, din ce în ce mai departe.

A doua zi am rugat-o pe bunica Michaelei să-mi povestească despre Iisus.

Rămăsesem singure câteva ore, iar povestea ei m-a speriat. N-am îndrăznit s-o

întrerup. Îmi era foame și trebuia să merg la baie, dar tot stăteam, ascultând-o.

După aia, Michaela a spus cu voce superioară, care părea să știe totul:

Am auzit că vrei să știi totul despre Iisus. Era umilitoare. Această schimbare rapidă de statut.

Mereu aceeași poveste: dă mâna. Prezintă-te. Întâlnește-te cu oameni. Întâlnirea este importantă. Privește-i în ochi.

Nu voiam să privesc pe nimeni în ochi și ei o observau, o notau și veneau cu explicații. Le ascultam explicațiile. Mi se spunea că trebuie să-l privesc în ochi pe cel cu care vorbesc. Am înțeles. Acum privesc fiecare persoană în ochi. Uneori, cel la care te uiți este acolo. Uneori, nu.

Te simți mai bine?

Mă simt mai bine.

Vrei să răspunzi la un test?

Da, vreau.

Test de autoevaluare. La fiecare întrebare se răspunde cu grade diferite. De la suportabil până la insuportabil într-o varietate de variante. Încercuiesc răspunsul care cred că se potrivește cel mai bine. Nu e așa de ușor pe cât ai crede. Ezit la mai multe întrebări înainte de a încercui numărul care consider că este oarecum corect.

Îi înmânez hârtia doctorului, care numără punctele. O îmbunătățire clară, spune el.

Da, îi răspund.

Vrei să te las să ieși din când în când din spital?

Da.

Să zicem mâine, o oră?

Da.

Ce-ai vrea să faci în ora aia?

O să-mi cumpăr o chitară.

O chitară costă mult. S-a discutat îndelung dacă aș putea să-mi cumpăr sau nu o chitară. Era un impuls? O stupizenie? O obsesie ascunsă?

Cânți la chitară?

Nu.

De ce vrei să-ți cumperi o chitară?

Pentru că aici n-am pian. O să învăţ să cânt. Câteva acorduri. Mă gândesc să cumpăr și o carte pentru începători. O să învăț singură o melodie.

Ce melodie?

E treaba mea.

Eram doar curios.

Mai scrii?

Da.

Nu prea mănânci bine. Știi de ce?

Am o problemă cu tiroida de la medicamente și mi-e greu să înghit mâncarea.

Tiroida, da. Hai să facem o examinare. E în regulă dacă facem o examinare rapidă?

Poți să-ți cumperi o chitară. Știi unde e magazinul de instrumente muzicale?

Da. Întrevederea se încheie. Toți cei prezenți se ridică și se privesc în ochi în timp ce dau mâna.

*

Ajunşi în Creta, ultima noastră călătorie împreună, totul părea atât de mort şi de inconfortabil. Nu era nimeni fericit. Piscina în care ne gândeam că vor înota copiii era rece ca gheaţa. Scurtele noastre conversaţii erau, în ceea ce te privea, pline de plictiseală, în ceea ce mă privea, pline de paralizie, copiii, copiii, copiii minunaţi, şi frică.

Plimbările cu maşina închiriată către plaje prea îndepărtate. Tăcerea, întrebările şi capacitatea fantastică a copiilor de a se juca orice-ar fi.

Fiica noastră cea mare nu se mai putea exprima prin joc, era deja în prepubertate. O vârstă vulnerabilă. Sunt diferite feluri de vulnerabilitate la diferite vârste. Fiecare era fericit în felul lui şi fiecare era nesigur. Sara încă nu o făcea, era atât de mică. Avea puţin peste un an.

Cel mai mult îmi plăcea să stau întinsă, cu picioarele încrucişate, după-amiaza, şi să citesc cu Sara dormind lângă mine, îmi plăcea să privesc şopârlele minunate care traversau ocazional câte un perete.

E ora mesei, a spus Aalif. Nu i-am răspuns. M-a întrebat dacă să-mi aducă tava cu mâncare şi i-am răspuns da, mulţumesc, şi am continuat să scriu.

Îmi amintesc de prima dată când mi-am dat seama că nu mai vrei să fim împreună.

Eram la aeroport. Toate aceste aeroporturi. Toate aceste călătorii dus şi întors pe tot globul.

La Kastrup era haos. Am ajuns cu două ore înainte de decolare. Coada nu înainta. Erau atât de mulţi oameni care nu se mişcau din loc şi tot atâţia paznici. Ce s-a întâmplat? l-am întrebat pe unul dintre ei. Nu mi-a răspuns. E vreun atentat terorist sau ce?

Mi-au aruncat o privire furioasă.

Era o glumă, am spus.

Eram destul de stresată, pentru că nu făceam bine față cozilor, îmi era frică de zbor și eram nervoasă pe tine fiindcă începuseși ziua fără entuziasm. Gândește-te ce distractiv e s-o pornești din nou la drum, să revezi apartamentul din Veneția, apartamentul frumos pe care editorul meu îl închiriază pentru mine. E a treia oară când călătorim încolo. Acum chiar vom lua Veneția la pas și vom înota la Lido în cele mai călduroase zile.

Cărasem de multe ori copiii și cărucioarele în sus și-n jos pe toate scările din Veneția, dar asta avea să fie ultima oară. Nu o știam sigur când așteptam la coadă, aveam doar o bănuială, un gust amar. Nu era o atmosferă plăcută, în orice caz, și avea să fie și mai rău, așa că am închis ochii, prefăcându-mă că nu văd, așa cum te prefaci că nu vezi toate adevărurile pentru care nu ești pregătit. Chiar nu eram pregătită pentru reacția ta defensivă, odată ajunși în fața femeii de la ghișeu.

Nu vă mai pot lăsa să treceți, e prea târziu, a spus ea. Prea târziu.

Prea târziu?

Am răbufnit, urlând din toți rărunchii:

O să ne lași să trecem. Am ajuns cu două ore mai repede, așa cum trebuia. Nu e vina noastră că e haos, ci a voastră. Deschide poarta!

Am această capacitate de a vedea negru în fața ochilor și de a-mi băga picioarele în tot. Am continuat să urlu la ea:

Aici aveți biletele, poftim. Lăsați-ne să trecem!

Ne-a lăsat să trecem. În timp ce ne îndreptam spre controlul de securitate, m-am întors spre tine și am zis: Ce bine! Mă așteptam la un zâmbet sau la o încurajare.

Avea mâna pe alarmă, ai spus. Da? Nu poți să urli în fața copiilor. Da, dar acum ne-a lăsat să trecem, nu e bine? Nu, ai spus. Nu? Ce să zic, cu metoda ta, eram deja la jumătatea drumului înapoi spre Öresundsbron acum. Da, ai zis, și atunci am văzut clar pe chipul tău că nu vrei să pleci în Veneția. Era o călătorie din obligație și ai fi preferat să rămâi acasă și să scrii. Nu voiai să călătorești. Ai luat nu-ul ei ca pe o oportunitate.

Am zburat la Veneţia. Nu-mi aduc aminte nimic din această călătorie. Pesemne că ne-am plimbat mult şi bine, plângându-ne libertatea. Ce am devenit. În orice caz, nu cineva despre care am fi vrut să ştim. Poate că aici ai început să te gândeşti s-o iei pe alt drum. Poate te bucurai deja de viaţa în libertate, chiar acolo, în forfota Podului Suspinelor.

În primul an împreună am zburat pentru prima oară către Veneţia.

Locuisem cu o prietenă în Florenţa o jumătate de an imediat după liceu, dar nu fusesem niciodată în Veneţia. Vizitasem Toscana cu maşina prietenului ei. Citisem tot despre oraşele, bisericile, ruinele şi muzeele pe care le întâlneam, dar acceptasem să vin doar pentru că-mi plăcea să merg cu maşina. Nu înţelegeam despre ce vorbeau prietena mea şi Stefano, iubitul ei, dar nu conta. Din nefericire, tot ce ştiam în italiană erau nişte expresii dintr-o carte pe care o parcursesem cu ghidul de conversaţie alături:

Tra il dire e il fare c'è di mezzo il mare.

Expresia asta era parcă scrisă pentru mine. Nu îmi ieşea nimic bine. M-am săturat repede de existenţa frumoasă, dar lipsită de sens. Duceam dorul de casă, neştiind după ce tânjesc.

N-am întâlnit pe nimeni cu care să vreau să mă culc şi mi se părea enervant. Aveam nouăsprezece ani şi eram în Italia. Sărutasem pe cineva. Michele. Era frumos, dar înţepat. Săruturile lui erau atât de umede, încât aducea mai mult cu o sforţare de a-i înghiţi saliva decât cu un sărut. În plus, prietena mea mă certase pentru sărut, de parcă-ar fi avut vreun drept de decizie asupra lui Michele. Asta a fost înainte să se cupleze cu prietenul lui, Stefano, aşa că m-am dat deoparte. Oricum nu-l voiam.

Profesorul nostru de italiană ne-a spus la un curs că cel mai bun mod de a învăţa italiana e să fii cu un italian, aşa că acţiunile mele fuseseră cumva sancţionate de sus. M-a cuprins o anxietate severă care mă obseda, gândul că mă puteam trezi cu cineva pe care nu mi-l doream. Pentru a evita astfel de situaţii jenante, mi-am

luat cea mai urâtă lenjerie intimă pe care am găsit-o, lenjeria de scenă a mamei dintr-o piesă de teatru. Asta-i tot ce putusem să fac pentru a rezista invitațiilor. Sau ca să nu mă culc cu cineva de care eram interesată cu adevărat chiar din prima noapte. Ca un fel de centură de castitate. Mi-am imaginat că nu voi avea curajul să mă arăt cuiva în lenjeria aia. Și a funcționat.

Am încercat să-mi înfrumusețez depresia și s-o numesc melancolie. Poate că era adevărat pe alocuri, dar cel mai adevărat era că mă prefăceam că joc un rol într-un film italian vechi. Îmi jucam tinerețea. Deprimant de melancolică, pluteam în ploaie prin puhoiul de turiști ce mergeau spre Santa Maria Croce și mâncam înghețată. A plouat toată toamna și micul apartament în care locuiam pe Via del Pellegrino era sub nivelul solului. Avea o scară mică de piatră până la grădină. În fiecare dimineață ștergeam apa care intra din grădină pe podeaua bucătăriei.

Toate locurile frumoase. Suferința și melancolia care se transformaseră treptat într-o adevărată depresie. Dormeam din ce în ce mai mult și mă trezeam doar seara, când mergeam la Casalinga să îmbuc ceva înainte să înceapă cheful.

Mă interesa tot mai mult inundația care acoperise mari părți din oraș în 1966. Ruptura de nori care a făcut ca râul Arno să se umfle cu șase metri pe oră. Întregul oraș fusese inundat, 66 de oameni muriseră și obiecte de artă prețioase fuseseră distruse.

Râul Arno era la fel de umflat acum ca în timpul inundației, dar de atunci au construit canale de drenaj, care să îndepărteze apa de ploaie. La cursurile de la Università per Stranieri nu m-am mai dus după câteva săptămâni. M-am plimbat prin oraș, simțindu-mă din ce în ce mai rău, cum mă simt de altfel mereu când nu fac nimic concret. Mă dispera ideea că-mi pierd tinerețea. Trebuie să-ți dai silința în fiecare zi. Neliniștea după ce pierdeam o zi sau mai multe zile dormind mă făcea să transpir în cearșafurile umede și pline de coji de migdale.

Chiar înainte să plec în Italia, aplicasem la un curs la universitate, pentru a continua orele de limba italiană după Crăciun. Acum nu-mi mai doream asta. Nu pricepeam o iotă. Prietena mea avea un nivel mult mai bun la italiană. Nu pot învăța limbi romanice. Făcusem franceză la școală, dar la liceu am ales italiana. Tot atunci am început și orele de germană, care era ușor de înțeles, ușor de învățat și, dacă la italiană aveam note mediocre, la germană era fix invers, notele mele au fost printre cele mai mari în toți anii de liceu. Profesoara mea de germană, Barbara, mi-a cerut să ajut câte un elev mai slab în după-amiezile de

dinaintea vreunui test important şi i-am promis că o voi face. O promisiune de care, evident, nu m-am ţinut.

Mă săturasem atât de tare să încerc să învăţ italiană, încât am sunat de mai multe ori la Universitatea din Stockholm şi, în cele din urmă, mi s-a permis să schimb dezastruoasa alegere, italiana, cu un curs de studii literare.

Număram zilele până avea să mi se permită să plec acasă. Râul Arno se tot umfla de la ploaie. Era însă oraşul potrivit în care să fii deprimat.

Am zburat acasă uşurată, m-am mutat la mama şi am început să studiez literatura. Depresia mi-a dispărut ca prin minune. Studiam din greu pentru a compensa faptul că pierdusem o jumătate de an. Îmi revenise starea de spirit fericită, uşor superioară.

Italiana şi depresia? Cum am ajuns aici? Nu aveam multe pe suflet atunci, în prima călătorie a ta şi a mea la Veneţia. Geamantanul meu se pierduse, nu apăruse pe banda de bagaje şi a trebuit să-mi las numărul de telefon şi adresa noastră temporară unui carabinier de la ghişeul de informaţii. Valiza a apărut cu un curier în ziua de dinaintea plecării şi-mi amintesc că am râs mult timp de situaţia în sine. Oare ce-am purtat în acea săptămână? Nu aveam mulţi bani, aşa că sigur nu ieşisem la cumpărături. Oare am împrumutat o cămaşă de la tine şi am purtat pantalonii pe care îi avusesem la aterizare? A fost o călătorie intimă, cu declaraţii de dragoste inspirate. Totul a fost plin de însemnătate, o vacanţă mult aşteptată. Un vis. Fără certuri, doar momente minunate, unul după altul. Viitorul era nespus şi prezentul se trăia cu fiecare bătaie a inimii. Arta, pictura, pe care amândoi o consideram a fi cea mai înaltă formă de artă. Imaginează-ţi să poţi picta! Îmi amintesc că am spus că dacă ar fi să-mi trăiesc din nou viaţa, aş învăţa să cânt la pian ca un profesionist. Nu e prea târziu, ai spus. Nu. Nu era prea târziu. Am decis să iau legătura cu un profesor de pian de îndată ce voi ajunge acasă şi tu ai promis că vei începe să pictezi, ceea ce ai şi făcut în perioada divorţului nostru. Am uitat de pian când am început cursurile la universitate şi la scurt timp am rămas însărcinată.

Tot acolo, în Veneţia, am înţeles pentru prima dată cu adevărat ce voiai să spui prin discursul tău repetitiv despre ruşine. Te auzisem povestind despre asta de mai multe ori şi m-am recunoscut în vorbele tale, dar nu trăisem încă ruşinea împreună cu tine, dacă lăsam deoparte prima noastră întâlnire, un dezastru total. Citisem din frumoasa carte de oaspeţi care se afla în apartament şi râdeam de

cuvintele de laudă de sine scrise de scriitori, fără doar şi poate minunate.

Astăzi, pe frumoasa insulă Lido, spre bucuria mea şi a celorlalţi, mi-am scufundat corpul în Marea Adriatică. După ce m-am răcorit, n-am mai vrut să ies din apă. Fără să vreau, m-am gândit la fratele meu, al cărui trup mort nu-l văzusem niciodată, pentru că la momentul morţii lui subite mă aflam într-un hotel, în îmbrăţişarea unei doamne extrem de generoase şi înţelepte, lucru care m-a făcut să nu pot ajunge. Conştiinţa încărcată însă mi-a învăluit corpul şi mi-a înnegrit visele, aşa că mi-a fost greu să dorm. Am deschis ochii şi am fost imediat orbit de soare. Cu toate acestea, am întrezărit un porumbel uitându-se la mine de pe plajă, ţipând cu vocea lui piţigăiată, poate nu tocmai ţipând, oricum, fiecare nenorocit de om ştie cum face un porumbel. Când m-am uitat în ochii mesagerului deghizat, am ajuns imediat să mă gândesc la stomacul meu sensibil, dar flămând, şi în acea clipă am primit din gura porumbelului un mesaj. Călătoreşte acasă la fratele tău care te aşteaptă la oficiul poştal din Tromsø. Acest porumbel s-a tot holbat la mine în apă, şi când zic holbat, chiar aşa era, astfel încât mi-a stricat vacanţa. Cum aş mai fi putut să stau şi să scriu în acest frumos apartament, când fratele meu încerca să dea de mine? Era imposibil. În acelaşi timp, mă simţeam onorat să-mi apară această revelaţie în locul unde eram, inundat de apă şi de lacrimi. Sonja împachetează acum, repede, ca să putem lua zborul spre casă. Nu las sticla de vin în urmă. La naiba, nici n-am timp să ajung la avion. Pot să-l iau pe următorul. În acest fel, soţia mea poate să pună la loc sticla de vin din partea hotelului pentru tine, străinule care vei locui în acest magnific apartament după mine. Tocmai am fost informat că avem timp să prindem avionul. Spre aeroport. Mulţumesc şi scuze. Mai bine nu se poate. Nu pot să scriu în altă ţară, oricum. Întotdeauna mi se face rău de la stomac. Adevărul este că sunt neputincios. Nu pot face nici un pas fără Sonja lângă mine şi acum o doare piciorul de ceva vreme. A sosit timpul, la naiba. Mulţumesc şi la revedere.

Pe măsură ce ne apropiam de sfârşitul călătoriei noastre, ţi-a venit şi ţie rândul să scrii în cartea de oaspeţi. Ai scris un text lung care mi s-a părut drăguţ, apoi am părăsit Veneţia.

Te-ai chinuit săptămâni la rând din cauza textului din cartea de oaspeţi. Voiai să te întorci şi să rupi paginile. Ştiam că este un text foarte frumos şi ţi-am spus asta, dar nu a ajutat. Te-ai scăldat în ruşine câteva săptămâni.

Scriitorii ar trebui să-şi colecţioneze fascinaţiile. În copilărie am citit despre mitologia greacă după ce am văzut la televizor un program de Crăciun, unde, în fiecare seară până în ajunul sărbătorii, se povestea un moment din mitologie. Mi-a plăcut acel calendar Advent şi mama şi-a dat seama pentru că mi-a oferit cadou de sărbători o carte despre mitologia greacă. O adoram. Mi-aş dori să o mai am. Mă speriase îngrozitor femeia-monstru, Meduza, cu părul ei de şerpi de pe coperta portocalie. Perseu stătea în faţa ei folosindu-şi scutul drept protecţie împotriva privirii Meduzei şi aşa a reuşit să-i taie capul.

Viclenie, soartă, chemare.

M-am îndrăgostit mai ales de mitul Atenei. Cel mai mult mi-a plăcut desenul care o întruchipa, cu coiful şi ochii verzi. Privirea ei. Nu-i era frică de nimic, iar pe mine, căreia îmi era aproape întotdeauna frică, mă fascinau şi mângâiau natura şi calităţile ei. Zeiţă a înţelepciunii şi a războiului. Dacă voia, sufla vânt în pânzele războinicilor când plecau la lupte. Nu era obligată să facă asta. Era alegerea ei. Voiam să fiu ca ea.

Christian a deschis uşa salonului meu.

Vrei să jucăm şah?

Da, am răspuns fără să stau pe gânduri. A pornit-o spre camera de zi înaintea mea. A întins piesele de şah pe masă. Era un amestec de piese din două jocuri de şah diferite, unele erau mai mari, altele mai mici.

Ăsta e un cal, a spus Christian, arătând spre un nebun pe care era un bileţel cu cruce roşie.

Ok, am spus.

Ăsta e un turn, a continuat el ridicând un pion pe care era scris un o.

Bine, am spus.

Asta e regina, a zis el arătând spre o regină cu capul tăiat.

Părea logic. Tata sacrifica deseori regine la un joc de şah, aşadar, situaţia asta era

asemănătoare.

Mai e şi altceva ce nu se potriveşte? am întrebat, mai ales pentru a amâna momentul în care trebuia efectiv să pornim jocul.

Cu negrele sau cu albele? m-a întrebat Christian.

Negrele, i-am răspuns rapid. Eram mai bună la apărare decât la deschiderea jocului.

Christian a deschis jocul cu un pion. Eu i-am răspuns mutând calul. El a scos al doilea pion.

L-am imitat şi mi-am scos şi eu un pion.

Câteva mişcări rapide fără să mă gândesc. Intenționam să fac cât mai curând posibil rocada mică. Mă simțeam întotdeauna bine când scoteam turnul.

Am luat nebunul şi m-am dus pe diagonală.

Ăsta e calul, a spus Christian arătând spre bileţelul cu crucea roşie.

L-am schimbat pe un pion.

Am jucat o vreme. Am cedat unele piese ca să-mi fac loc. Nu aveam un plan. Nu eram bună la șah. Nici Christian nu era, dar era mai bun decât mine.

Șah, am zis.

Christian şi-a retras regele cu care se deplasase fără să realizeze pericolul.

Am scos turnul. Christian nu părea să bănuiască ce urmăresc.

A făcut o mișcare lipsită de sens. Eram foarte aproape să câștig.

I-am blocat regele cu al doilea turn.

Șah mat.

Felicitări, a spus Christian. S-a terminat repede.

Eram incredibil de fericită. Câştigasem.

Era a doua oară în viaţa mea când câştigam o partidă de şah.

Încă mai eram bună la şah? Era un gând nou-nouţ, dar n-am avut timp să meditez intens la asta, căci victoria semăna mai mult a înfrângere. Iată-mă stând şi jucând şah într-o secţie în care nu sunt permise vizitele, aşa cum obişnuia să facă tata.

M-am întrebat dacă tata era fericit de situaţia asta. Putea să mă vadă din raiul lui? La ce se gândea când se uita la mine? Era fericit sau trist că stăteam aici şi-i repetam deciziile? Eram destul de sigură că Dumnezeu l-a lăsat să depăşească coada de aşteptare în paradis.

Probabil că l-a iertat imediat pentru tot ce a făcut în timpul vieţii. Tata avea ochi nevinovaţi, mai ales dacă nu-l ştiai, iar Dumnezeu cu siguranţă nu-l ştia. Tata avea capacitatea de a acţiona când nu se uita nimeni.

S-a declanşat alarma. Poate că tata a apăsat alarma pentru a-mi întrerupe gândurile.

Christian s-a repezit pe coridor. Paznicii, de obicei nevăzuţi, erau acum peste tot.

Dacă voiai, puteai profita de momentele când atenţia tuturor era îndreptată în aceeaşi direcţie. Era o slăbiciune a sistemului. Nu m-am gândit ce-aş putea face acum, că toată lumea era preocupată de altceva, aşa că am pus ascultătoare piesele de şah înapoi în cutie.

O femeie a început să ţipe şi să lovească în jur. N-am văzut-o, dar i-am auzit ţipetele disperate. O mulţime de oameni îmbrăcaţi în haine albe o ţintuiau la pământ. Nu ştia unde se află. Era puternică şi reuşea uneori să se desprindă din strânsoare. Oamenii disperaţi sunt extrem de puternici. Bătăi şi ţipete, care la scurt timp s-au oprit. Probabil că adormise deja pe podea, după injecţie. Un eveniment banal. În curând avea să se obişnuiască să fie aici, şi când avea să se obişnuiască atât de mult încât să nu mai ştie de nimic altceva, avea să fie lăsată acasă.

Business as usual.

Nu era ceva de băgat în seamă. Nu eram speriată, ci doar neliniştită. Imagini vagi se mişcau liber înăuntrul meu. Vara era roşie, fierbinte. Iarna, indiferentă. Iazul, golit de apă. Rămăşiţe de la corbi pe potecă, mâncare putrezită, ura zăcea nemişcată pentru a rămâne invizibilă. Era calea cea mai periculoasă. Nu am ales-o niciodată.

Mereu aceste picioare albe şi sângele. O privelişte de care am avut parte toată viaţa.

M-am întins. Visam doar acest vis. Eram în centrul curiozităţii sincere a unor oameni zâmbitori. Ce am făcut? M-am arătat dispusă să le fac voia. Şi mai ce? Atât. Într-o zi nu le voi mai răspunde la întrebări. Va fi ziua în care nu vor mai zâmbi. O palmă peste ceafă, mă doare, dar nu o spun cu voce tare.

O să pleci şi tu?

Şi eu? Ce-am făcut?

Încă n-am primit informaţii despre tine.

Nu face nimic, am spus uitându-mă în jur.

Dar ne dezamăgeşti.

Nu poate fi atât de grav, am îndrăznit să spun în timp ce dădeam uşor în spate. Nu aveţi nevoie de mine aşa cum am eu nevoie de mine. Reziliez contractul.

Nu mai sunt închisă aici. Nu mă puteţi vedea. Am împrăştiat o perdea de fum.

M-am trezit în salonul meu. Nu mă doare nimic. Nu cer nimic. Ştiu că ce trebuie să fac e să le cer permisiunea să plec.

Îi rog să mă lase să-mi iau la revedere.

Attilla râde. Cum ţi-a venit ideea asta? Îl văd dintr-odată în patul meu. L-a mai văzut cineva aici, în secţie? Mă poticnesc în gânduri pentru că e aici?

Attilla, spun.

Ce doreşti, copilul meu?

De ce ai zis că mă voi muta într-o țară peste ocean?

Nu știu, copilul meu. Părea important în acea clipă.

Deci nu mai e nimic permanent?

Începi să obosești. E bine.

Întinde-te pe pat. Întinde-te. Exact așa.

Imaginează-ți că ești la munte. Urci o potecă, până pe creastă. Ești singură. În noaptea aia, când urci, ești singură-singurică.

Respiri aerul tare. Ceri un sfat.

Ce-ți spune muntele?

Urmează-ți calea! Se va termina cu bine. Urcă pe munte ca o căprioară.

Urc poteca. Cerul este neclintit și picioarele mă poartă în sus. Mă simt foarte puternică.

Ești sus, pe vârful muntelui?

Cine crezi că sunt? Vreun om de munte care aleargă până-n vârf?

Calmează-te. Ești de partea bună a realității.

E o nouă ședință de terapie?

Doar puțină relaxare.

Oh, chiar așa. Da. În regulă, atunci. Adorm și visez că Attilla ia niște ceai și se așază să-mi citească cu voce tare dintr-o carte. Vorbește o limbă pe care nu o înțeleg. Cât timp am dormit în acea cameră?

Cum a ajuns Attilla acolo? Numai eu l-am întâlnit? Nu primesc răspunsuri.

Probabil pentru că dorm.

Nu ești așa de rău pe cât pari, spune el deodată în depărtare, în vis. Apoi mai

aproape:

E bine. Raiul te vede dormind. Când te trezești, va fi timpul să te întorci acasă.

Trezește-te! Unu. Doi. Trei.

Mă trezesc.

Ce mi-ai spus în vis?

Mă uit în jur după el. Nu e nicăieri. Nu pot să întreb unde e. O să creadă că sunt dusă cu pluta.

Tremur toată. Pesemne că mi-a zis ceva în vis. Închid ochii, dar nu-mi amintesc nimic.

Pentru a ieși din starea asta mă așez pe pat și scot chitara. Cânt trei acorduri până mă calmez. Încep să fredonez un cântec popular. Din ce în ce mai tare. Încă pot să cânt. Mi se încălzește sufletul. Această întrevedere îmi dă curaj. Îmi fac brusc planuri. Pot să cânt din nou într-un cor. Coriștii sunt mereu la mare căutare. Oare trebuie să știi să cânți după note? De ce n-am învățat nimic important în viața asta?

Apoi următoarea întrebare: Voi mai putea scrie vreodată? Mai am ce trebuie?

Îmi răsfoiesc notele. Abia pot fi citite.

Mă așez pe scaunul de lângă birou și încerc să citesc ce am scris.

Am deslușit două rânduri: Primul e „Ești aici pe vecie“.

Celălalt: Mangia bene, ridi spesso, ama molto. Mănâncă bine, râzi des, iubește mult. Asta-i! Când am râs ultima oară? S-a întâmplat acum câțiva ani, iar în prezent nu mâncam și nu iubeam.

Te mai iubesc? Încerc să văd ce simt. Nu, e bine că trăim despărțiți. Ne călcam pe nervi.

Îmi amintesc dintr-odată de pisoiul pe care l-am călcat în picioare. Era noapte și m-am dus în saboți la căsuța de vară. Ce făceam acolo? Eram somnambulă. Am

deschis ușa și l-am călcat. Mica lui coloana vertebrală s-a frânt. L-am călcat și a murit. L-am strivit. Am devenit peste noapte criminală. Ceilalți pisoi au sărit în jurul meu, lipindu-se de mine. Am fugit de acolo, până la tine, te-am trezit și ți-am spus:

Am omorât un pisoi.

Te-ai trezit cu greu din somn, ai ieșit, ai văzut ce-am făcut, te-ai întins înapoi pe pat și ai adormit. Acel somn. La o secundă după ce-ai pus capul pe pernă, ai adormit. Această totală rupere de sine.

Cred că toți președinții, toți șefii de stat de rang înalt pot dormi. Cred că este o precondiție. Cred că omenirea poate fi împărțită în cei care pot dormi și cei care nu o pot face.

Toată noaptea am așteptat să te trezești.

Ce-ai făcut cu el? te-am întrebat când te-ai trezit într-un final.

L-am aruncat la gunoi, ai spus, ridicându-te.

La gunoi?

Dacă voiai o înmormântare onorabilă, ai fi putut să sapi o groapă, să pui niște flori și să cânți un cântec, ai spus.

Acțiuni și lipsă de acțiuni. Nimeni nu te răsplătește pentru bunăvoința ta. Îți modelezi viața pe care o numești a ta după fiecare secundă. Un moment după altul.

Eram o criminală. Omorâsem un pisoi.

N-am vrut, dar am făcut-o.

La înmormântarea tatei am fost douăsprezece persoane. Era iarnă. Am citit o poezie de Fröding: „cine ia un lampadar drept un om cu lampă?“

Numai eu știam ce ne spuseserăm eu și tata cu câteva zile înainte ca el să moară singur în noul său apartament, de Revelion.

Oare l-au ucis cuvintele mele?

Cineva bate la ușă. Mă trezesc. Christian spune: Cinci minute. Nu știam la ce să mă aștept. Terapie cu electroșocuri sau altceva? Ce-aș putea face în cinci minute?

Am stat pe coridor încercând să înțeleg. M-am căutat prin buzunare. Scrisesem ceva acolo. Unde era? Nu l-am găsit.

Cu o seară înainte, jucasem șah și câștigasem.

Îl bătusem pe Christian, dar de ce stătea acolo zâmbind? Nu câștigasem, de fapt? Cum de l-am învins pe Christian? Tocmai urma să-l întreb cine a câștigat partida de șah de ieri, când s-a deschis o ușă în capătul îndepărtat al holului. Eram eu. Eu, care ieșeam din salon cu Maria. Eu, care închideam ușa în urma mea. Mergeam pe coridor. Când am trecut pe lângă mine, m-am uitat la mine așa cum te uiți la cineva pe lângă care treci în grabă, fără să-l ațintești cu privirea. M-am văzut părăsind secția.

Deschid ușa, pășesc în hol.

Miroase ca o casă care nu a fost locuită de multă vreme. Deschid fereastra de la bucătărie. Mă așez la masă.

Stau acolo mult timp, se lasă seara.

Mă forțez să intru în sufragerie. Se aud ecouri. Pașii mei lasă un ecou în urma lor. Nu pot rămâne aici.

Urc la etaj. Deschid ușile de la camerele mici, unde vor locui copiii. Înăuntru sunt paturi. Cum au ajuns acolo? Paturi, noptiere mici și covoare. Lustre. A mobilat cineva casa? Cum s-a întâmplat asta? Numai eu am cheia. Oare eu am făcut-o?

Mă uit pe fereastra de la camera Oliviei. Văd drumul care duce până jos, la port. O barcă se aude huruind înainte de plecare. Mă așez pe pat și mângâi cuvertura.

Stau așa până la căderea nopții. Aprind o veioză, merg în încăperea alăturată. Fac patul Annei și deschid fereastra. Aerul de afară mă izbește. Senin, rece. Mă duc în camera lui Josef. Un birou cu pat supraetajat deasupra-i și un covor colorat. O fereastră mică.

Stau în hol, cu mâna pe clanța de la ușa Sarei. Mă îmbărbătez să deschid ușa. Nu o deschid. Rămân în picioare, cu mâna pe clanță. Pe perete se văd luminile farurilor de la mașinile de pe stradă. Îmi spun că e în ordine. Lacrimile îmi ard ochii. Deschid ușa și intru în camera întunecată.

Mă dezbrac și las hainele să cadă pe podea.

Mă întind pe pat și, după mulți, mulți ani, plâng. Plâng pentru tot. Pentru copiii care vin mâine la fika[2]. Vor veni cu lucrurile pe care-ar vrea să le păstreze aici. Plâng pentru tine și pentru mine.

Spun cu voce tare numele copiilor. Spun Anna, Olivia, Josef și Sara.

---

1. Traducere din limba germană de George State.

2. Pauză de cafea, ceai și gustări, de obicei prăjituri (n.tr.).